

การผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร
ในจังหวัดศรีสะเกษ

นางฉันทนา ทองพันชั่ง

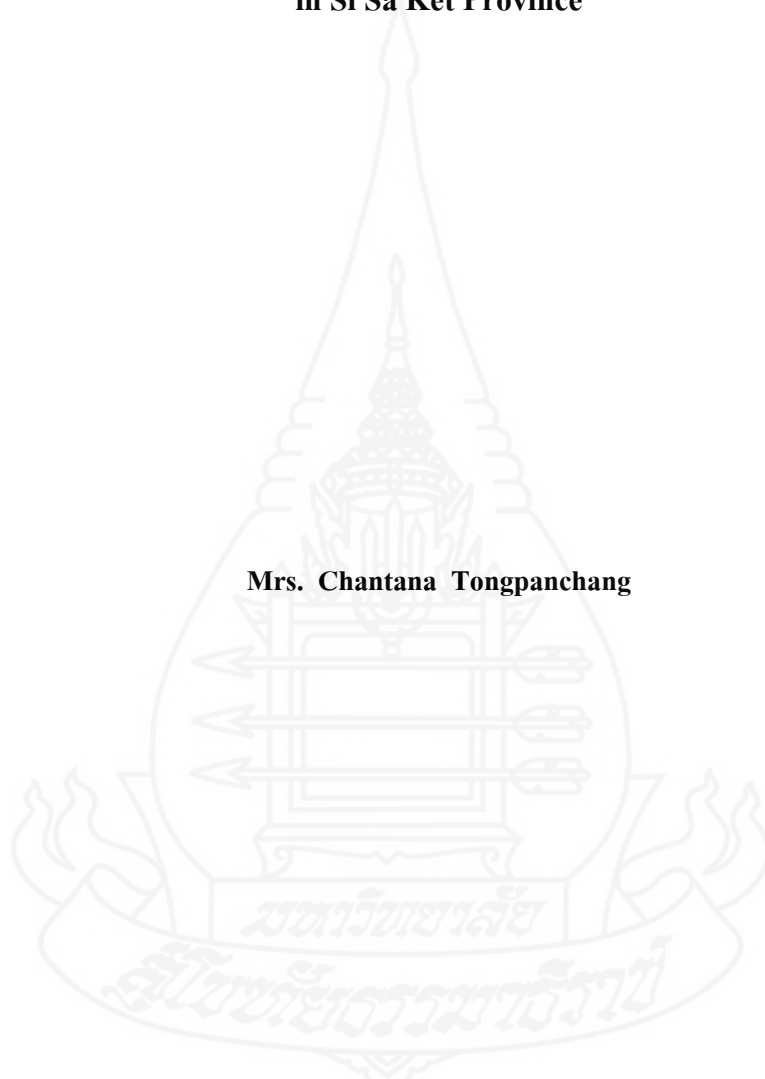

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2557

**Shallot Production Adhering to Good Agricultural Practice by Farmers
in Si Sa Ket Province**

Mrs. Chantana Tongpanchang

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Agriculture in Agricultural Extension and Development
School of Agriculture and Cooperatives
Sukhothai Thammathirat Open University

2014

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร
ในจังหวัดศรีสะเกษ

ชื่อและนามสกุล นางฉันทนา ทองพันชั่ง

แขนงวิชา ส่งเสริมการเกษตร

สาขาวิชา เกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ ดร. ภรณ์ ต่างวิวัฒน์
2. รองศาสตราจารย์ ดร. เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ

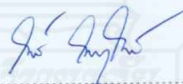
วิทยานิพนธ์นี้ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2558

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ

(อาจารย์ ดร. นรินทร์ สมบูรณ์สาร)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ภรณ์ ต่างวิวัฒน์)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ)

ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา

(ศาสตราจารย์ ดร. สิริวรรณ ศรีพหล)

3-2

ชื่อวิทยานิพนธ์ การผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในจังหวัดศรีสะเกษ

ผู้วิจัย นางฉันทนา ทองพันธ์ รหัสนักศึกษา 2569003284

ปริญญา เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร. ภรณ์ ต่างวิวัฒน์ (2) รองศาสตราจารย์ ดร. เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ

ปีการศึกษา 2557

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร (2) การผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร (3) ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับการผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

ประชากรที่ศึกษา คือ เกษตรกรที่ผ่านการรับรองแหล่งผลิต GAP พืช จำนวน 499 ราย และกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 222 คน สุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ ใช้แบบสอบถามแบบมีโครงสร้างเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด และค่าต่ำสุด

ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้ (1) เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 49.92 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ยจำนวน 4.90 คน ส่วนมากเป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันเกษตรกรอื่นๆ ไม่มีตำแหน่งทางสังคม และการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหารในระดับมากที่สุดจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ส่วนมากมีอาชีพหลักทำการเกษตร รายได้รวมทั้งปี เฉลี่ย 159,939.50 บาท รายได้จากการผลิตหอมแดง เฉลี่ย 52,988.74 บาท หนี้สินของครัวเรือน เฉลี่ย 157,816.35 บาท (2) พื้นที่ปลูกหอมแดงเฉลี่ย 3.43 ไร่ ผลิตหอมแดงปีละ 2 ครั้ง พื้นที่ปลูกหอมแดงที่รับรองแหล่งผลิต GAP พืช (หอมแดง) 1 -2 ไร่ และเป็นของตนเอง ใช้แรงงานในการปลูกหอมแดง เฉลี่ย 8.48 คน แหล่งน้ำส่วนมากอาศัยน้ำฝน พื้นที่เป็นที่ราบ คุณภาพของผลผลิตสะอาด สภาพทั่วไปของหอมแดงสมบูรณ์ ผลผลิตสม่ำเสมอ เกษตรกรทุกรายใช้หัวพันธุ์ปลูก มีการไถเตรียมดินเฉลี่ย 4.21 ครั้ง วัสดุปรับปรุงดินที่ใช้ในการเตรียมดินก่อนปลูกส่วนมากใช้ปุ๋ยมูลสัตว์ และต้นทุนการผลิตหอมแดง เฉลี่ย 17,525.67 บาทต่อไร่ (3) เกษตรกรเกือบทั้งหมดปฏิบัติตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร ในด้านการเตรียมการก่อนผลิต การจัดการผลผลิตให้ปลอดภัยจากศัตรูพืช การจัดการเก็บเกี่ยวและหลังการเก็บเกี่ยว และการจดบันทึกข้อมูลประจำแปลง (4) ปัญหาอยู่ในระดับความรุนแรงมากที่สุด ในการเลือกแหล่งน้ำที่มีเพียงพอ การอ่านฉลากคำแนะนำก่อนการใช้สารเคมี เนื่องจากพื้นที่ปลูกหอมแดงมากกว่าพื้นที่ปลูกหอมแดง ที่ได้รับ GAP และการเสนอแนะด้านการจัดหาแหล่งน้ำชลประทานในเขตผลิตหอมแดง การให้ความรู้เกษตรกร ผู้ปลูกหอมแดง ในการพยากรณ์การระบาดของศัตรูพืช การเชื่อมโยงตลาดแบบครบวงจร และสนับสนุนให้เกษตรกร ทำปฏิทินการเพาะปลูกหอมแดง

คำสำคัญ การผลิตหอมแดง ระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี จังหวัดศรีสะเกษ

Thesis title: Shallot Production Adhering to Good Agricultural Practice by Farmers in Si Sa Ket Province

Researcher: Mrs. Chantana Tongpanchang; **ID:** 2569003284;

Degree: Master of Agriculture (Agricultural Extension and Development);

Thesis advisors: (1) Dr. Paranee Tangwiwat, Associate Professor;

(2) Dr. Benchamas Yooprasert, Associate Professor; **Academic year:** 2014

Abstract

The objectives of this research were to study (1) socio-economic status of shallot farmers in Si Sa Ket Province, (2) the situation of shallot production adhering to good agricultural practice, and (3) problems and suggestions on the shallot production adhering to good agricultural practice.

The population in this study was 499 shallot farmers in Si Sa Ket Province whose GAP plant production source was guaranteed. The 222 samples were selected by using stratified random sampling methodology. The data were collected by using structural questionnaires. The statistics used to analyze the data by computerized program were frequency, percentage, mean, standard deviation, maximum value, and minimum value.

The findings of this study were as follows: (1) the average age of the shallot farmers was 49.92 years and they were educated at primary level. The average of household member was 4.90 persons. Most of them were a member of a farmer group and had no social position. They had received information on the shallot production adhering to good agricultural practice for plants from agricultural extensionists at most level. The main occupation was farming with the average total farming income was 159,939.50 baht/year, while the average income of shallot production was 52,988.74 baht/year; and the average of the household debt was 157,816.35 baht/year. (2) The average shallot cultivating area was 3.43 rai (1 rai = 1,600 square meters); they grew shallots twice a year; the shallot cultivating area of which GAP plant production source was guaranteed was 1-2 rai and the land belonged to them. The average number of labor in growing shallots was 8.48 persons. The water supply mostly depended on rain, and the shallot cultivating area was mostly on the plain. The produce was clean and perfect, and they had regular production of shallots. All of the farmers grew shallots by using shallot tubers; the average frequency of earth plowing in soil preparation stage was 4.21 times; lime would be applied to the soil to improve the soil quality in this stage as well; and the average cost of shallot production was 17,525.67 baht/rai. (3) Almost all of the farmers had practiced adhering to good agricultural practice for plants in the aspect of soil preparation before growing shallots, pest control, harvesting and after harvesting management, and data recording for each plot. Furthermore (4) the farmers had problems at the highest level on finding sufficient water sources and following the instructions on the labels before applying chemicals to the plants because the area for cultivating general shallots was larger than the area of which GAP plant production source was guaranteed. They suggested that irrigation sources should be supplied, and they should be transferred knowledge of forecasting the pest spread, market linking as one-stop service, including supporting them how to set the calendar/schedule of shallot production.

Keywords: Shallot production, Good Agricultural Practice, Si Sa Ket Province

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์เป็นอย่างสูงจาก รองศาสตราจารย์ ดร. ภรณ์ ต่างวิวัฒน์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และรองศาสตราจารย์ ดร. เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม คณาจารย์สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยนครราชสีมา ที่กรุณาให้แนวคิด ให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา และติดตามการทำวิทยานิพนธ์อย่างใกล้ชิด ตั้งแต่เริ่มต้น จนทำให้วิทยานิพนธ์สำเร็จเรียบร้อย สมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง และขอขอบคุณ อาจารย์ ดร. นรินทร์ สมบูรณ์สาร ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำชี้แนะที่มีประโยชน์ยิ่ง อันทำให้วิทยานิพนธ์ ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยขอขอบคุณ นายทวี มาศขาว เกษตรจังหวัดศรีสะเกษ และนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรทุกท่าน ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร ในจังหวัดศรีสะเกษ และอำนวยความสะดวกในการนัดเกษตรกรเพื่อเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์ ขอขอบคุณเกษตรกรผู้ผลิตหอมแดงทุกท่านที่ให้ข้อมูลสำหรับการทำวิทยานิพนธ์ ในครั้งนี้

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้รับการสนับสนุนกำลังใจซึ่งเป็นแรงผลักดันให้สำเร็จจากครอบครัวทุกท่าน เพื่อนร่วมงานและเพื่อนนักศึกษา ที่ให้กำลังใจและความช่วยเหลือในการจัดทำวิทยานิพนธ์ ให้ความห่วงใย และกำลังใจเสมอมา ผู้วิจัยนับว่าเป็นสิ่งมีคุณค่าอย่างยิ่ง จนทำให้การวิจัยครั้งนี้ไปสู่ความสำเร็จ

ประโยชน์และคุณค่าอันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จะยังเป็นประโยชน์จากการศึกษา และส่งเสริมการเกษตรของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนเกษตรกร คุณค่าและความดีอันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอมอบแต่ บิดา มารดา อาจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่านไว้ ณ ที่นี้

ฉันทนา ทองพันชั่ง

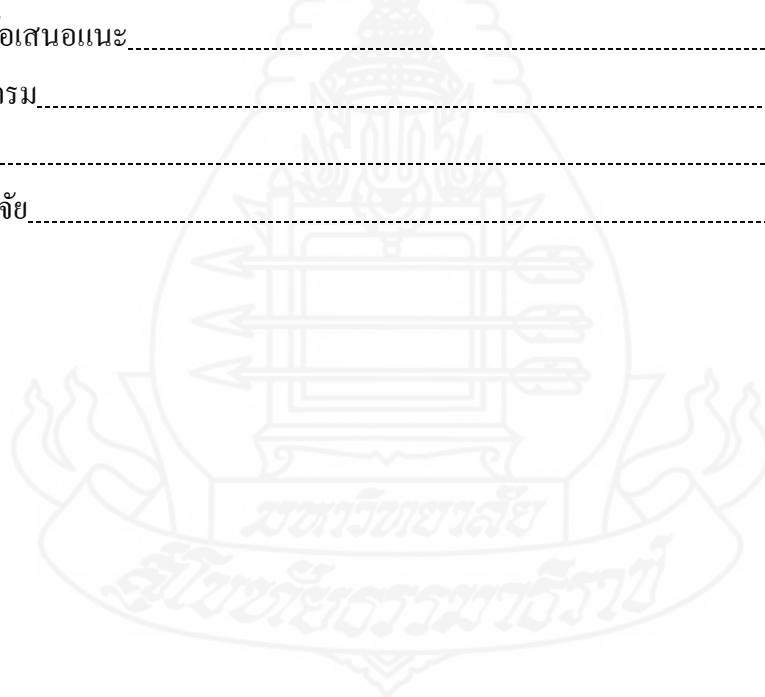
กันยายน 2558

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	2
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	7
ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดศรีสะเกษ.....	7
หอมแดง.....	10
การผลิตหอมแดงของจังหวัดศรีสะเกษ.....	15
ระเบียบกรมวิชาการเกษตร ว่าด้วยการรับรองผลิตพืชตามมาตรฐานพืช พ.ศ 2555.....	16
มาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (มกษ. 9001 - 2556).....	17
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	21
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	23
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	23
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	24
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	27
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	28

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	30
ตอนที่ 1 สภาพทางสังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกร.....	30
ตอนที่ 2 สภาพทั่วไปในการผลิตหอมแดงของเกษตรกร.....	43
ตอนที่ 3 การปฏิบัติตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร.....	57
ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินการเกี่ยวกับการปฏิบัติ ตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร.....	62
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	75
สรุปการวิจัย.....	75
อภิปรายผล.....	80
ข้อเสนอแนะ.....	84
บรรณานุกรม.....	86
ภาคผนวก.....	88
ประวัติผู้วิจัย.....	103

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1	รายการและข้อกำหนดปฏิบัติการทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร.....19
ตารางที่ 3.1	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย..... 24
ตารางที่ 4.1	อายุ ระดับการศึกษาและจำนวนสมาชิกในครัวเรือนของเกษตรกร.....31
ตารางที่ 4.2	การเป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันเกษตรกรและมีตำแหน่งทางสังคมของเกษตรกร.... 33
ตารางที่ 4.3	แหล่งรับความรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช..... 34
ตารางที่ 4.4	อาชีพของเกษตรกร..... 35
ตารางที่ 4.5	รายได้ของเกษตรกร ปี 2557 ในภาคการเกษตร.....36
ตารางที่ 4.6	รายได้ของเกษตรกร ปี 2557 นอกภาคการเกษตร.....39
ตารางที่ 4.7	รายได้รวมของเกษตรกร ปี 2557..... 41
ตารางที่ 4.8	ภาวะหนี้สินของครัวเรือน ปี 2557.....42
ตารางที่ 4.9	พื้นที่ปลูกหอมแดง ปีการผลิต257/58..... 43
ตารางที่ 4.10	จำนวนรอบที่ผลิตหอมแดง ปีการผลิต 2557/58..... 44
ตารางที่ 4.11	พื้นที่ปลูกหอมแดงที่รับรองแหล่งผลิต GAP หอมแดง.....45
ตารางที่ 4.12	พื้นที่ปลูกหอมแดงมากกว่าพื้นที่ปลูกหอมแดง ที่รับ GAP..... 45
ตารางที่ 4.13	ประเภทถือครองที่ดินสำหรับปลูกหอมแดงของเกษตรกร.....46
ตารางที่ 4.14	จำนวนแรงงานในการผลิตหอมแดง.....47
ตารางที่ 4.15	แหล่งน้ำที่ใช้ในการผลิตหอมแดง..... 49
ตารางที่ 4.16	ลักษณะพื้นที่ในการผลิตหอมแดง..... 49
ตารางที่ 4.17	คุณภาพของผลผลิตหอมแดงในปีการผลิต 2557/58.....50
ตารางที่ 4.18	สภาพทั่วไปของหอมแดง ในปีการผลิต 2557/58.....50
ตารางที่ 4.19	วิธีการปลูกหอมแดง.....51
ตารางที่ 4.20	จำนวนครั้งในการไถเตรียมดิน.....51
ตารางที่ 4.21	ชนิดของวัสดุปรับปรุงดินที่ใช้ในการเตรียมดินก่อนการปลูกหอมแดง.....52
ตารางที่ 4.22	ต้นทุนการผลิตหอมแดงต่อไร่ ปีการผลิต 2557/58.....52

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.23 การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร ด้านการเตรียมการก่อนผลิต	57
ตารางที่ 4.24 การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหารด้านการจัดการผลผลิตให้ปลอดภัยจากศัตรูพืช	58
ตารางที่ 4.25 การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหารด้านการจัดการเก็บเกี่ยวและหลังการเก็บเกี่ยว	59
ตารางที่ 4.26 การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหารด้านการจัดบันทึกข้อมูลประจำแปลง	60
ตารางที่ 4.27 สาเหตุการไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร	61
ตารางที่ 4.28 ปัญหาในการดำเนินการเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร ด้านการเตรียมการก่อนผลิต	63
ตารางที่ 4.29 ปัญหาในการดำเนินการเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร ด้านการจัดการผลผลิตให้ปลอดภัยจากศัตรูพืช	64
ตารางที่ 4.30 ปัญหาในการดำเนินการเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร ด้านการจัดการเก็บเกี่ยวและหลังการเก็บเกี่ยว	66
ตารางที่ 4.31 ปัญหาในการดำเนินการเกี่ยวกับการปฏิบัติตามข้อกำหนดทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหารด้านการจัดบันทึกข้อมูลประจำแปลง	69
ตารางที่ 4.32 ข้อเสนอแนะในการดำเนินการเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร ด้านการเตรียมการก่อนผลิต	71
ตารางที่ 4.33 ข้อเสนอแนะในการดำเนินการเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร ด้านการจัดการผลผลิตให้ปลอดภัยจากศัตรูพืช	72
ตารางที่ 4.34 ข้อเสนอแนะในการดำเนินการเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร ด้านการจัดการเก็บเกี่ยวและหลังการเก็บเกี่ยว	73
ตารางที่ 4.35 ข้อเสนอแนะในการดำเนินการเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร ด้านการจัดการจัดบันทึกข้อมูลประจำแปลง	74

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	4
ภาพที่ 2.1 แสดงแผนที่จังหวัดศรีสะเกษ.....	9

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาเทคโนโลยีด้านต่างๆ ทำให้การเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจโลกในทศวรรษใหม่มีความก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว โดยมีการเปลี่ยนแปลงทางการค้าที่มีการแข่งขันสูง มีการใช้มาตรการกีดกันทางการค้าที่ซับซ้อน เกิดการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจการค้าและจัดตั้งเขตการค้าเสรี (Free Trade Area : FTA) รวมทั้งมีการนำประเด็นด้านคุณภาพและความปลอดภัยมาเป็นข้ออุปสรรคและข้อกีดกันทางการค้าระหว่างประเทศมากขึ้น ดังนั้นแนวโน้มการค้าสินค้าเกษตรจึงให้ความสำคัญกับการแข่งขันด้านคุณภาพและความปลอดภัยของสินค้า โดยการกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร รวมทั้งกำหนดขั้นตอนและกระบวนการควบคุมด้านคุณภาพความปลอดภัยเกี่ยวกับสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช (Sanitary and Phytosanitary: SPS) ของสินค้าเกษตรจีน เพื่อใช้เป็นข้อกำหนดในการนำเข้าสินค้าเกษตรและอาหารจากประเทศต่างๆ

ประเทศไทยในฐานะผู้ผลิตหลักจึงต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับทิศทางการค้าที่เกิดขึ้น โดยการปรับปรุงคุณภาพการผลิตและผลผลิตภายในประเทศ ทั้งการดำเนินการด้านกำหนดมาตรฐานสำหรับการผลิตและคุณภาพผลผลิต การให้ความสำคัญกับการรับรองคุณภาพสินค้าเกษตรและดำเนินการด้านควบคุมคุณภาพ กำกับดูแลให้สินค้าเกษตรที่บริโภคกันในประเทศ ทั้งจากการผลิตขึ้นเองและการนำเข้าจากต่างประเทศให้มีคุณภาพมาตรฐานเดียวกัน โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญคือการเสริมสร้างความเชื่อมั่นด้านสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยให้กับผู้บริโภคทั้งภายในและต่างประเทศ (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2548:1)

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้กำหนดยุทธศาสตร์ด้านการผลิตที่มีประสิทธิภาพและเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขัน และกำหนดเป้าหมายการพัฒนาเพื่อให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางในการผลิตสินค้าเกษตรและอาหารที่มีคุณภาพและปลอดภัยสำหรับเลี้ยงประชากรโลกในลักษณะครัวของโลก โดยใช้รูปแบบการควบคุมผลผลิตจากไร่ไปสู่การบริโภค (from farm to table) และได้มีการปฏิรูประบบราชการ ปรับปรุงโครงสร้าง และกำหนดกรอบภารกิจใหม่เพื่อให้มีหน่วยงานเข้ามารับผิดชอบงานด้านมาตรฐานและคุณภาพสินค้าเกษตร โดยตรงในระดับต่างๆ ดังนี้คือ สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.) มีภารกิจเป็นหน่วยงานกลางเกี่ยวกับมาตรฐาน

สินค้าเกษตร สินค้าเกษตรแปรรูปและอาหารของประเทศตั้งแต่ไร่จนถึงผู้บริโภค รวมทั้งดำเนินบทบาทเป็นหน่วยงานรับรองระบบหน่วยงานที่ทำหน้าที่ตรวจสอบรับรอง (accreditation body) โดยมีอำนาจหน้าที่กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร สินค้าเกษตรแปรรูปและอาหาร กำกับดูแลและเฝ้าระวังความปลอดภัยด้านอาหาร เฝ้าระวังแก้ปัญหาด้านเทคนิค มาตรการที่มีใช้ภายในและมาตรฐานระหว่างประเทศ ส่วนกรมส่งเสริมการเกษตร ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานส่งเสริมและแนะนำให้คำปรึกษา (advisory body) แก่เกษตรกรสมาชิกกลุ่มการผลิต รวมทั้งสมาชิกสถาบันการเกษตรต่างๆ ที่ต้องการเข้าสู่ระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร อย่างต่อเนื่อง และประเมินความพร้อมของเกษตรกรก่อนเสนอชื่อเข้ารับการตรวจรับรองจากกรมวิชาการเกษตร ซึ่งทำหน้าที่เป็นหน่วยงานตรวจสอบรับรอง (certification body) โดยดำเนินการรับสมัครเกษตรกรที่ต้องการรับรอง จัดทำหลักสูตรและให้การฝึกอบรมเจ้าหน้าที่และผู้เกี่ยวข้อง รวมทั้งให้การตรวจสอบรับรองระบบการผลิตของเกษตรกร โดยกรมวิชาการเกษตรจะเป็นผู้ออกใบรับรองฟาร์มเกษตรกรที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานและปฏิบัติตามระบบการผลิตที่สามารถตรวจสอบย้อนกลับสู่แหล่งผลิตได้ (traceability)

หอมแดง เป็นพืชเศรษฐกิจของจังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งทำรายได้เข้าจังหวัดศรีสะเกษเป็นอันดับสองรองจากข้าว มีพื้นที่เพาะปลูกหอมแดงทั้งสิ้น จำนวน 16 อำเภอ มีจำนวน 31,468 ไร่ เกษตรกรที่เพาะปลูก จำนวน 9,222 ราย ผลผลิตที่คาดว่าจะออกสู่ตลาด ปีการเพาะปลูก 2556/57 จำนวน 92,087 ตัน ผลผลิตเฉลี่ย 2.43 ตัน/ไร่ (สำนักงานเกษตรจังหวัดศรีสะเกษ 2556) กรมส่งเสริมการเกษตร ได้มีการจัดอบรมหลักสูตรการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและโครงการเมืองเกษตรสีเขียว ซึ่งเกษตรกรจำนวนหนึ่งได้ใบรับรองแหล่งผลิตพืช (ใบ Q หอมแดง) จากกรมวิชาการเกษตร ดังนั้นเพื่อเป็นการติดตามการปฏิบัติเกษตรกรที่ดี ในการผลิตหอมแดง ด้านการปฏิบัติในแปลงของเกษตรกร หลังจากที่เกษตรกรได้รับใบรับรองแหล่งผลิตพืช (ใบ Q หอมแดง) จากกรมวิชาการเกษตรแล้ว จึงจำเป็นต้องมีการศึกษาวิจัย การผลิตและปัญหาในการผลิตหอมแดง ตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในจังหวัดศรีสะเกษ เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาให้ผลผลิตหอมแดงมีคุณภาพตรงตามความต้องการของตลาด

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

2.1 เพื่อศึกษาสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ผลิตหอมแดง ในจังหวัดศรีสะเกษ

2.2 เพื่อศึกษาการผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร
ในจังหวัดศรีสะเกษ

2.3 เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับการผลิต
หอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษานี้มุ่งศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรใน
จังหวัดศรีสะเกษ ที่ได้ไปรับรองแหล่งผลิต พืช (หอมแดง) จากกรมวิชาการเกษตร ผู้วิจัยได้ค้นคว้า
เอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี และนำมากำหนดเป็นกรอบ
แนวคิดการวิจัย เพื่อศึกษาตัวแปรต่อไปนี้.

3.1 สภาพพื้นฐานทางสังคม ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน
การเป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันเกษตรกร การมีตำแหน่งทางสังคม และการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการ
ผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร

3.2 สภาพทางเศรษฐกิจ ได้แก่ อาชีพหลัก อาชีพรอง รายได้ในภาคเกษตรของ
ครัวเรือน ปี 2557 รายได้นอกภาคการเกษตรของครัวเรือน ปี 2557 ภาวะหนี้สินของครัวเรือน ณ ปี
2557 และแหล่งเงินกู้

3.3 สภาพทั่วไปในการผลิตหอมแดงของเกษตรกร ได้แก่ พื้นที่ปลูกหอมแดงปีการผลิต
2557/58 จำนวนครั้งที่ผลิตหอมแดง ปีการผลิต 2557/58 พื้นที่ปลูกหอมแดงที่รับรองแหล่งผลิต
GAP จำนวนแรงงานในการปลูกหอมแดง แหล่งน้ำ ลักษณะพื้นที่ คุณภาพของผลผลิตในปีการผลิต
2557/58 สภาพทั่วไปของหอมแดงในปีการผลิต 2557/58 วิธีการปลูกหอมแดง จำนวนครั้งในการไถ
เตรียมดิน และชนิดวัสดุปรับปรุงดินที่ใช้ในการเตรียมดินก่อนการปลูก

3.4 การผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี หมายถึง การผลิต
หอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรสำหรับพืชอาหาร การเตรียมการก่อนผลิต การจัดการ
ผลผลิตให้ปลอดภัยจากศัตรูพืช การจัดการเก็บเกี่ยวและหลังการเก็บเกี่ยว และการจัดบันทึกข้อมูล
ประจำแปลง

3.5 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินการเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี
สำหรับพืชอาหาร ได้แก่ การเตรียมการก่อนผลิต การจัดการผลผลิตให้ปลอดภัยจากศัตรูพืช การ
จัดการเก็บเกี่ยวและหลังการเก็บเกี่ยว และการจัดบันทึกข้อมูลประจำแปลง

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ของเกษตรกร ในจังหวัดศรีสะเกษครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยโดยศึกษาเฉพาะเกษตรกรที่ผ่านการรับรองแหล่งผลิต GAP พืช (หอมแดง) ที่ไม่หมดอายุ ในจังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 499 ราย จากข้อมูลกรมวิชาการเกษตร ณ วันที่ 12 กันยายน พ.ศ. 2557 (ที่มา: ศูนย์พัฒนาการเกษตรภูสิงห์อันเนื่องมาจากพระราชดำริ)

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 ระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practice : GAP) หมายถึง แนวทางปฏิบัติในการทำการเกษตร เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดีตรงตามมาตรฐานที่กำหนด คู่มีค่ากับการลงทุน กระบวนการผลิตจะต้องปลอดภัย เกิดความมั่นคงยั่งยืนทางเกษตรและไม่ทำให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม ตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่กรมวิชาการเกษตรและกรมส่งเสริมการเกษตร

5.2 เกษตรกร หมายถึง เกษตรกรผู้ผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในเขตจังหวัดศรีสะเกษ และผ่านการรับรองแหล่งผลิต GAP พืช (หอมแดง)

5.3 หอมแดง หมายถึง หอมแดงพันธุ์ศรีสะเกษ และพันธุ์ลับแล

5.4 การปลูกหอมแดงในแปลงนา หมายถึง การผลิตหอมแดงโดยเกษตรกรนำดินจอมปลวกมาปรับถมที่ดินในแปลงนา เพื่อปลูกหอมแดงหลังการเก็บเกี่ยวข้าวในช่วงเดือน พฤศจิกายน – มกราคม

5.5 อาชีพหลัก หมายถึง อาชีพที่ใช้เวลาส่วนใหญ่ในการดำเนินกิจกรรมนั้นๆ

5.6 อาชีพรอง หมายถึง อาชีพที่ใช้เวลาดำเนินกิจกรรมรองจากการอาชีพหลัก

5.7 พื้นที่เพาะปลูกหอมแดง หมายถึง พื้นที่ทำการเพาะปลูกหอมแดง (ขนาดพื้นที่คิดเพิ่มตามจำนวนครั้งที่ผลิต ซึ่งสามารถผลิต 3 ครั้งต่อปี ปลูกเดือนพฤษภาคม – กรกฎาคม, เดือนกันยายน – พฤศจิกายน, เดือนธันวาคม – กุมภาพันธ์)

5.8 การผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี หมายถึง การผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร โดยนำแนวทางการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหารมาใช้ในกระบวนการผลิตในขั้นตอนต่างๆ ดังนี้ การเตรียมการ

ก่อนผลิต การจัดการผลผลิตให้ปลอดภัยจากศัตรูพืช การจัดการเก็บเกี่ยวและหลังการเก็บเกี่ยว และการจัดบันทึกข้อมูลประจำแปลง

5.9 หน่วยตรวจรับรอง หมายถึง หน่วยงานของกรมวิชาการเกษตรหรือหน่วยงานอื่นๆที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจรับรองตามมาตรฐานในการผลิตหอมแดง ซึ่งกรมวิชาการเกษตรได้มอบหมายให้ศูนย์พัฒนาการเกษตรภูสิงห์อันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นหน่วยงานตรวจรับรองแหล่งผลิตแดงในเขตพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ

5.10 ที่ปรึกษาเกษตรกร หมายถึง ผู้มีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่กรมวิชาการเกษตรกำหนด และขึ้นทะเบียนไว้กับกรมส่งเสริมการเกษตรหรือหน่วยงานที่กรมวิชาการเกษตรมอบหมาย ทำหน้าที่ให้คำแนะนำและให้ความรู้แก่เกษตรกรผู้ผลิตหอมแดง ซึ่งได้มอบหมายนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาเกษตรกร

5.11 ผู้ตรวจประเมิน (Auditor) หมายถึง บุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งจากกรมวิชาการเกษตรให้ทำหน้าที่ตรวจประเมินการผลิตตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร

5.12 ใบรับรอง หมายถึง ใบรับรองแหล่งผลิตตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ผลการวิจัยที่ได้สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการวางแผนการผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี เพื่อเป็นแนวทางการแก้ปัญหา เกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร (หอมแดง) ถัดจากต่อไป

6.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำข้อมูล ที่ได้ไปกำหนดแนวทางการส่งเสริมการผลิตหอมแดงให้แก่เกษตรกรนำไปปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตให้ถูกต้อง ตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

6.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปพัฒนากระบวนการถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีในการผลิตหอมแดง โดยผ่านสื่อต่างๆที่เหมาะสม ทันสมัยตามที่เกษตรกรมีความต้องการ สามารถเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตรแก่กลุ่มเป้าหมายให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

6.4 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับข้อมูลปัญหาที่เกษตรกรประสบอยู่และข้อเสนอแนะของเกษตรกร เพื่อไปใช้ในการพิจารณาหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาให้กับเกษตรกรผู้ผลิตหอมแดงต่อไป

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องการผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในจังหวัดศรีสะเกษ ในครั้งนี้ผู้ศึกษาทบทวนวรรณกรรมในส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นแนวคิดในการกำหนดกรอบการศึกษาตลอดจนกำหนดประเด็นคำถามในการสร้างเครื่องมือ การรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และอภิปรายผลการศึกษา ซึ่งมีวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในประเด็นต่างๆ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดศรีสะเกษ
2. หอมแดง
3. การผลิตหอมแดงของจังหวัดศรีสะเกษ
4. ระเบียบกรมวิชาการเกษตรว่าด้วยการรับรองผลิตพืชตามมาตรฐาน พ.ศ. 2555
5. มาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (มกษ.9001 – 2556)
6. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดศรีสะเกษ

สำนักงานจังหวัดศรีสะเกษ (2558) ใ้รายละเอียดข้อมูลจังหวัดศรีสะเกษ ดังนี้

1.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

จังหวัดศรีสะเกษตั้งอยู่ทางตอนใต้ของภาคอีสานของประเทศไทย มีพื้นที่ประมาณ 8,840 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 5,525,000 ไร่ มีความยาวจากเหนือจดใต้ประมาณ 100 กิโลเมตร ความกว้างจากทิศตะวันออกจดทิศตะวันตกประมาณ 90 กิโลเมตร มีความสูงเฉลี่ยประมาณ 120 เมตร จากระดับน้ำทะเล อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ โดยทางรถไฟประมาณ 515 กิโลเมตร และทางรถยนต์ 600 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับ จังหวัดอุบลราชธานี ยโสธร และร้อยเอ็ด โดยมีแม่น้ำชีและพื้นที่ทุ่งกุลาร้องไห้ บางส่วนแบ่งเขตจังหวัด

ทิศตะวันออก ติดต่อกับจังหวัดอุบลราชธานี โดยมีบางส่วนของลำห้วยขะยุงเป็นเส้นแบ่งเขตจังหวัด

ทิศใต้ ติดต่อกับประเทศกัมพูชา โดยมีเทือกเขาพนมดงรักเป็นแนวแบ่งเขตแดน

ทิศตะวันตก ติดต่อกับจังหวัดร้อยเอ็ด และจังหวัดสุรินทร์ โดยมีบางส่วนของทุ่งกุลาร้องไห้ ลำห้วยทับทันและห้วยสำราญเป็นเส้นแบ่งเขตจังหวัด

ลักษณะทางธรณีวิทยาของจังหวัดศรีสะเกษ จัดอยู่ในชุดหิน โคราช เกิดจากการตกตะกอนของน้ำทะเลมาก่อน ยกเว้นดินตะกอนลำน้ำ ซึ่งคาดว่าเกิดในยุคควอเทอร์นารี ถึงยุคปัจจุบันเป็นดินชั้นอยู่บนสุด

1.2 ลักษณะภูมิประเทศ

จังหวัดศรีสะเกษ ตั้งอยู่บนขอบแอ่งที่ราบลุ่มโคราช ด้านตะวันออก เป็นบริเวณที่มีผืนแผ่นดินกว้างขวาง อาจเรียกได้ว่าเป็นบริเวณลุ่มแม่น้ำมูล – แม่น้ำโขง ซึ่งอุดมไปด้วยลุ่มน้ำลำห้วยหลายสาย ไหลมาบรรจบในเขตอีสานใต้ ลักษณะภูมิประเทศด้านใต้เป็นสูงแล้วค่อยๆ ลาดเอียงไปทางเหนือ ตอนล่าง เป็นที่ลาดเอียงเล็กน้อยและที่ราบ ตอนเหนือเป็นที่ราบลุ่ม

1.3 ป่าไม้ ส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นป่าบนพื้นที่ราบ ราษฎรเข้าหักร้างถางพง เพื่อทำการเกษตรและที่อยู่อาศัย ทำให้ป่าเสื่อมโทรมอยู่ทั่วไป ยังคงมีสภาพสมบูรณ์อยู่บางพื้นที่เท่านั้นเช่น บริเวณติดชายแดน บริเวณภูเขา

1.4 แหล่งน้ำ มีทั้งที่เป็นแหล่งน้ำธรรมชาติและแหล่งน้ำเพื่อการชลประทาน

1.4.1 แหล่งธรรมชาติ ได้แก่ แม่น้ำมูล และลำห้วยต่างๆ อีกประมาณ 20 ลำห้วย

แม่น้ำมูล ชาวบ้านเรียกน้ำมูล มีต้นกำเนิดในเขตจังหวัดนครราชสีมาไหลเข้าสู่จังหวัดศรีสะเกษ โดยผ่านอำเภอรามัญ ซึ่งเป็นที่ไหลมาบรรจบของลำน้ำเสียว ที่ห้วยภูดิน เรียกกันว่า วังใหญ่ แล้วไหลผ่านเขตอำเภออุทุมพรพิสัย อำเภอเมืองศรีสะเกษ อำเภอขามเฒ่าและอำเภอกันทรารมย์ แล้วไหลไปบรรจบแม่น้ำชีที่จังหวัดอุบลราชธานี พื้นที่ลุ่มแม่น้ำมูลเป็นที่ราบลุ่มมีน้ำท่วมขังในฤดูฝน และมีแหล่งน้ำธรรมชาติเรียงรายตามริมฝั่งที่ลุ่มริมน้ำตลอดสาย ในช่วงที่ผ่านมายังจังหวัดศรีสะเกษ มีการสร้างเขื่อนกั้นแม่น้ำมูลอยู่สองฝาย คือ ฝายรามัญที่ บ้านดอนงูเห่ล้อม ตำบลหนองแคว อำเภอรามัญ และฝายบ้านหัวนา ตำบลหนองแก้ว อำเภอกันทรารมย์

1.4.2 แหล่งน้ำเพื่อการชลประทาน มีแหล่งน้ำขนาดกลาง ที่มีความจุ 1- 100 ล้านลูกบาศก์เมตร และแหล่งน้ำขนาดเล็ก ที่มีความจุน้อยกว่า 1 ล้านลูกบาศก์เมตร แหล่งน้ำขนาดกลางมีอยู่ 13 แห่ง

ภาพที่ 2.1 แสดงแผนที่จังหวัดศรีสะเกษ

ที่มา สำนักโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดศรีสะเกษ (2540)

2. หอมแดง

กรมส่งเสริมการเกษตร (2551,น.1-10) ให้รายละเอียดเกี่ยวกับหอมแดงไว้ดังนี้

2.1 ชื่อวิทยาศาสตร์และชื่อสามัญ

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Allium ascalonicum* Linn.

ชื่อสามัญ Shallot

วงศ์ Amaryllidaceae

2.2 ถิ่นกำเนิดและการกระจายตัว

หอมแดงมีถิ่นกำเนิดในเขตตะวันออกเฉียงใต้ของทวีปเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้แก่ ประเทศไทย มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ เวียดนาม สำหรับประเทศไทยปลูกมากทางภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2.3 ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

2.3.1 ราก เป็นพืชที่มีรากตั้ง เส้นผ่านศูนย์กลางราก 1-2 มิลลิเมตร ใช้ปลูกแซมพืช รากลึกได้

2.3.2 ลำต้น เป็นพืชที่มีลำต้นสั้นและอวบ (fleshy) ฝังอยู่ใต้ดิน ปกติมักจะหงายหรือตั้งขึ้นที่ปลายยอดเป็นจุดที่เจริญ หรือจุดที่ให้กำเนิดดอก

2.3.3 กาบใบ ห่อหุ้มส่วนของลำต้น กาบใบมีลักษณะหนา ใบพองออกเพื่อสะสมอาหาร มีลักษณะเป็นข้อ คล้ายร่ม มี 3 -8 ใบ ขนาดความสูงประมาณ 30 เซนติเมตร กลางใจของหัวจะมีจุดเจริญหรือข้อดอกที่ยังไม่ขยายตัว กาบนอกมักจะอวบและเป็นที่ยึดสะสมอาหารกาบที่อยู่ถัดมาภายในก็จะเก็บอาหารได้น้อยลง และมักมีลักษณะเหมือนใบ

2.3.4 ดอก ประกอบด้วยดอกย่อยจำนวนมาก กลีบดอกสีขาวอมม่วงมีกลีบดอก 6 กลีบ แต่ละช่อมี 52 ดอก แต่ละดอกมี 4 เมล็ด ช่อหนึ่งมีเมล็ดหอมประมาณ 196 เมล็ด

2.3.5 หัว เป็นจุดเจริญที่เกิดขึ้นที่ง่ามกาบใบ จะเกิดเป็นหัวเล็ก อยู่ใต้ดิน เป็นส่วนที่ใช้บริโภคและขยายพันธุ์ เส้นผ่านศูนย์กลางหัวประมาณ 5 เซนติเมตร

2.3.6 เมล็ด มีสีค้ำขนาดเล็กมาก เป็นส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์

2.4 สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตและให้ผลผลิต (crop requirement)

ของหอมแดง

2.4.1 สภาพภูมิอากาศ อุณหภูมิที่เหมาะสมประมาณ 20-35 องศาเซลเซียส ความยาวช่วงแสง ประมาณ 11 ชั่วโมง ต่อวัน

2.4.2 สภาพพื้นที่ สามารถเพาะปลูกได้ตั้งแต่ระดับน้ำทะเล 110 เมตร มีความลาดชันของพื้นที่ไม่เกิน 5 เปอร์เซ็นต์

2.4.3 สภาพดิน สามารถปลูกได้ดินทุกชนิด แต่เหมาะสมที่สุดดินร่วนปนทราย ความลึกของหน้าดินไม่เกิน 40 เซนติเมตร pH 5.0-6.5 อุณหภูมิดินที่เหมาะสมการงอกของเมล็ดระหว่าง 18 – 24 องศาเซลเซียส และปริมาณธาตุอาหารในดินที่ต้องการ ธาตุไนโตรเจน 21 กิโลกรัม/ไร่ ฟอสฟอรัส 5 กิโลกรัม / ไร่ และโพแทสเซียม 10 กิโลกรัม / ไร่

2.4.4 สภาพน้ำ หอมแดงต้องการน้ำตลอดฤดูกาลผลิตในปริมาณ 560–640 มิลลิเมตร ต่อไร่

2.5 การผลิตหอมแดง

2.5.1 ชนิดพันธุ์

พันธุ์หอมแดงที่ใช้ปลูกโดยทั่วไป 4 พันธุ์ ได้แก่

1) พันธุ์ศรีสะเกษ มีลักษณะประจำพันธุ์ที่เปลือกนอกหนาสีม่วงแดง หัวกลมป้อม กลิ่นฉุน รสหวาน ใบสีเขียวมรกต มีนวลจับเล็กน้อย นิยมปลูกมากในจังหวัดศรีสะเกษ

2) พันธุ์เชียงใหม่ มีลักษณะประจำพันธุ์ที่เปลือกบาง สีส้มอ่อน หัวกลมรี กลิ่นไม่ฉุนจัด มีส่วนสูงมากกว่าส่วนกว้าง รสหวาน หัวจะแยกเป็นกลีบชัดเจน ไม่มีเปลือกหุ้ม ใบสีเขียวมีนวลจับเล็กน้อย นิยมปลูกมากในจังหวัดอุดรดิตถ์ จังหวัดเชียงใหม่

3) พันธุ์บางช้าง มีลักษณะประจำพันธุ์ที่เปลือกนอกสีม่วงแดง แต่มีสีจางกว่าพันธุ์ศรีสะเกษ หัวกลมโต กลิ่นฉุน

4) พันธุ์สีขาว (พันธุ์พื้นเมือง) มีลักษณะประจำพันธุ์ที่เปลือกสีขาวหรือขาวอมเหลือง กลิ่นไม่ฉุน รสหวาน

2.5.2 การปลูก

1) ฤดูปลูก ส่วนใหญ่จะปลูกหลังฤดูทำนาช่วงที่ปลูกได้ผลดี คือ ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน – มีนาคม ฤดูกาลเพาะปลูก แบ่งได้ดังนี้

(1) ฤดูฝน มี 2 ช่วง คือ ครั้งแรกเพาะปลูกเดือน พฤษภาคม- กรกฎาคม เก็บเกี่ยวเดือน กรกฎาคม – กันยายน ครั้งที่สอง เพาะปลูกเดือน สิงหาคม – กันยายน เก็บเกี่ยวเดือน ตุลาคม – พฤศจิกายน

(2) ฤดูแล้ง เพาะปลูกเดือน พฤศจิกายน – ธันวาคม เก็บเกี่ยวเดือนกุมภาพันธ์ – มีนาคม

2) การเตรียมดิน/วัสดุปลูก

ไถหว่านเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสดและไถกลบและคราดเพื่อกลบหน้าดินตากดินให้แห้ง ถ้าดินเป็นกรดใส่ปูนมาร์ลหรือปูนขาว ประมาณ 200 – 300 ก.ก./ไร่ ใ้ส่ก่อนปลูกหอมแดงอย่างน้อย 15 วัน

(1) การเตรียมพันธุ์ปลูก

การปลูกด้วยหัวพันธุ์ ใช้อัตราหัวพันธุ์ 200- 300 กิโลกรัมต่อไร่ หัวพันธุ์ก่อนนำมาปลูก ควรแขวนไว้ประมาณ 3 เดือน เพื่อให้พันธุ์ระย้าพักหัวก่อน จึงนำไปปลูกก่อนปลูกควรฉีดพ่นหรือจุ่มสารละลายป้องกันกำจัดเชื้อรา เช่น มาเนบ หรือซีเนบ ในอัตราที่กำหนดและฝังลมให้แห้งก่อนปลูก

(2) การกำหนดระยะปลูกและวิธีการปลูก

ระยะปลูก 15x15 เซนติเมตร ความกว้างของร่อง 80-100 เซนติเมตร ก่อนปลูกควรรดน้ำแปลง ให้ดินชุ่มชื้นล่วงหน้า ซึ่งวิธีปลูกมี 2 วิธี ได้แก่

ก. การปลูกด้วยหัวพันธุ์

ขยายพันธุ์โดยแบ่งส่วนของหัว ซึ่งเป็นลำต้นตัดแปลง (modified stem) หัวพันธุ์ผ่านการพักตัวไม่น้อยกว่า 3 เดือน เมล็ดหอมแดงที่ปลูกด้วยหัวพันธุ์จะให้ 6 หัวต่อต้น การปลูกนำส่วนโคนลงไปดินประมาณครึ่งหัวระวางอย่างคดแรงทำให้หัวชำ หอมแดงจะงอกภายใน 7 – 10 วัน หอมแดงที่ปลูกเอาไว้ทำพันธุ์ปลูกช่วงเดือนเมษายน – พฤษภาคม โดยใช้เวลาเพาะปลูกประมาณ 30 – 45 วัน จะเก็บเกี่ยว นำปลูกอีกครั้งเดือนตุลาคม

ข. การปลูกด้วยเมล็ดพันธุ์

การเพาะต้นกล้าโดยนำเมล็ดพันธุ์เพาะในกระบะเพาะหรือแปลงเพาะกล้าซึ่งผสมดิน ขี้เถ้าแกลบและปุ๋ยคอก อัตราส่วน 1 : 2 : 1 เป็นวัสดุเพาะ ใช้เมล็ดพันธุ์อัตรา 0.7 กิโลกรัมต่อไร่ แล้วรดสารเคมีป้องกันกำจัดเชื้อรา อายุกล้าที่เหมาะสมนำไปปลูก 45 -50 วัน หอมแดงที่ปลูกด้วยเมล็ดจะได้ 4 หัวต่อต้น

2.5.3 การดูแลรักษา

1) การใส่ปุ๋ย

(1) หว่านปุ๋ยอินทรีย์ ได้แก่ ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก อัตรา 3 -5 ตัน/ไร่ ให้ทั่วแปลงก่อนปลูกแล้วพรวนดิน

(2) ปุ๋ยเคมี แบ่งใส่เป็นระยะ ได้ดังนี้ รองพื้นก่อนปลูก ให้ใช้ปุ๋ยสูตร 12-24-12 อัตรา 85 กิโลกรัม/ไร่ หอมงอก อายุ 1 -2 สัปดาห์ หลังจากหอมแดงงอก 6 -7 เซนติเมตร หว่านปุ๋ย 15 -15 -15 อัตรา 50 กิโลกรัม/ไร่ อายุ 3 -4 สัปดาห์ ให้ปุ๋ยเพิ่มอัตรา 75 กิโลกรัม/ ไร่ และ อายุ 5 -6 สัปดาห์ ให้ปุ๋ยอัตรา 100 กิโลกรัม/ไร่ ซึ่งช่วงนี้หอมแดงกำลังเป็นหัวจำเป็นต้องได้รับปุ๋ย เต็มที่มีหัวใหญ่ได้ขนาด อายุ 7 -8 สัปดาห์ การเจริญเติบโตลดลงใส่ปุ๋ย 0-0-30 เพื่อให้หอมแดงลง หัวดี

2) การให้น้ำ

หอมแดงต้องการน้ำสม่ำเสมอมีความชื้น อายุ 1 – 2 สัปดาห์ ต้องการน้ำ น้อย อายุ 3 -5 สัปดาห์ ต้องการน้ำมาก อายุ 6 -7 สัปดาห์ ต้องการน้ำน้อย รดน้ำวันเว้นวัน

3) การเก็บรักษาพันธุ์ ส่วนใหญ่ทำกัน 2 วิธี ได้แก่

(1) วิธีที่ 1 การแขวนมัดใบ เพื่อแขวนหางมัดหอมขึ้น ฉีดยาป้องกันแมลงให้ทั่ว อย่าแขวนชิดกันเกินไปเพราะจะทำให้เกิดความชื้น

(2) วิธีที่ 2 การคลุกสารเคมี ตัดใบออก คลุกด้วยปูนขาว เซฟวิน 85 หรือปูนซีเมนต์ให้ทั่ว แล้วนำไปใส่ถุงกระดาษ

2.5.4 การป้องกันและกำจัดศัตรูพืช

1) โรคหอมแดงที่สำคัญ

(1) โรคใบจุดสีม่วง (purple blotch) สาเหตุ เกิดจากเชื้อรา *Alternariaporri* ลักษณะอาการ เริ่มแรกใบจะเกิดจุดขาวเล็ก ๆ นุ่มลงไปต่อมาแผลจะขยายเป็นวงรูปไข่สีเนื้อหรือสีน้ำตาลอ่อน ขอบแผลสีม่วงอ่อน ใบที่มีแผลใหญ่จำนวนหลายแผลจะหักพับลง การป้องกันกำจัด เตรียมแปลงใส่ปุ๋ยอินทรีย์และปูนขาว เพื่อปรับความเป็นกรด เก็บซากพืชออกจากแปลง ก่อนปลูกซุบหัวพันธุ์ด้วยไดฟิโนโคนาโซล 25 % อีซี 30 -40 มิลลิเมตรต่อน้ำ 20 ลิตร ตรวจสอบเป็นประจำ โดยเฉพาะช่วงอากาศเย็นมีน้ำค้างมาก พบอาการ โรคพ่นด้วย แมนโคเซบ 80% ดับบลิวพี อัตรา 40 – 50 กรัม สลับกับสารไดฟิโนโคนาโซล 25 %อีซี อัตรา 20 มิลลิเมตรต่อน้ำ 20 ลิตรเพื่อป้องกันการดื้อยา หยุดพ่นสารเคมีก่อนเก็บเกี่ยว 15 วัน

(2) โรคหัวและรากเน่า (basal rot) สาเหตุ เกิดจากเชื้อรา

Fusariumoxysporum และ *Sclerotiumrolfsii* ลักษณะอาการ จะเกิดอาการใบเหลืองเหี่ยวแห้ง ที่โคนและรากจะเน่าเปื่อย มีกลิ่นเหม็น มีเส้นใยสีขาวคล้ายเส้นด้ายและมีคราสีขาวหรือสีน้ำตาลและดำ คล้ายเมล็ดผักกาด การป้องกันกำจัด นำพืชที่เป็นโรคไปเผาทำลายเพื่อป้องกันการระบาดไปที่อื่นๆ

และราดพื้นดินบริเวณที่พบโรคและใกล้เคียงด้วยสาร ไอโพรไดโอน 50 % ดับบลิวพี อัตรา 30 กรัม ต่อน้ำ 20 ลิตร หยอดใช้สารก่อนเก็บเกี่ยว 14 วัน

(3) โรคราน้ำค้าง (*downy mildew*) สาเหตุ เกิดจากเชื้อรา *perospora destructor* (Berk.) Casp. ลักษณะอาการ ต้นหอมแดงที่ถูกทำลายจะแคระแกร็น หงิกงอ ใบสีเขียวซีด ถ้าอากาศแห้งจะเห็นเป็นจุดสีขาวๆ บนใบ ต่อมาใบจะงอเหี่ยวแห้งตาย การป้องกันกำจัด ใช้แมนโคแซป อัตรา 20 กรัม ต่อน้ำ 20 ลิตร ร่วมกับ เมธาแลคซิลอัตรา 225 กรัม ต่อน้ำ 20 ลิตร พ่นทุก 7 – 14 วัน

(4) โรคหอมเลื้อยหรือโรคแอนแทรคโนส (*anthracnose*) สาเหตุ เกิดจากเชื้อรา *Colletrichum gloeosporioides* ลักษณะอาการ ต้นหอมแดงจะเกิดอาการ โคนงอ ใบบิดเป็นเกลียวระบบรากสั้น ถ้ารุนแรงจะพบแผลรูปไข่บนใบสีขาว มักมีเมือกสีส้มอ่อน เกิดเป็นวงซ้อนกันบริเวณแผลต่อมาใบจะเน่าตาย การป้องกันกำจัด ใช้เบนโนมิลอัตรา 3-6 กรัม ต่อน้ำ 20 ลิตร ฉีดพ่นทุก 7-10 วัน

2) แมลงและสัตว์ศัตรูหอมแดงที่สำคัญ

(1) หนอนกระทู้หอม (*Spodoptera exigua*) ลักษณะการทำลาย หนอนจะกัดทำลายใบหอม และมักจะอาศัยในส่วนของใบหอม ช่วงเวลาระบาดมากในช่วงฤดูแล้ง การป้องกันกำจัด เมื่อสำรวจพบกลุ่มไข่มากกว่าหรือเท่ากับ 1 กลุ่ม ต่อพื้นที่ 2 ตารางเมตร พ่นด้วยเชื้อแบคทีเรียบาซิลลัสทูริงเยนซิส (Bt) อัตรา 60-80 กรัม หรือเชื้อไวรัสนิวเคลียโพลีโอดีโรซิล (NPV) อัตรา 30 มิลลิลิตร ต่อน้ำ 20 ลิตร หยอดพ่นก่อนเก็บเกี่ยว 1 วัน หรือสารคลอร์ฟลูอูโรน 5% อีซี อัตรา 20-40 มิลลิลิตร ต่อน้ำ 20 ลิตร หยอดพ่นก่อนเก็บเกี่ยว 14 วัน หรือสารเทบูพิโนไซด์ 20% เอฟ อัตรา 20-30 มิลลิลิตร ต่อน้ำ 20 ลิตร หยอดพ่นก่อนเก็บเกี่ยว 14 วัน พ่นทุก 5-7 วัน จำนวน 3 ครั้ง ติดต่อกัน หรือจนกว่าการทำลายจะลดลงต่ำกว่า 10% ของจำนวนต้นในแปลง

(2) หนอนขอนใบ (Leaf miner) ลักษณะการทำลาย เมื่อหนอนกัดตัวจากไข่ จะไม่มีขา จะขอนใบเป็นทางคดเคี้ยว และแห้งภายในผิวใบ ลำตัวหนอนยาว 3-4 มิลลิลิตร และโตจนสามารถมองเห็นอวัยวะภายในได้ การป้องกันกำจัด เมื่อพบใบถูกทำลายมากกว่า ร้อยละ 10 พ่นด้วยสารเบต้าไซฟลูทริน 2.5% อีซี อัตรา 20-30 มิลลิลิตร ต่อน้ำ 20 ลิตร หยอดพ่นสารก่อนเก็บเกี่ยว 14 วัน หรือสารแอลฟาไซเพอร์เมทริน/พีบีไอ 5/25% อีซี อัตรา 20 มิลลิลิตร ต่อน้ำ 20 ลิตร หยอดพ่นสารก่อนเก็บเกี่ยว 5 วัน หรือสารเดลทาเมทริน 36% อีซี อัตรา 15-30 มิลลิลิตร หรือสารฟีโปรนิล 5% เอสซี อัตรา 10-20 มิลลิลิตร ต่อน้ำ 20 ลิตร หยอดพ่นสารก่อนเก็บเกี่ยว 7 วัน หรือใช้กับดักกาวเหนียวสีเหลืองดักจับตัวหนอนตัวเต็มวัยในแปลงปลูก อัตรา 60-80 กับดักต่อไร่

(3) เพลี้ยไฟ (Thrips) ลักษณะการทำลาย ทำลายพืชโดยดูดกินน้ำเลี้ยง และแผลที่เกิดจากการทำลายของเพลี้ยไฟมักจะเป็นช่องทางให้เกิดโรคใบจุดสีม่วง การแพร่ระบาด มักจะระบาดในช่วงท้ายของการปลูก ประมาณเดือนกุมภาพันธ์ เมษายน การป้องกันกำจัด ควรตรวจแปลงบ่อยๆถ้าพบเพลี้ยไฟ ใช้สารเคมีในการป้องกันกำจัดคือ พอสซ์ หรือ ไซเปอร์เมทริน ตาม อัตราที่กำหนด

3) การป้องกันกำจัดวัชพืช

เพื่อไม่ให้วัชพืชงอกในระยะแรก สารเคมีที่ควบคุมวัชพืชร่อนอกที่ได้ผล อ็อกซิฟลูออเฟน (โกล 2 อี) อัตรา 200 ซีซี/ไร่ โดยให้ฉีดพ่นในแปลงก่อนปลูก

2.5.5 การเก็บเกี่ยว

อายุการเก็บเกี่ยวที่เหมาะสม หอมแดงมีอายุแก่จัดพร้อมเก็บเกี่ยว ประมาณ 60-70 วัน ต้องมีการพักการรดน้ำ 5 – 7 วัน ก่อนทำการเก็บเกี่ยว ควรสังเกตใบเริ่มมีสีเหลือง งดการรดน้ำแล้วถอนหัวออกจากแปลงปลูก

2.5.6 การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว

1) การเก็บเกี่ยวรักษา (เพื่อรอการขนส่ง / เพื่อรอการจำหน่าย)

หลังจากการเก็บเกี่ยวหอมแดงมาแล้ว จะต้องนำหอมแดงมาแขวนภายใน โรงเรือนที่มีการระบายอากาศดี ประมาณ 10 – 12 วัน แล้วนำมามัดจุกให้เป็นระเบียบ ตัดรากออกให้สวยงาม เพื่อรอจำหน่าย

2) การเก็บรักษาหอมแดงแห้งที่ดี

ควรเก็บในห้องเย็นที่อุณหภูมิ 32 – 35 องศาฟาเรนไฮต์ ความชื้นสัมพัทธ์ 60 -70 เปอร์เซ็นต์ โดยบรรจุในถุงตาข่ายให้ลมสามารถผ่านได้ เพื่อเป็นการลดความชื้นในผลผลิต ความชื้นสัมพัทธ์และอุณหภูมิที่ต่ำ จะเป็นปัจจัยที่จะช่วยให้หอมพักตัว ซึ่งจะสามารถเก็บได้นาน 8 - 10 เดือน ถ้ามีความชื้นสูงกว่า 70 เปอร์เซ็นต์และอุณหภูมิต่ำกว่า 40 – 50 องศาฟาเรนไฮต์ จะส่งผลให้หอมแดงมีการสร้างหน่อและราก การพักตัวลดลง

3. การผลิตหอมแดงของจังหวัดศรีสะเกษ

สำนักงานเกษตรจังหวัดศรีสะเกษ (2557) ให้รายละเอียดเกี่ยวกับการผลิตหอมแดงใน จังหวัดศรีสะเกษไว้ว่า ในปีเพาะปลูก 2556/57 จังหวัดศรีสะเกษมีการเพาะปลูกหอมแดงใน 16 อำเภอ รวม ทั้งสิ้น 31,468 ไร่ จำนวนเกษตรกรที่เพาะปลูก จำนวน 9,222 ราย ผลผลิตที่คาดว่าจะออกสู่ตลาด ปี

2556/57 จำนวน 92,087 ตัน ผลผลิตเฉลี่ย 2.43 ตัน/ไร่ การผลิตหอมแดงของจังหวัดศรีสะเกษ มี 3 ช่วง คือ ครั้งแรกเพาะปลูกเดือน พฤษภาคม- กรกฎาคมเก็บเกี่ยวเดือน กรกฎาคม – กันยายน ครั้งที่สอง เพาะปลูกเดือนสิงหาคม – ตุลาคม เก็บเกี่ยวเดือนตุลาคม – ธันวาคม ครั้งที่สามเพาะปลูกเดือน พฤศจิกายน – ธันวาคม เก็บเกี่ยวเดือนมกราคม – มีนาคม ช่องทางการกระจายหอมแดง มี 3 ช่องทาง คือ จำหน่ายตลาดภายในจังหวัด จำหน่ายตลาดต่างจังหวัด และจำหน่ายต่างประเทศ

4. ระเบียบกรมวิชาการเกษตรว่าด้วยการรับรองผลิตพืชตามมาตรฐานสำหรับพืช พ.ศ. 2555

กรมวิชาการเกษตร (2555,น.1-6) ระเบียบกรมวิชาการเกษตรว่าด้วยการรับรองผลิตพืชตามมาตรฐาน ระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช พ.ศ. 2555 ดังนี้

4.1 กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการรับรองการผลิตพืชตามมาตรฐาน

การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (Good Agricultural Practice: GAP) หมายความว่าแนวทางการปฏิบัติในไร่นา เพื่อผลิตพืชเพื่อให้ได้สินค้าปลอดภัย ปลอดภัยต่อพืชและมีคุณภาพ เน้นวิธีการควบคุมและป้องกันการเกิดปัญหาในกระบวนการผลิต

4.2 การเข้าสู่ระบบ GAP

เกษตรกรที่ประสงค์จะเข้าสู่ระบบ GAP ต้องยื่นคำร้องตามแบบ GAP – 01 แต่กรณีเป็นกลุ่มเกษตรกรหรือองค์กร ต้องมีสมาชิกขอขึ้นอย่างน้อย 5 คน ต้องยื่นคำขอต่อกรมวิชาการเกษตรหรือหน่วยงานที่กรมวิชาการเกษตรมอบหมายพร้อมหลักฐานและเอกสารต่าง ๆ ตามที่ระบุไว้ในแบบคำขอใบรับรอง “ผู้ตรวจรับรอง” ที่ได้รับมอบหมายจากกรมวิชาการเกษตร ตรวจสอบที่กำหนดให้ประเมินคือ แหล่งน้ำ พื้นที่ปลูก วัตถุดิบทางการเกษตร การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว และการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว การพักผลผลิต การขนย้ายในแปลงปลูกและเก็บรักษา สุขลักษณะส่วนบุคคล และการบันทึกข้อมูลการตามสอบ

4.3 การออกใบรับรองแหล่งผลิตตามมาตรฐานการต่ออายุใบรับรองแหล่งผลิต GAP พืช การลดขอบข่าย การพักใช้ และการเพิกถอนการรับรอง

เมื่อคณะผู้ตรวจประเมิน ตรวจสอบเรียบร้อยแล้ว จะนำเสนอต่อคณะกรรมการรับรองเพื่อพิจารณา หากคณะกรรมการรับรองพิจารณาแล้วเห็นชอบ จะนำเสนออธิบดี ที่ได้รับใบรับรองสำหรับพืชล้มลุก (annual crop) มีอายุ 2 ปี และใบรับรองสำหรับพืชยืนต้น (perennial crop) มีอายุ 3 ปี นับแต่วันที่ออกใบรับรอง เกษตรกรที่ประสงค์จะขอต่ออายุใบรับรอง ต้องยื่นขอต่ออายุ

ใบรับรองต่อกรมวิชาการเกษตร ก่อนใบรับรองฉบับเดิมหมดอายุ การตรวจประเมินเพื่อต่ออายุการรับรองจะทำการตรวจประเมินไม่เกิน 2 ครั้ง หากการตรวจประเมินไม่สามารถเสร็จสิ้นได้ภายใน 2 ครั้ง กรมวิชาการเกษตร จะพิจารณายกเลิกการต่ออายุ เมื่อปรากฏว่าผู้ได้รับการรับรองไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดให้ อธิบดีหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายมีอำนาจสั่งพักใช้ใบรับรอง โดยมีกำหนดครั้งละไม่น้อยกว่า 60 วันแต่ไม่เกิน 180 วัน ใบรับรองจะถูกยกเลิกในกรณีดังต่อไปนี้ ผู้ได้รับการรับรอง เลิกประกอบกิจการที่ได้รับการรับรอง เป็นบุคคลล้มละลาย หรือเป็นคนไร้ความสามารถ โอนกิจการให้บุคคลอื่น แจ้งขอยกเลิกการรับรองเป็นลายลักษณ์อักษร มีการเปลี่ยนแปลงมาตรฐานที่ได้รับการรับรอง และผู้ได้รับการรับรองไม่สามารถปฏิบัติตามข้อกำหนดใหม่ได้ ภายในระยะเวลาที่กำหนด การอุทธรณ์ผู้ยื่นคำขอรับการรับรองถูกปฏิเสธการขอยกใบรับรอง-หรือผู้ได้รับใบรับรองที่ถูก ลดขอบข่าย ถูกสั่งพักใช้ หรือถูกเพิกถอนใบรับรอง สามารถยื่นอุทธรณ์ได้ภายใน 15 วันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งจากกรมวิชาการเกษตร โดยการยื่นอุทธรณ์ต้องทำเป็นลายลักษณ์อักษรยื่นต่อคณะพิจารณาอุทธรณ์แจ้งผลการพิจารณาให้ทราบภายใน 60 วัน นับตั้งแต่วันที่รับคำอุทธรณ์ ผลการพิจารณาของคณะพิจารณาอุทธรณ์ให้ถือเป็นที่สุด

5. มาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (มกษ.9001 – 2556)

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (พ.ศ.2556 หน้า 1-15) ระบุมาตรฐานสินค้าเกษตร มกษ.9001 – 2556 ว่าด้วยการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับขอบข่าย นิยาม และข้อกำหนดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร ไว้ดังนี้

5.1 ขอบข่าย

มาตรฐานสินค้าเกษตรนี้ครอบคลุมข้อกำหนดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับการผลิตพืช เพื่อเก็บเกี่ยวผลิตผลสำหรับใช้เป็นอาหาร เช่น พืชผัก ไม้ผล พืชไร่ พืชเครื่องเทศ และพืชสมุนไพร ทุกขั้นตอนของการผลิตในระดับฟาร์มและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวซึ่งมีการบรรจุและหรือรวบรวมผลิตผลเพื่อจำหน่าย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้ผลิตผลที่ปลอดภัย มีคุณภาพเหมาะสมในการบริโภคโดยคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมและสุขภาพความปลอดภัยและสวัสดิภาพของผู้ปฏิบัติงาน

5.2 นิยาม

ความหมายของคำที่ใช้ในมาตรฐานสินค้าเกษตรมีดังต่อไปนี้

5.2.1 วัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตราย (hazardous substances) หมายถึง วัตถุหรือสิ่งอื่นใดไม่ว่าจะเป็นเคมีภัณฑ์ เชื้อจุลินทรีย์ สารพิษจากจุลินทรีย์ ที่อาจทำให้เกิดอันตรายแก่บุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์สินหรือสิ่งแวดล้อม

5.2.2 วัตถุอันตรายทางการเกษตร (pesticides) หมายถึง วัตถุอันตรายที่ใช้ในทางการเกษตรตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่องบัญชีรายชื่อวัตถุอันตรายที่ออกตามความในพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งกรมวิชาการเกษตรเป็นผู้รับผิดชอบ

5.2.3 สารพิษตกค้าง (pesticides residue) หมายถึง สารตกค้างใดในสินค้าที่เกิดจากการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร และให้หมายความรวมถึงกลุ่มอนุพันธุ์ของวัตถุอันตรายทางการเกษตรนั้น ได้แก่ สารที่เกิดจากกระบวนการเปลี่ยนแปลง (conversion) สารที่เกิดจากกระบวนการสร้างและสลาย (metabolites) สารที่เกิดจากเกิดปฏิกิริยา (reaction) หรือสิ่งปลอมปนในวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่มีความเป็นพิษ

5.2.4 ศัตรูพืช (pests) หมายถึง สิ่งมีชีวิตที่เป็นอันตรายต่อพืชที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายได้แก่ โรคพืชแมลงศัตรูและวัชพืช

5.2.5 ปุ๋ย (fertilizers) หมายถึง สารอินทรีย์ อินทรีย์สังเคราะห์ อนินทรีย์ หรือจุลินทรีย์ ไม่ว่าจะเกิดขึ้นโดยธรรมชาติหรือทำขึ้นก็ตาม สำหรับใช้เป็นธาตุอาหารพืชได้ ไม่ว่าจะโดยวิธีใด หรือทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเคมีกายภาพหรือชีวภาพในดินเพื่อบำรุงความเติบโตแก่พืช

5.2.6 สุขลักษณะ (hygiene) หมายถึง สภาวะและมาตรการต่างๆที่จำเป็นที่จะทำให้นั่นใจในความปลอดภัยของสินค้าเกษตรในทุกขั้นตอนการผลิตและเหมาะสมต่อการบริโภค

5.2.7 การตามสอบ (traceability) หมายถึง ความสามารถในการติดตามที่มาที่ไปของสินค้าเกษตรผ่านขั้นตอนหนึ่งหรือหลายขั้นตอนที่ดำเนินการในระดับฟาร์ม

5.3 ข้อกำหนดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มกษ.9001 – 2556 ได้ให้ข้อกำหนดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร ไว้ตามที่ปรากฏในตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 รายการและข้อกำหนดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร

รายการ	ข้อกำหนด
1. น้ำ	<p>น้ำที่ใช้ในกระบวนการผลิตต้องมาจากแหล่งน้ำที่ไม่มีสภาพแวดล้อมซึ่งก่อให้เกิดการปนเปื้อนวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตรายต่อผลิตภัณฑ์ เช่น น้ำเสียจากโรงพยาบาล โรงงานอุตสาหกรรม และแหล่งน้ำเกิดขึ้นจากการทำลายสิ่งแวดล้อม สำหรับน้ำในแปลงปลูกระบบไฮโดรโปนิก (hydroponic) ต้องเปลี่ยนน้ำสม่ำเสมอหรือถ้ามีการนำน้ำกลับมาใช้ใหม่ควรมีระบบลดปริมาณการปนเปื้อนของจุลินทรีย์</p> <p>กรณีแหล่งน้ำมีสภาพแวดล้อมที่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนจากวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตรายให้วิเคราะห์น้ำโดยส่งห้องปฏิบัติการทางราชการหรือห้องปฏิบัติการที่ได้รับการรับรองระบบคุณภาพเพื่อวิเคราะห์การปนเปื้อนจากวัตถุหรือสิ่งอันตรายและเก็บผลการวิเคราะห์น้ำไว้เป็นหลักฐาน</p>
2. พื้นที่ปลูก	<p>พื้นที่ปลูกไม่อยู่ในสภาพแวดล้อมซึ่งก่อให้เกิดการปนเปื้อนวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตรายต่อผลิตภัณฑ์</p> <p>กรณีที่พื้นที่มีสภาพแวดล้อมที่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนจากวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตรายให้วิเคราะห์ดินโดยส่งห้องปฏิบัติการของทางราชการหรือห้องปฏิบัติการที่ได้รับการรับรองระบบคุณภาพ เพื่อวิเคราะห์การปนเปื้อนจากวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตรายและเก็บผลการวิเคราะห์ดินไว้เป็นหลักฐาน</p>
3. การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร	<p>วัตถุอันตรายทางการเกษตรให้ใช้ตามคำแนะนำหรืออ้างอิงคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตรกระทรวงเกษตรและสหกรณ์หรือตามคำแนะนำในฉลากที่ขึ้นทะเบียนกับกรมวิชาการเกษตร หยุดใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรก่อนการเก็บเกี่ยวตามเวลาที่ระบุไว้ในฉลากกำกับการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรแต่ละชนิดหรือให้เป็นไปตามคำแนะนำ</p>

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

รายการ	ข้อกำหนด
4.การจัดการควบคุมคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว	มีแผนควบคุมการผลิตเพื่อให้ได้ผลิตผลตรงตามวัตถุประสงค์โดยใช้หลักการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี หรือใช้ข้อมูลจากงานวิจัยที่ได้รับการยอมรับหรือข้อมูลทางราชการหรือผู้เชี่ยวชาญด้านพืชนั้นๆหรือข้อมูลจากคู่ค้าเพื่อกำหนดมาตรการควบคุมในแต่ละขั้นตอนที่อาจส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยและ/หรือคุณภาพของผลิตผลและ/หรือความปลอดภัยและสวัสดิภาพของผู้ปฏิบัติงาน จัดทำรายการและบันทึกข้อมูลปัจจัยการผลิตแหล่งที่มาและรายละเอียดเฉพาะของปัจจัยการผลิตที่สำคัญเช่นเมล็ดพันธุ์หรือต้นพันธุ์ ปุ๋ยธาตุอาหารเสริมวัตถุดิบทางการเกษตรที่ใช้ในกระบวนการผลิตพร้อมทั้งระบุรายการปริมาณวัน/เดือน/ปีที่จัดซื้อ ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ใช้เองในฟาร์มปุ๋ยอินทรีย์ต้องผ่านกระบวนการหมักหรือย่อยสลาย
5. การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว	ต้องเก็บเกี่ยวช่วงที่เหมาะสม โดยผลิตผลมีคุณภาพตามความต้องการตลาดหรือตามข้อกำหนดของคู่ค้า
6. การพักผลิตผลการขนย้ายในแปลงปลูกและเก็บรักษา	การจัดการด้านสุขลักษณะของสถานที่และวิธีการขนย้ายพักผลิตผลและ/หรือเก็บรักษาผลิตผลเพื่อป้องกันการปนเปื้อนจากอันตรายและสิ่งแปลกปลอมที่มีต่อความปลอดภัยในการบริโภคและคุณภาพของผลิตผล เช่น ใช้วัสดุปูรองพื้นในบริเวณพักผลิตผลที่เกี่ยวข้อง ไม่ใช่พาหนะที่ขนย้ายหรือขนส่งวัตถุดิบทางการเกษตรหรือปุ๋ยหรือสารปนเปื้อนที่เป็นอันตราย
7.สุขลักษณะส่วนบุคคล	ผู้ปฏิบัติงานต้องมีความรู้ความเข้าใจ หรือได้รับการฝึกอบรม สุขลักษณะส่วนบุคคล เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกสุขลักษณะ โดยเฉพาะหลังการเก็บเกี่ยวผลิตผลที่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อน ต้องมีการดูแลสุขลักษณะส่วนบุคคลและมีวิธีการป้องกันไม่ให้เกิดการปนเปื้อนสู่ผลิตผล

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

รายการ	ข้อกำหนด
8. บันทึกข้อมูลและการตามสอบ	การบันทึกข้อมูลการใช้น้ำที่มีรายละเอียดต่างๆ บันทึกข้อมูลรหัสแปลงปลูกและข้อมูลประจำแปลงปลูก บันทึกข้อมูลการใช่วัตถุอันตรายทางการเกษตร บันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับการใช้ปุ๋ยและสารปรับปรุงดิน ทบทวนด้านการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี หรือการบันทึกข้อมูลอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

จากข้อกำหนดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหารทั้งหมด สามารถสรุปข้อกำหนดออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1. การเตรียมการก่อนการผลิต ประกอบด้วย แหล่งน้ำ และพื้นที่ปลูก
2. การจัดการผลผลิตให้ปลอดภัยจากศัตรูพืช ประกอบด้วย การใช่วัตถุอันตรายทางการเกษตร
3. การจัดการเก็บเกี่ยวและหลังการเก็บเกี่ยว ประกอบด้วย การจัดการควบคุมคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว การเก็บเกี่ยวและปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว การพักผลผลิตผลการขนย้ายในแปลงปลูกและเก็บรักษา และสุขลักษณะส่วนบุคคล
4. การจดบันทึกข้อมูลประจำแปลง ประกอบด้วย บันทึกข้อมูลและการตรวจสอบ

6. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศิริธร บุญเจริญ (2547) ได้ศึกษา สภาพการปลูกหอมแดงในเขตตำบลส้มป่อย อำเภอราษีไศล จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า เกษตรกรที่อยู่ในพื้นที่ยังใช้สารเคมีในการปลูกหอมแดง พร้อมกับการผลิตเพื่อการค้าเป็นส่วนใหญ่

ณรงค์ โป๊ะเงิน (2545) ได้ศึกษา ปัจจัยบางประการที่มีอิทธิพลต่อความต้องการการใช้ปัจจัยชีวภาพของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงในเขตอำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า เกษตรกรมีการใช้ปุ๋ยชีวภาพร่วมกับปุ๋ยเคมี การแนะนำของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีอิทธิพลสูงที่สุดต่อการยอมรับการปฏิบัติของเกษตรกร

สมยนต์ บุญลี (2547) ได้ศึกษา สภาพการปลูกหอมแดงในเขตตำบลสูง อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า เมื่อเกษตรกรปลูกเป็นจำนวนมาก ผลผลิตออกสู่ตลาดในช่วงเดือนกันยายน จะทำให้ราคาหอมตกต่ำ จึงมีการแก้ปัญหาโดยมีการรวมกลุ่มและกำหนดโควตาการจำหน่ายให้พ่อค้าคนกลาง

เบญจมาศ พันธุ์ดี (2555) ได้ศึกษา การยอมรับเทคโนโลยีการผลิตหอมแดงตามระบบจัดการคุณภาพเกษตรดีที่เหมาะสม พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงส่วนใหญ่เป็นเพศชาย สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา เกษตรกรทั้งหมดได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่และความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีการผลิตหอมแดงตามระบบจัดการคุณภาพเกษตรดีที่เหมาะสมจากการเข้าฝึกอบรม เกษตรกรปลูกหอมแดงมาเป็นระยะเวลา 2 -40 ปี ชนิดของสารเคมีที่เกษตรกรใช้ คือ สารเคมีกำจัดหญ้า รองลงมาคือสารเคมีกำจัดแมลงและสารกำจัดโรคพืช วิธีการใช้สารเคมีของกลุ่มปลูกหอมแดงมีการใช้วิธีพ่น การตัดสินใจในการใช้สารเคมีเมื่อพบแมลงศัตรูเล็กน้อย ความถี่ในการใช้สารเคมีในการปลูกหอมแดงในแต่ละฤดูกาล ส่วนมากสัปดาห์ละ 1 ครั้ง

อุเทน น้อยอามาตย์ (2552) ได้ศึกษา การใช้เกษตรดีที่เหมาะสมในการผลิตหอมแดงของเกษตรกร อำเภอราศีไศล จังหวัดศรีสะเกษพบว่า เกษตรที่ปลูกหอมแดงเป็นเพศหญิงมีประสบการณ์ในการปลูกหอมแดงเฉลี่ย 13.26 ปี และรับรู้ข่าวสารการเกษตร จากนักวิชาการ ส่งเสริมการเกษตร สภาพทั่วไปในการผลิตหอมแดงส่วนใหญ่ มีแหล่งน้ำเป็นบ่อบาดาล พื้นที่เป็นที่ดอน มีการใช้วัตถุดิบตรงทางการเกษตร คุณภาพของผลผลิตสม่ำเสมอ สภาพทั่วไปของหอมแดงในแปลงปลูก มีโรคและแมลงทำลายเล็กน้อย เกษตรกรทุกรายใช้หัวพันธุ์ปลูก ส่วนมากจดบันทึกข้อมูลบางส่วนมีการการไถเตรียมดินเฉลี่ย 4.08 ครั้ง และใช้ปูนขาวเป็นวัสดุปรับปรุงดินเพื่อเตรียมดินก่อนปลูก

อดิศักดิ์ พรหมเมืองดี (2553) ได้ศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสมของเกษตรกรผู้ปลูกกะหล่ำปลี ในตำบลบ่อสลี อำเภอสอด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า รายได้จากการขายกะหล่ำปลี มีความสัมพันธ์ด้านการจัดสุขลักษณะแปลง ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับการควบคุมการผลิต ด้านความรู้ มีความสัมพันธ์ การจัดการเครื่องมือและอุปกรณ์และการได้รับการแนะนำจากหน่วยงานราชการ มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรดีที่เหมาะสมของเกษตรกร

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย การผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรใน
จังหวัดศรีสะเกษ ผู้วิจัยได้ดำเนินงานตามรายละเอียดดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ศึกษา คือ เกษตรกรที่ผ่านการรับรองแหล่งผลิต GAP พืช (หอมแดง)
ที่ยังไม่หมดอายุ ตามมาตรฐานระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติเกษตรที่ดี ในเขตจังหวัดศรีสะเกษ
ข้อมูล ณ วันที่ 12 กันยายน 2557 จำนวน 499 ราย ประกอบด้วยพื้นที่อำเภอขามเฒ่า อำเภอกันทรามย์
อำเภอรามัน ไร่สกล อำเภอเมืองศรีสะเกษ อำเภอวังหิน อำเภอพยุห์ อำเภอขุขันธ์ อำเภออุทุมพรพิสัย
และอำเภอเมืองจันทร์ ข้อมูลกรมวิชาการเกษตร (ที่มา: ศูนย์พัฒนาการเกษตรภูสิงห์อันเนื่องมาจาก
พระราชดำริ)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรการคำนวณของ Yamane (Yamane 1973 :
1088) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดยให้ n = จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ

N = จำนวนประชากรทั้งหมด

e = ค่าสัดส่วนที่ยินยอมให้มีความคลาดเคลื่อนของข้อมูล ประชากร โดย
กำหนดให้ค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับจากการสุ่มเป็นร้อยละ 0.05 (ระดับความมีนัยสำคัญ 0.05)

499

$$1 + 499(0.05)^2$$

$$n = 221.77 \text{ เป็น } 222 \text{ ราย}$$

ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ มีจำนวน 222 ราย คิดเป็นร้อยละ 44.49 ของ
ประชากรที่ใช้ในการวิจัยทั้งหมด สุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified random sampling) โดย

กำหนดขนาดตัวอย่างในเขตแต่ละอำเภอตามจำนวนร้อยละ 44.49 ของประชากรในอำเภอนั้นๆ จากนั้นจับสลากให้ได้จำนวนตัวอย่างตามที่กำหนด ดังที่แสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ลำดับ ที่	อำเภอ	จำนวนประชากร (ราย)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
1	ราษีไศล	249	111
2	เมืองศรีสะเกษ	38	17
3	วังหิน	66	29
4	ยางชุมน้อย	78	35
5	พยุห์	24	11
6	กันทรรมย์	14	6
7	ขุขันธ์	12	5
8	อุทุมพรพิสัย	11	5
9	เมืองจันทร์	7	3
	รวม	499	222

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 การสร้างเครื่องมือการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย คำถาม 2 ลักษณะ คือ คำถามแบบปลายปิด (Closed end questions) และแบบปลายเปิด (open end questions) แบ่งคำถามในการสัมภาษณ์ออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพทางสังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกร แบ่งเป็น 2 ด้าน คือ

1) ข้อมูลด้านสังคม ประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน การเป็นสมาชิกกลุ่มทางการเกษตร ตำแหน่งทางสังคม แหล่งรับความรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหารที่เกษตรกรได้รับ

2) ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วย อาชีพหลัก อาชีพรอง รายได้ในภาคเกษตรของครัวเรือนปี 2557 รายได้นอกภาคเกษตรของครัวเรือน ในปี 2557 สภาพหนี้สินของครัวเรือน ณ ปี 2557 แหล่งหนี้สิน

ตอนที่ 2 สภาพทั่วไปในการผลิตหอมแดงของเกษตรกร

ประกอบด้วยด้วย พื้นที่ปลูกหอมแดงทั้งหมด ปีการผลิต 2557/58 จำนวน crop ผลิตหอมแดง ปีการผลิต 2557/58 พื้นที่ปลูกหอมแดงที่รับรองแหล่งผลิต GAP พืช (หอมแดง) จำนวนแรงงานในการปลูกหอมแดง แหล่งน้ำ ลักษณะพื้นที่ คุณภาพของผลผลิตในปีการผลิต 2557/58 สภาพทั่วไปของหอมแดง ในปีการผลิต 2557/58 วิธีการปลูกหอมแดง จำนวนครั้งในการไถเตรียมดิน ชนิดของวัสดุปรับปรุงดินที่ใช้ในการเตรียมดินก่อนการปลูก ต้นทุนการผลิตหอมแดง ต่อไร่ ปีการผลิต 2557/58

ตอนที่ 3 การปฏิบัติตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหารและสาเหตุการไม่ปฏิบัติตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร

1) การเตรียมการก่อนการผลิต ได้แก่ การเลือกแหล่งน้ำที่ไม่มีสารเคมี เลือกแหล่งน้ำที่มีเพียงพอ เลือกแหล่งน้ำสะอาด เลือกพื้นที่ห่างจากโรงพยาบาล/โรงงานอุตสาหกรรม เลือกพื้นที่ปลูกที่ไม่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อนของจุลินทรีย์ต่อผลผลิต เลือกพื้นที่ไม่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อนของสารเคมีต่อผลผลิต

2) การจัดการผลิตให้ปลอดภัยจากศัตรูพืช ได้แก่ มีการสำรวจโรคแมลงหอมแดงอย่างสม่ำเสมอ มีการประเมินการระบาดของศัตรูพืชทุกครั้งก่อนการใช้สารเคมี มีสถานที่เก็บสารเคมีและอุปกรณ์ที่เป็นสัดส่วน อ่านสลากคำแนะนำก่อนการใช้สารเคมี

3) การจัดการเก็บเกี่ยวและหลังการเก็บเกี่ยว ได้แก่ เก็บเกี่ยวหลังปลูกไม่น้อยกว่า 70 วัน เก็บด้วยมือ ไม่รดน้ำก่อนการเก็บเกี่ยว ขนย้ายผลผลิตจากแปลงในตอนเย็น ไม่โยนผลผลิตขณะขนย้าย มีการคัดแยกผลผลิตตามขนาด/คุณภาพ มัดจุกหอมแดง ใช้วัสดุรองพื้นในบริเวณพักผลผลิตที่เก็บเกี่ยว ไม่ใช้พาหนะที่ขนย้ายหรือขนส่งวัตถุดิบทางการเกษตรหรือปุ๋ยหรือสารปนเปื้อนที่เป็นอันตรายขนผลผลิต เก็บผลผลิตในโรงเรือนที่มีอากาศถ่ายเทได้ดี บรรจุ

ผลผลิตในกระสอบตาข่าย มีสถานที่เก็บผลผลิตแยกเป็นสัดส่วน ผู้ปฏิบัติงานทุกอย่างถูกสุขลักษณะ และมีวิธีป้องกันไม่ให้เกิดการปนเปื้อนผลผลิต

4) การจดบันทึกข้อมูลประจำแปลง ได้แก่ วันเดือนปีที่ปลูก/เก็บเกี่ยว การใช้ฮอร์โมน การใช้ปุ๋ยเคมี/ปุ๋ยอินทรีย์ การใช้สารเคมี โรคและแมลงศัตรูพืช จำนวนวันที่ตากหอมแดง และวัน เดือน ปี ที่จำหน่าย

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินการเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร

1) การเตรียมการก่อนการผลิต ได้แก่ การเลือกแหล่งน้ำที่ไม่มีสารเคมี เลือกลงน้ำที่มีเพียงพอ เลือกแหล่งน้ำสะอาด เลือกพื้นที่ห่างจากโรงพยาบาล/โรงงานอุตสาหกรรม เลือกพื้นที่ปลูกที่ไม่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อนของจุลินทรีย์ต่อผลผลิต เลือกพื้นที่ไม่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อนของสารเคมีต่อผลผลิต

2) การจัดการผลิตให้ปลอดภัยจากศัตรูพืช ได้แก่ มีการสำรวจ โรคแมลงหอมแดงอย่างสม่ำเสมอ มีการประเมินการระบาดของศัตรูพืชทุกครั้งก่อนการใช้สารเคมี มีสถานที่เก็บสารเคมีและอุปกรณ์ที่เป็นสัดส่วน อ่านสลากคำแนะนำก่อนการใช้สารเคมี

3) การจัดการเก็บเกี่ยวและหลังการเก็บเกี่ยว ได้แก่ เก็บเกี่ยวหลังปลูกไม่น้อยกว่า 70 วัน เก็บด้วยมือ ไม่รดน้ำก่อนการเก็บเกี่ยว ขนย้ายผลผลิตจากแปลงในตอนเย็น ไม่โยนผลผลิตขณะขนย้าย มีการคัดแยกผลผลิตตามขนาด/คุณภาพ มัดจุกหอมแดง ใช้วัสดุรองพื้นในบริเวณพักผลิตผลที่เก็บเกี่ยว ไม่ใช้พาหนะที่ขนย้ายหรือขนส่งวัตถุดิบอันตรายทางการเกษตรหรือปุ๋ยหรือสารปนเปื้อนที่เป็นอันตรายขนผลผลิต เก็บผลผลิตในโรงเรือนที่มีอากาศถ่ายเทได้ดี บรรจุผลผลิตในกระสอบตาข่าย มีสถานที่เก็บผลผลิตแยกเป็นสัดส่วน ผู้ปฏิบัติงานทุกอย่างถูกสุขลักษณะ และมีวิธีป้องกันไม่ให้เกิดการปนเปื้อนผลผลิต

4) การจดบันทึกข้อมูลประจำแปลง ได้แก่ วันเดือนปีที่ปลูก/เก็บเกี่ยว การใช้ฮอร์โมน การใช้ปุ๋ยเคมี/ปุ๋ยอินทรีย์ การใช้สารเคมี โรคและแมลงศัตรูพืช จำนวนวันที่ตากหอมแดง และวัน เดือน ปี ที่จำหน่าย

ลักษณะการตอบคำถามเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะ ในการดำเนินการเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร กำหนดให้ตอบเป็นมาตรฐานประมาณค่า โดยการศึกษาครั้งนี้ได้ให้เลือกว่ามีปัญหา หรือไม่มีปัญหา และสำหรับผู้มีปัญหาได้แบ่งคำตอบการมีปัญหา โดยแบ่งระดับความรุนแรง ให้เลือกเป็น 5 ระดับคือ ระดับมากที่สุด ระดับมาก ระดับปานกลาง ระดับน้อย ระดับน้อยที่สุด ระดับไม่มีปัญหา การลงรหัสข้อมูลในเชิงปริมาณ กำหนดค่าของข้อมูลเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ โดยมีค่าคะแนนดังนี้

มีปัญหาที่ระดับความรุนแรงมากที่สุด	ระดับคะแนน	5
มีปัญหาที่ระดับความรุนแรงมาก	ระดับคะแนน	4
มีปัญหาที่ระดับความรุนแรงปานกลาง	ระดับคะแนน	3
มีปัญหาที่ระดับความรุนแรงน้อย	ระดับคะแนน	2
มีปัญหาที่ระดับความรุนแรงน้อยที่สุด	ระดับคะแนน	1

2.2 การตรวจสอบแก้ไขและปรับปรุงเครื่องมือ

2.2.1 *สร้างแบบสัมภาษณ์* ผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์ยี่ดัวตุประสงค์การวิจัย และกรอบแนวคิดวิจัย

2.2.2 *การหาความเที่ยงตรง* โดยนำแบบสัมภาษณ์เสนอกับอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบและแก้ไขตามข้อเสนอแนะ เพื่อให้แบบสัมภาษณ์มีความถูกต้องสมบูรณ์และเที่ยงตรงตามเนื้อหา

2.2.3 *ทดสอบและปรับปรุง แบบสัมภาษณ์ (pre-test)* กับเกษตรกรผู้ผลิตหอมแดงทั่วไปในจังหวัดศรีสะเกษ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 20 ราย แล้วนำผลที่ได้ในส่วน of คำถามมาปรับปรุงแก้ไขในเรื่องสำนวนและภาษา ได้รับคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาก่อนจัดทำแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์และนำไปเก็บข้อมูล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเกษตรกรที่ผ่านการรับรองแหล่งผลิต GAP พืช (หอมแดง) ตามมาตรฐานระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติเกษตรกรที่ดี ในเขตจังหวัดศรีสะเกษ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 222 ราย ซึ่งอยู่ในพื้นที่อำเภอขามเฒ่า อำเภอกันทรารมย์ อำเภอรามิไศล อำเภอเมืองศรีสะเกษ อำเภอวังหิน อำเภอพยุห์ อำเภอขุขันธ์ อำเภออุทุมพรพิสัย และอำเภอเมืองจันทร์ ตามขั้นตอนดังนี้

3.1 *ขอความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้อง* โดยการติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลที่รับผิดชอบและเจ้าหน้าที่ศูนย์พัฒนาการเกษตรภูสิงห์อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซึ่งเป็นหน่วยงานในการตรวจรับรองแหล่งผลิต GAP พืช (หอมแดง) จังหวัดศรีสะเกษ เพื่อทราบข้อมูลเบื้องต้น จากนั้นจึงประสานงานกับกลุ่มเกษตรกรเป้าหมายเพื่อกำหนดนัดหมายเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง

3.2 *การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม* ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างตามเวลาที่นัดหมายในแต่ละกลุ่ม

ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล ทำการลงรหัส

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ มาตรวจสอบความถูกต้อง จัดหมวดหมู่ และลงรหัส เพื่อประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร และสภาพทั่วไปในการผลิตหอมแดงของเกษตรกร ใช้ค่า ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด และค่าต่ำสุด สำหรับแหล่งรับความรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร ใช้ช่วงคะแนนเฉลี่ยในการวิเคราะห์ โดยกำหนดเกณฑ์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.21 – 5.00	หมายถึง รับความรู้ข่าวสารมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.41 – 4.20	หมายถึง รับความรู้ข่าวสารมาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.61 – 3.40	หมายถึง รับความรู้ข่าวสารปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.81 – 2.60	หมายถึง รับความรู้ข่าวสารน้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.80	หมายถึง รับความรู้ข่าวสารน้อยที่สุด

ตอนที่ 2 สภาพทั่วไปในการผลิตหอมแดงของเกษตรกร ใช้ค่า ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด และค่าต่ำสุด

ตอนที่ 3 การปฏิบัติตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร

3.1 การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร ใช้ค่าความถี่ และร้อยละ

3.2 สาเหตุไม่ปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร ใช้ค่าความถี่ และร้อยละ

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการปฏิบัติตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร ใช้ค่าความถี่ ร้อยละ และค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยในการวิเคราะห์ โดยกำหนดเกณฑ์ดังนี้

4.1 ปัญหาของเกษตรกรในการปฏิบัติตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร ใช้ค่าความถี่ ร้อยละ และค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยในการวิเคราะห์

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.21 – 5.00	หมายถึง มีปัญหามากที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.41 – 4.20	หมายถึง มีปัญหามาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.61 – 3.40	หมายถึง มีปัญหาปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.81 – 2.60 หมายถึง มีปัญหาน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.80 หมายถึง มีปัญหาน้อยที่สุด

4.2 ข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการปฏิบัติตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร ใช้ค่าความถี่ และร้อยละ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในจังหวัดศรีสะเกษ ใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้วิธี บรรยายประกอบ ตารางตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพทางสังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกร

ตอนที่ 2 สภาพทั่วไปในการผลิตหอมแดงของเกษตรกร

ตอนที่ 3 การปฏิบัติตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

ตอนที่ 1 สภาพทางสังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกร

1.1 ข้อมูลด้านสังคม ประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน การเป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันเกษตรกร การมีตำแหน่งทางสังคม และแหล่งรับความรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร

1.2 ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วย อาชีพหลัก อาชีพรอง รายได้ครัวเรือนปี 2557 สภาวะหนี้สินของครัวเรือน ณ ปี 2557 แหล่งหนี้สิน

ตารางที่ 4.1 อายุ ระดับการศึกษา และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ของเกษตรกร

ประเด็น	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย	SD
n=222						
1.อายุ (ปี)			24	78	49.92	9.603
ต่ำกว่า 30	3	1.3				
30 - 39	23	10.4				
40 - 49	83	37.4				
50 - 59	76	34.2				
60 ขึ้นไป	37	16.7				
2.ระดับการศึกษา						
ประถมศึกษา	159	71.6				
มัธยมศึกษาตอนต้น	25	11.3				
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช./หรือเทียบเท่า	33	14.9				
อนุปริญญา/ปวส./หรือ เทียบเท่า	5	2.2				
3.จำนวนสมาชิกใน ครัวเรือน (คน)						
2 - 3	20	9.0				
4 - 5	140	63.0				
6 - 7	51	23.0				
8 - 9	11	5.0				

จากตารางที่ 4.1 ผลการศึกษาวิเคราะห์สภาพทางสังคม ของเกษตรกรผู้ผลิตหอมแดง ตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในจังหวัดศรีสะเกษ ปรากฏผล ดังนี้

1. อายุ พบว่า เกษตรกร อายุเฉลี่ย 49.92 ปีอายุน้อยที่สุด 24 ปี อายุมากที่สุด 78 ปี โดยร้อยละ 37.4 มีอายุระหว่าง 40-49 ปี รองลงมาร้อยละ 34.2 มีอายุระหว่าง 50-59 ปี ร้อยละ 16.7 มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ร้อยละ 10.4 อายุระหว่าง 30 - 39 ปี และร้อยละ 1.3 มีอายุต่ำกว่า 30 ปี

2. ระดับการศึกษา พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 71.6 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา รองลงมาร้อยละ 14.9 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปลาย / ปวช.หรือเทียบเท่า ร้อยละ 11.3 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และร้อยละ 2.2 จบการศึกษาระดับอนุปริญา/ปวส./หรือเทียบเท่า

3. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน พบว่า เกษตรกร มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย จำนวน 4.90 คน สมาชิกในครัวเรือนต่ำสุด จำนวน 2 คน สมาชิกในครัวเรือนสูงสุด จำนวน 9 คน โดยร้อยละ 63.0 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 4-5 คน รองลงมาร้อยละ 23.0 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 6-7 คน ร้อยละ 9.0 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 2-3 คน และร้อยละ 5.0 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 8-9 คน

ตารางที่ 4.2 การเป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันเกษตรกร และการมีตำแหน่งทางสังคม ของเกษตรกร

n=222

ประเด็น	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
1. การเป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันเกษตรกร		
ไม่เป็น	4	1.8
เป็น (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	218	98.2
สมาชิกกลุ่มเกษตรกร	98	44.1
สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	180	81.1
สมาชิกสหกรณ์การเกษตร	163	73.4
สมาชิกธนาคารสหกรณ์การเกษตร	96	43.2
สมาชิก กองทุนหมู่บ้าน	213	95.9
2. การมีตำแหน่งทางสังคม		
ไม่มีตำแหน่ง	164	73.9
มีตำแหน่ง	58	26.1
นายก/สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล	6	2.7
กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	24	10.8
อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน	28	12.6

จากตารางที่ 4.2 ผลการศึกษาวิเคราะห์ การเป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันเกษตรกร และการมีตำแหน่งทางสังคม ของเกษตรกรผู้ผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในจังหวัดศรีสะเกษ ปรากฏผล ดังนี้

1.การเป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันเกษตรกร พบว่า เกษตรกรเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 98.2) เป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันเกษตรกร โดยเกษตรกร ร้อยละ 95.9 เป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันเกษตรกร กองทุนหมู่บ้าน รองลงมา ร้อยละ 81.1 เป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ร้อยละ 73.4 เป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตร ร้อยละ 44.1 เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรและร้อยละ 43.2 เป็นสมาชิกธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์

2. การมีตำแหน่งทางสังคม พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 26.1 มีตำแหน่งทางสังคม โดย ร้อยละ 12.6 มีตำแหน่งเป็น อาสาสมัครสาธารณสุข ร้อยละ 10.8 มีตำแหน่งเป็น กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และร้อยละ 2.7 มีตำแหน่ง เป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล/สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล

ตารางที่ 4.3 แหล่งรับความรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร

n=222

แหล่งความรู้ข่าวสาร	จำนวน (ร้อยละ)	ระดับการรับความรู้ข่าวสาร	
		ค่าเฉลี่ย (SD)	ความหมาย
1. ผู้นำท้องที่/ผู้นำท้องถิ่น	182 (82.0)	4.27 (0.787)	มากที่สุด
2. เพื่อนบ้าน/เครือข่าย	157 (70.7)	3.79 (0.826)	มาก
3. เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร	198 (89.1)	4.36 (0.718)	มากที่สุด
4. วิทยุโทรทัศน์	137 (61.7)	3.67 (1.023)	มาก
5. วิทยุกระจายเสียง	128 (57.6)	3.63 (1.064)	มาก
6. หนังสือพิมพ์	109 (49.1)	3.02 (1.276)	ปานกลาง
7. สิ่งพิมพ์อื่นๆ	32 (14.4)	2.91 (1.376)	ปานกลาง
8. อื่นๆ (อินเทอร์เน็ต)	20 (9.0)	3.50 (1.051)	มาก

หมายเหตุ ช่วงคะแนนเฉลี่ย ระดับการรับรู้ข่าวสาร เกี่ยวกับการผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.21 – 5.00	หมายถึง รับความรู้ข่าวสารมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.41 – 4.20	หมายถึง รับความรู้ข่าวสารมาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.61 – 3.40	หมายถึง รับความรู้ข่าวสารปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.81 – 2.60	หมายถึง รับความรู้ข่าวสารน้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.80	หมายถึง รับความรู้ข่าวสารน้อยที่สุด

จากตารางที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ แหล่งความรู้ข่าวสาร เกี่ยวกับการผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 89.1 ได้รับความรู้ข่าวสารระดับมากที่สุดจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร (ค่าเฉลี่ย 4.36) รองลงมา เกษตรกรร้อยละ 82.0 ได้รับความรู้ข่าวสารระดับมากที่สุดจากผู้นำท้องถิ่น/ผู้นำท้องถื่น (ค่าเฉลี่ย 4.27) เกษตรกรร้อยละ 70.7 ได้รับความรู้ข่าวสารระดับมากที่สุดจากเพื่อนบ้าน/เครือญาติ (ค่าเฉลี่ย 3.79) เกษตรกรร้อยละ 61.7 ได้รับความรู้ข่าวสารระดับมากที่สุดจากวิทยุโทรทัศน์ (ค่าเฉลี่ย 3.67) เกษตรกรร้อยละ 57.6 ได้รับความรู้ข่าวสารระดับมากที่สุดจากวิทยุกระจายเสียง (ค่าเฉลี่ย 3.63) เกษตรกรร้อยละ 9.0 ได้รับความรู้ข่าวสารระดับมากที่สุดจากอินเทอร์เน็ต (ค่าเฉลี่ย 3.50) เกษตรกรร้อยละ 49.1 ได้รับความรู้ข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.02) และเกษตรกรร้อยละ 14.4 ได้รับความรู้ข่าวสารจากสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.91)

ตารางที่ 4.4 อาชีพของเกษตรกร

ประเด็น	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
n=222		
1. อาชีพหลัก		
- การเกษตร	222	100.0
2. อาชีพรอง *		
มีอาชีพรอง	172	77.5
-ข้าราชการ	52	23.4
-รับจ้าง	135	60.8
-ค้าขาย	2	0.9
-แปรรูปผลผลิตทางการเกษตร	11	5.0

หมายเหตุ * ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.4 ผลการศึกษาวิเคราะห์อาชีพของเกษตรกรผู้ผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในจังหวัดศรีสะเกษ ปรากฏผล ดังนี้

อาชีพหลัก พบว่า เกษตรกร ทั้งหมด (ร้อยละ 100.0) มีอาชีพหลัก ทำการเกษตร

อาชีพรอง พบว่า เกษตรกรเกือบมากกว่าสามในสี่เล็กน้อย (ร้อยละ 77.5) มีอาชีพรอง โดยเกษตรกรร้อยละ 60.8 มีอาชีพรองรับจ้าง รองลงมาร้อยละ 23.4 มีอาชีพรองรับราชการ ร้อยละ 5.0 มีอาชีพรองแปรรูปผลผลิตทางเกษตร และร้อยละ 2.3 มีอาชีพรองค้าขาย

ตารางที่ 4.5 รายได้ในภาคการเกษตรของเกษตรกร ปี 2557

n=222						
รายได้ในภาคการเกษตร (บาท)	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย	SD
รายได้รวมทั้งหมดในภาค						
การเกษตร	222	100	27,000	400,000	120,957.21	70,575.289
ไม่เกิน 50,000	27	12.2				
50,001 – 100,000	81	36.5				
100,001 – 150,000	56	25.2				
150,001 – 200,000	34	15.3				
200,001 – 250,000	14	6.3				
250,001 – 300,000	2	0.9				
สูงกว่า 300,000	8	3.6				
1. ปลูกข้าวขาวดอกมะลิ 105	222	100.0	10,000	250,000	51,883.78	36,732.14
ไม่เกิน 20,000	57	25.7				
20,001 – 40,000	52	23.4				
40,001 – 60,000	43	19.4				
60,001 – 80,000	36	16.2				
80,001 – 100,000	21	9.5				
สูงกว่า 100,000	13	5.9				

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

n=222						
รายได้ในภาคการเกษตร(บาท)	จำนวน	ร้อยละ	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย	SD
	(ราย)					
2. ปศุศุคหอมแดง	222	100.0	4,000	300,000	52,988.74	47,159.79
ไม่เกิน 20,000	65	29.3				
20,001 – 40,000	62	27.9				
40,001 – 60,000	37	16.7				
60,001 – 80,000	20	9.0				
80,001 – 100,000	17	7.7				
สูงกว่่า 100,000	21	9.4				
3. ปศุศุคพืชอื่่นๆ	78	35.1	1,000	100,000	13,693.58	15,967.673
ไม่เกิน 10,000	51	22.9				
10,001 – 20,000	16	7.2				
20,001 – 30,000	7	3.1				
30,001 – 40,000	0	0				
40,001 – 50,000	2	0.9				
สูงกว่่า 50,000	2	0.9				
4. เลี้ยงปศุศุคสัตว์	70	31.5	2,000	200,000	33,771.43	29,011.453
ไม่เกิน 10,000	12	5.4				
10,001 – 20,000	23	10.4				
20,001 – 30,000	10	4.5				
30,001 – 40,000	8	3.6				
40,001 – 50,000	9	4.0				
สูงกว่่า 50,000	8	3.6				
5. เลี้ยงปลา	14	6.3	500	30,000	7,157.14	7,626.342
ไม่เกิน 3,000	6	2.7				
3,001 – 6,000	2	0.9				
สูงกว่่า 6,000	6	2.7				
6. แปรรูปผลผลิตทางการเกษตร	5	2.2	500	30,000	7,700.00	12,587.692
ไม่เกิน 3,000	3	1.3				
3,001 – 6,000	1	0.4				
สูงกว่่า 6,000	1	0.4				

หมายเหตุ * ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.5 ผลการศึกษาวิเคราะห์รายได้ของเกษตรกรในภาคการเกษตร ปี 2557 ของเกษตรกรหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในจังหวัดศรีสะเกษ ปรากฏผล ดังนี้

รายได้รวมทั้งหมดในภาคการเกษตรของเกษตรกร ปี 2557 พบว่า เกษตรกรที่มีรายได้รวมทั้งหมดในภาคการเกษตร เฉลี่ย 120,957.21 บาท สูงสุด 400,000 บาท ต่ำสุด 27,000 บาท โดยร้อยละ 36.5 มีรายได้รวมทั้งหมดในภาคการเกษตร 50,001 – 100,000 บาท รองลงมาร้อยละ 25.2 มีรายได้รวมทั้งหมดในภาคการเกษตร 100,001 – 150,000 บาท ร้อยละ 15.3 มีรายได้รวมทั้งหมดในภาคการเกษตร 150,001 – 200,000 บาท ร้อยละ 12.2 มีรายได้รวมทั้งหมดในภาคการเกษตร ไม่เกิน 50,000 บาท ร้อยละ 6.3 มีรายได้รวมทั้งหมดในภาคการเกษตร 200,001 – 250,000 บาท ร้อยละ 3.6 มีรายได้รวมทั้งหมดในภาคการเกษตร สูงกว่า 300,000 บาท และร้อยละ 0.9 มีรายได้รวมทั้งหมดในภาคการเกษตร 250,001 – 300,000 บาท โดยมีรายได้แยกตามประเภทการเกษตร ดังต่อไปนี้

1. ปลูกข้าวขาวดอกมะลิ 105 พบว่า เกษตรกรมีรายได้จากการปลูกข้าวขาวดอกมะลิ 105 เฉลี่ย 51,883.78 บาท สูงสุด 250,000 บาท ต่ำสุด 10,000 บาท โดยร้อยละ 25.7 มีรายได้จากการปลูกข้าวขาวดอกมะลิ 105 ไม่เกิน 20,000 บาท รองลงมาร้อยละ 23.4 มีรายได้จากการปลูกข้าวขาวดอกมะลิ 105 20,001 – 40,000 บาท ร้อยละ 19.4 มีรายได้จากการปลูกข้าวขาวดอกมะลิ 105 40,001 – 60,000 บาท ร้อยละ 16.2 มีรายได้จากการปลูกข้าวขาวดอกมะลิ 105 60,001 – 80,000 บาท ร้อยละ 9.5 มีรายได้จากการปลูกข้าวขาวดอกมะลิ 105 80,001 – 100,000 บาท และร้อยละ 5.9 มีรายได้จากการปลูกข้าวขาวดอกมะลิ 105 สูงกว่า 100,000 บาท

2 ปลูกหอมแดง พบว่า เกษตรกรมีรายได้จากการปลูกหอมแดง เฉลี่ย 52,988.74 บาท สูงสุด 300,000 บาท ต่ำสุด 4,000 บาท โดยร้อยละ 29.28 มีรายได้จากการปลูกหอมแดง ไม่เกิน 20,000 บาท รองลงมาร้อยละ 27.9 มีรายได้จากการปลูกหอมแดง 20,001 – 40,000 บาท ร้อยละ 16.7 มีรายได้จากการปลูกหอมแดง 40,001 – 60,000 บาท ร้อยละ 9.4 มีรายได้จากการปลูกหอมแดง สูงกว่า 100,000 บาท ร้อยละ 9.0 มีรายได้จากการปลูกหอมแดง 60,001 – 80,000 บาท และร้อยละ 7.7 มีรายได้จากการปลูกหอมแดง 80,001 – 100,000 บาท

3. ปลูกพืชอื่นๆ พบว่า เกษตรกรมีรายได้จากการปลูกพืชอื่นๆ เฉลี่ย 13,693.58 บาท สูงสุด 100,000 บาท และต่ำสุด 1,000 บาท โดยเกษตรกรร้อยละ 22.9 มีรายได้จากการปลูกพืชอื่นๆ ไม่เกิน 10,000 บาท รองลงมาร้อยละ 7.2 มีรายได้จากการปลูกพืชอื่นๆ 10,001 – 20,000 บาท ร้อยละ 3.1 มีรายได้จากการปลูกพืชอื่นๆ 20,001 – 30,000 บาท ร้อยละ 0.9 มีรายได้จากการปลูกพืชอื่นๆ 40,001 – 50,000 บาท และ มีรายได้จากการปลูกพืชอื่นๆ สูงกว่า 50,000 บาท

4. เลี้ยงปลุ้ศัตุ้ พบว่า เกษตรกรมีรายไ้จากการเลี้ยงปลุ้ศัตุ้ เฉลี่ย 33,771.43 บาท สูงสุด 200,000บาท ต่ำสุด 2,000 บาท โดยเกษตรกรร้อยละ 10.4 มีรายไ้จากการเลี้ยงปลุ้ศัตุ้ 10,001 – 20,000 บาท รองลงร้อยละ 5.4 มีรายไ้จากการเลี้ยงปลุ้ศัตุ้ ไม่เกิน 10,000 บาท ร้อยละ 4.5 มีรายไ้จากการเลี้ยงปลุ้ศัตุ้ 20,001 – 30,000 บาท ร้อยละ 4.0 มีรายไ้จากการเลี้ยงปลุ้ศัตุ้ 40,001 – 50,000 บาท และร้อยละ 3.6 มีรายไ้จากการเลี้ยงปลุ้ศัตุ้ 30,001 – 40,000 บาท และสูงกว่า 50,000 บาท

5. เลี้ยงปลา พบว่า เกษตรกรมีรายไ้จากการเลี้ยงปลา เฉลี่ย 7,157.14 บาท สูงสุด 30,000 บาท ต่ำสุด 500 บาท โดยร้อยละ 2.7 มีรายไ้จากการเลี้ยงปลา ไม่เกิน 3,000 บาท และมีรายไ้จากการเลี้ยงปลา สูง 6,000 บาท รองลงมาร้อยละ 0.9 มีรายไ้จากการเลี้ยงปลา 3,001 – 6,000 บาท

6. แปรรูปผลผลิตทางการเกษตร พบว่า เกษตรกรมีรายไ้จากการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร เฉลี่ย 7,700 บาท สูงสุด 30,000 บาท ต่ำสุด 500 บาท โดยร้อยละ 1.3 มีรายไ้จาก แปรรูปผลผลิตทางการเกษตร ไม่เกิน3,000 บาท รองลงมาร้อยละ 0.4 มีไ้จากแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร 3,001 – 6,000 บาท และสูงกว่า 6,000 บาท

ตารางที่ 4.6 รายไ้้นอกภาคเกษตรของเกษตรกร ปี 2557

n=222						
รายไ้้นอกภาคเกษตร (บาท)	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย	SD
รายไ้้รวมทั้งหมดนอกภาคเกษตร	192	86.4	1,000	286,000	38,982.29	40,733.950
ไม่เกิน50000	139	62.6				
50,001 – 100,000	41	18.5				
100,001 – 150,000	9	4.0				
150,001 – 200,000	2	0.9				
สูงกว่า 200,000	1	0.4				
เงินเดือน/ค่าตอบแทน	63	28.3	2,800	276,000	54,939.68	45,594.929
ไม่เกิน20,000	20	9.0				
20,001 – 40,000	4	1.8				
40,001 – 60,000	16	7.2				
60,001 – 80,000	6	2.7				

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

n=222						
รายได้นอกภาคเกษตร(บาท) (ราย)	จำนวน	ร้อยละ	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย	SD
80,001 – 100,000	14	6.3				
สูงกว่า 100,000	3	1.3				
2.รับจ้าง	130	58.5	1,000	12,000	21,452.30	19,916.890
ไม่เกิน 20,000	90	40.5				
20,001 – 40,000	25	11.3				
40,001 – 60,000	10	4.5				
60,001 – 80,000	3	1.3				
สูงกว่า 80,000	2	0.9				
3. อื่นๆ (เบี้ยผู้สูงอายุ, ลูกส่ง มาให้)	65	29.2	2,000	100,000	18,993.84	21,505.027
ไม่เกิน 20,000	54	24.3				
20,001 – 40,000	3	1.3				
40,001 – 60,000	2	0.9				
60,001 – 80,000	4	1.8				
สูงกว่า 80,000	2	0.9				

หมายเหตุ * ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.6 ผลการศึกษาวิเคราะห์รายได้ของเกษตรกรนอกภาคการเกษตร ปี 2557 ของเกษตรกรผู้ผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในจังหวัดศรีสะเกษ ปรากฏผล ดังนี้

รายได้รวมทั้งหมคนอกภาคการเกษตรของเกษตรกร ปี 2557 พบว่า เกษตรกรที่มีรายได้รวมทั้งหมคนอกภาคการเกษตร เฉลี่ย 38,982.29 บาท สูงสุด 286,000 บาท ต่ำสุด 1,000 บาท โดยร้อยละ 62.6 มีรายได้รวมทั้งหมคนอกภาคการเกษตร ไม่เกิน 50,000 บาท รองลงมา ร้อยละ 21.35 มีรายได้รวมทั้งหมคนอกภาคการเกษตร 50,001 – 100,000 บาท ร้อยละ 4.0 มีรายได้รวมทั้งหมคนอกภาคการเกษตร 100,001 – 150,000 บาท ร้อยละ 0.9 มีรายได้รวมทั้งหมคนอกภาค

การเกษตร 150,001 – 200,000 บาท และร้อยละ 0.4 รายได้รวมทั้งหมคนอกภาคการเกษตร สูงกว่า 200,000 บาท โดยแยกตามประเภทรายได้ ดังต่อไปนี้

1. **เงินเดือน/ค่าตอบแทน** พบว่า เกษตรกรมีเงินเดือน/ค่าตอบแทน เฉลี่ย 54,939.68 สูงสุด 276,000 บาท ต่ำสุด 2,800 บาท โดยร้อยละ 9.0 มีรายได้เงินเดือน/ค่าตอบแทน ไม่เกิน 20,000 บาท รองลงมา ร้อยละ 7.2 มีรายได้เงินเดือน / ค่าตอบแทน 40,001 - 60,000 ร้อยละ 6.3 มีรายได้เงินเดือน / ค่าตอบแทน 80,001 – 100,000 บาท ร้อยละ 2.7 มีรายได้เงินเดือน / ค่าตอบแทน 60,001 – 80,800 บาท ร้อยละ 1.8 มีรายได้เงินเดือน / ค่าตอบแทน 20,001 – 40,000 บาท และร้อยละ 1.3 รายได้เงินเดือน/ค่าตอบแทน สูงกว่า 100,000 บาท

2. **รับจ้าง** พบว่า เกษตรกรรายได้จากรับจ้าง เฉลี่ย 21,452.30 บาท สูงสุด 12,000 บาท ต่ำสุด 1,000 บาท โดยร้อยละ 40.5 มีรายได้จากรับจ้าง ไม่เกิน 20,000 บาท รองลงมา ร้อยละ 11.3 มีรายได้จากรับจ้าง 20,001 - 40,000 บาท ร้อยละ 4.5 มีรายได้จากรับจ้าง 40,001 - 60,001 บาท ร้อยละ 1.3 มีรายได้จากรับจ้าง 60,001 – 80,000 บาท และร้อยละ 0.9 มีรายได้จากรับจ้าง สูงกว่า 80,000 บาท

3. **อื่นๆ (เบี้ยผู้สูงอายุ, ลูกส่งมาให้)** พบว่า เกษตรกรรายได้จากอื่นๆ (เบี้ยผู้สูงอายุ, ลูกส่งมาให้) เฉลี่ย 18,993.84 บาท สูงสุด 100,000 บาท ต่ำสุด 2,000 บาท โดยร้อยละ 24.3 มีรายได้จากอื่นๆ (เบี้ยผู้สูงอายุ, ลูกส่งมาให้) ไม่เกิน 20,000 บาท รองลงมา ร้อยละ 1.8 มีรายได้จากอื่นๆ (เบี้ยผู้สูงอายุ, ลูกส่งมาให้) 60,001 – 80,000 บาท ร้อยละ 1.3 รายได้จากอื่นๆ (เบี้ยผู้สูงอายุ, ลูกส่งมาให้) 20,001 – 400,000 บาท และร้อยละ 0.9 มีรายได้จากอื่นๆ (เบี้ยผู้สูงอายุ, ลูกส่งมาให้) 40,001 – 60,000 บาท และ สูงกว่า 80,000 บาท

ตารางที่ 4.7 รายได้รวมของเกษตรกร ปี 2557

n=222						
รายได้รวม ปี 2557 (บาท)	จำนวน	ร้อยละ	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย	SD
	(ราย)					
			30,000	486,000	159,939.50	86,466.742
ไม่เกิน 100,000	74	33.3				
100,001 – 200,000	96	43.3				
200,001 – 300,000	34	15.3				
สูงกว่า 300,000	18	8.1				

จากตารางที่ 4.7 ผลการศึกษาวิเคราะห์รายได้รวมของเกษตรกร ปี 2557 ของเกษตรกรผู้ผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในจังหวัดศรีสะเกษ ปรากฏผล ดังนี้

รายได้รวมทั้งปี 2557 พบว่า เกษตรกรมีรายได้รวม เฉลี่ย 159,939.50 บาท สูงสุด 486,000 บาท ต่ำสุด 30,000 บาท โดยร้อยละ 43.3 มีรายได้รวม ปี 2557 100,001 – 200,000 บาท รองลงมาร้อยละ 33.3 มีรายได้รวม ปี 2557 ไม่เกิน 100,000 บาท ร้อยละ 15.3 มีรายได้รวม ปี 2557 200,001 – 300,000 บาท และร้อยละ 8.1 มีรายได้รวม ปี 2557 สูงกว่า 300,000 บาท

ตารางที่ 4.8 สภาวะหนี้สินของครัวเรือน ปี 2557

ประเด็น	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย	SD
n=222						
สภาวะหนี้สินของ						
ครัวเรือน ปี 2557						
ไม่มีหนี้สิน	14	6.3				
มีหนี้สิน	208	93.6	10,000	950,000	157,816.34	139,584.682
ไม่เกิน 50,000	28	12.6				
50,001 – 100,000	85	38.3				
100,001 – 50,000	27	12.1				
150,001 – 00,000	31	14.0				
สูงกว่า 200,000	37	16.7				
แหล่งหนี้สิน *						
รถส/สถานบันการเงิน				172		77.5
สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร				66		29.7
กองทุนหมู่บ้าน (รวมกองทุนเงินล้าน/ทั้งหมดของหมู่บ้าน)				167		75.2
เงินกู้นอกระบบ				14		6.3

หมายเหตุ * ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.8 ผลการศึกษาวิเคราะห์สภาวะหนี้สินของครัวเรือน ปี 2557 ของเกษตรกรผู้ผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในจังหวัดศรีสะเกษ ปรากฏผล ดังนี้

สถานะหนี้สินของครัวเรือน ปี 2557 พบว่า เกษตรกรร้อยละ 6.3 ไม่มีหนี้สิน และเกษตรกรร้อยละ 93.69 มีหนี้สิน โดยพบว่าเกษตรกรมีหนี้สินของครัวเรือน เฉลี่ย 157,816.34 บาท สูงสุด 950,000 บาท ต่ำสุด 10,000 บาท โดยเกษตรกรร้อยละ 38.3 มีสถานะหนี้สิน ปี 2557 50,001 – 100,000 บาท รองลงมาร้อยละ 16.7 มีสถานะหนี้สิน ปี 2557 สูงกว่า 200,000 บาท ร้อยละ 14.0 มีสถานะหนี้สิน ปี 2557 150,001 – 200,000 บาท ร้อยละ 12.6 มีสถานะหนี้สิน ปี 2557 ไม่เกิน 50,000 บาท และร้อยละ 12.1 สถานะหนี้สิน ปี 2557 100,001 – 150,000 บาท

แหล่งหนี้สิน พบว่า เกษตรกรร้อยละ 77.5 มีหนี้สินจากธนาคารเพื่อการเกษตร และสหกรณ์/สถาบันการเงิน รองลงมาร้อยละ 75.2 มีหนี้สินจากกองทุนหมู่บ้าน (รวมกองทุนเงิน ถิ่น/ทั้งหมดของหมู่บ้าน) ร้อยละ 29.7 มีหนี้สินจากสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร และร้อยละ 6.3 มีหนี้สิน โดยใช้เงินกู้ยืมกระแสรายวัน

ตอนที่ 2 สภาพทั่วไปในการผลิตหอมแดงของเกษตรกร ประกอบด้วย

ประกอบด้วย พื้นที่ปลูกหอมแดงทั้งหมด ปีการผลิต 2557/58 จำนวนครั้งที่ผลิตหอมแดง ปีการผลิต 2557/58 พื้นที่ปลูกหอมแดงที่รับรองแหล่งผลิต GAP พืช (หอมแดง) จำนวนแรงงานในการปลูกหอมแดง แหล่งน้ำ ลักษณะพื้นที่ คุณภาพของผลผลิตในปีการผลิต 2557/58 สภาพทั่วไปของหอมแดง ในปีการผลิต 2557/58 วิธีการปลูกหอมแดง จำนวนครั้งในการไถเตรียมดิน ชนิดของวัสดุปรับปรุงดินที่ใช้ในการเตรียมดินก่อนการปลูก ต้นทุนการผลิตหอมแดง ต่อไร่ ปีการผลิต 2557/58 ผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 4.9 – 4.22

ตารางที่ 4.9 พื้นที่ปลูกหอมแดง ปีการผลิต 2557/58

						n=222
พื้นที่ปลูกหอมแดง ปีการผลิต 2557/58 (ไร่)	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย	SD
รวม	222	100	1	12	3.43	2.217
1 – 2	94	42.3				
3 – 4	64	28.9				
5 – 6	43	19.3				
7 – 8	15	6.8				
สูงกว่า 8	6	2.7				

จากตารางที่ 4.9 ผลการศึกษาวิเคราะห์ พื้นที่ปลูกหอมแดง ปีการผลิต 2557/58 ของเกษตรกรผู้ผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในจังหวัดศรีสะเกษ ปรากฏผล ดังนี้

พื้นที่ปลูกหอมแดงทั้งหมด ปีการผลิต 2557/58 พบว่า เกษตรกรมีพื้นที่ปลูกหอมปีการผลิต 2557/58 เฉลี่ย 3.43 ไร่ สูงสุด 12 ไร่ ต่ำสุด 1 ไร่ โดยร้อยละ 42.3 มีพื้นที่ปลูกหอมแดง ปีการผลิต 2557/58 จำนวน 1 – 2 ไร่ รองลงมาร้อยละ 28.9 มีพื้นที่ปลูกหอมแดง ปีการผลิต 2557/58 จำนวน 3 – 4 ไร่ ร้อยละ 19.3 พื้นที่ปลูกหอมแดง ปีการผลิต 2557/58 จำนวน 5-6 ไร่ ร้อยละ 6.8 มีพื้นที่ปลูกหอมแดง ปีการผลิต 2557/58 จำนวน 7 – 8 ไร่ และร้อยละ 2.7 มีพื้นที่ปลูกหอมแดง ปีการผลิต 2557/58 สูงกว่า 8 ไร่

ตารางที่ 4.10 จำนวนรอบที่ผลิตหอมแดง ปีการผลิต 2557/58

n=222						
จำนวนรอบที่ผลิตหอมแดง ปี การผลิต 2557/58	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย	SD
	222	100	1	3	1.85	0.70
1 (ครั้งต่อปี)	73	32.9				
2 (ครั้งต่อปี)	108	48.6				
3 (ครั้งต่อปี)	41	18.5				

จากตารางที่ 4.10 ผลการศึกษาวิเคราะห์จำนวนรอบที่ผลิตหอมแดง ปีการผลิต 2557/58 ของผู้ผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในจังหวัดศรีสะเกษ ปรากฏผล ดังนี้

จำนวนครั้งผลิตหอมแดง ปีการผลิต 2557/58 พบว่า เกษตรกรมีจำนวนรอบที่ผลิตหอมแดง เฉลี่ย 1.85 ครั้ง สูงสุด 3 ครั้ง ต่ำสุด 1 ครั้ง โดยร้อยละ 48.6 ผลิตหอมแดง 2 ครั้งต่อปี รองลงมาร้อยละ 32.9 ผลิตหอมแดง 1 ครั้งต่อปี และร้อยละ 18.5 ผลิตหอมแดง 3 ครั้งต่อปี

ตารางที่ 4.11 พื้นที่ปลูกหอมแดงที่รับรองแหล่งผลิต GAP หอมแดง

n=222

พื้นที่ปลูกหอมแดงที่รับรองแหล่งผลิต GAP หอมแดง (ไร่)	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย	SD
	222	100	1	8	2.3	1.610
1 - 2	144	64.8				
3 - 4	49	22.1				
5 - 6	22	9.9				
มากกว่า 6	7	3.2				

จากตารางที่ 4.11 ผลการศึกษาวิเคราะห์ พื้นที่ปลูกหอมแดงที่รับรองแหล่งผลิต GAP หอมแดง ของเกษตรกรผู้ผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในจังหวัดศรีสะเกษ ปรากฏผล ดังนี้

พื้นที่ปลูกหอมแดงที่รับรองแหล่งผลิต GAP หอมแดง พบว่า เกษตรกรมีพื้นที่ปลูกหอมแดงที่รับรองแหล่งผลิต GAP หอมแดง เฉลี่ย 2.43 ไร่ สูงสุด 8 ไร่ ต่ำสุด 1 ไร่ โดยร้อยละ 64.8 มีพื้นที่ปลูกหอมแดงที่รับรองแหล่งผลิต GAP หอมแดง 1 – 2 ไร่ รองลงมาร้อยละ 22.1 มีพื้นที่ปลูกหอมแดงที่รับรองแหล่งผลิต GAP หอมแดง 3 – 4 ไร่ ร้อยละ 9.9 มีพื้นที่ปลูกหอมแดงที่รับรองแหล่งผลิต GAP หอมแดง 5 – 6 ไร่ และร้อยละ 3.2 มีพื้นที่ปลูกหอมแดงที่รับรองแหล่งผลิต GAP หอมแดง มากกว่า 6 ไร่

ตารางที่ 4.12 พื้นที่ปลูกหอมแดงมากกว่าพื้นที่ปลูกหอมแดง ที่ได้รับ GAP

n=222

พื้นที่ปลูกหอมแดงมากกว่าพื้นที่ปลูกหอมแดง ที่ได้รับ GAP (ไร่)	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย	SD
	98	44.1	1	9	2.28	1.729
1	49	22.0				
2 - 3	27	12.1				
มากกว่า 3	22	10.0				

จากตารางที่ 4.12 ผลการศึกษาวิเคราะห์ พื้นที่ปลูกหอมแดงมากกว่าพื้นที่ปลูกหอมแดงที่ได้รับ GAP ของเกษตรกรผู้ผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในจังหวัดศรีสะเกษ ปรากฏผล ดังนี้

พื้นที่ปลูกหอมแดงมากกว่าพื้นที่ปลูกหอมแดง ที่ได้รับ GAP พบว่า เกษตรกรมีพื้นที่ปลูกหอมแดงมากกว่าพื้นที่ปลูกหอมแดง ที่ได้รับ GAP เฉลี่ย 2.28 ไร่ สูงสุด 9 ไร่ ต่ำสุด 1 ไร่ โดยร้อยละ 22.0 มีพื้นที่ปลูกหอมแดงมากกว่าพื้นที่ปลูกหอมแดง ที่ได้รับ GAP 1 ไร่ รองลงมาร้อยละ 12.1 มีพื้นที่ปลูกหอมแดงมากกว่าพื้นที่ปลูกหอมแดง ที่ได้รับ GAP 2-3 ไร่ และร้อยละ 10.0 มีพื้นที่ปลูกหอมแดงมากกว่าพื้นที่ปลูกหอมแดง ที่ได้รับ GAP มากกว่า 3 ไร่

ตารางที่ 4.13 ประเภทถือครองที่ดินสำหรับปลูกหอมแดงของเกษตรกร

n=222						
ประเภทถือครองที่ดิน สำหรับปลูกหอมแดง (ไร่)	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย	SD
ของตนเอง	222	100	1	8	2.47	1.611
1 - 2	143	64.4				
3 - 4	49	22.1				
สูงกว่า 4	30	13.5				
เช่าผู้อื่น	19	8.5	1	4	1.94	0.848
ไม่เกิน 1	6	2.7				
2 - 3	12	5.4				
สูงกว่า 3	1	0.4				
พื้นที่สาธารณะ	3	1.3	1	2	1.33	0.577
1	2	0.9				
2	1	0.4				

หมายเหตุ * ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.13 ผลการศึกษาวิเคราะห์ ประเภทถือครองที่ดินสำหรับปลูกหอมแดงของเกษตรกรผู้ผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในจังหวัดศรีสะเกษ ปรากฏผลดังนี้

ประเภทถือครองที่ดินของตนเอง พบว่า เกษตรกรมีพื้นที่ปลูกหอมแดงเป็นของตนเองเฉลี่ย 2.34 ไร่ สูงสุด 8 ไร่ ต่ำสุด 1 ไร่ โดยร้อยละ 64.4 มีพื้นที่ปลูกหอมแดงเป็นของตนเอง 1 – 2 ไร่ รองลงมาร้อยละ 22.1 มีพื้นที่ปลูกหอมแดงเป็นของตนเอง 3 – 4 ไร่ และร้อยละ 13.5 มีพื้นที่ปลูกหอมแดงเป็นของตนเอง สูงกว่า 4 ไร่

ประเภทถือครองที่ดินเช่าผู้อื่น พบว่า เกษตรกรมีพื้นที่ปลูกหอมแดงเช่าผู้อื่นเฉลี่ย 1.94 ไร่ สูงสุด 4 ไร่ ต่ำสุด 1 ไร่ โดยร้อยละ 5.4 เช่าพื้นที่ 2 – 3 ไร่ รองลงมาร้อยละ 2.7 เช่าพื้นที่ไม่เกิน 1 ไร่ และร้อยละ 0.4 เช่าพื้นที่สูงกว่า 3 ไร่

ประเภทถือครองที่ดิน พื้นที่สาธารณะ พบว่า เกษตรกรมีพื้นที่ปลูกหอมแดงเป็นพื้นที่สาธารณะเฉลี่ย 1.33 ไร่ สูงสุด 2 ไร่ ต่ำสุด 1 ไร่ โดยร้อยละ 0.9 มีพื้นที่สาธารณะปลูกหอมแดง 1 ไร่ และร้อยละ 0.4 พื้นที่สาธารณะปลูกหอมแดง 2 ไร่

ตารางที่ 4.14 จำนวนแรงงานในการผลิตหอมแดง

n=222						
จำนวนแรงงานในการผลิตหอมแดง (คน)	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย	SD
จำนวนแรงงานทั้งหมด	222	100	2	16	8.48	3.146
ไม่เกิน 5	53	23.9				
6 - 10	125	56.3				
11 - 15	43	19.4				
สูงกว่า 15	1	0.4				
จำนวนแรงงานครัวเรือน	222	100	1	7	2.60	0.934
ไม่เกิน 2	132	59.4				
3 - 4	81	36.5				
สูงกว่า 4	9	4.1				

ตารางที่ 4.14 (ต่อ)

n=222						
จำนวนแรงงานในการผลิต หอมแดง (คน)	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย	SD
จำนวนแรงงานรับจ้าง	199	89.6	1	13	6.55	2.625
ไม่เกิน 5	53	23.9				
6 - 10	140	63.0				
สูงกว่า 10	6	2.7				

จากตารางที่ 4.14 ผลการศึกษาวิเคราะห์ จำนวนแรงงานในการผลิตหอมแดง ของเกษตรกรผู้ผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในจังหวัดศรีสะเกษ ปรากฏผล ดังนี้

จำนวนแรงงานทั้งหมดในการผลิตหอมแดง พบว่า แรงงานในการผลิตหอมแดง เฉลี่ย 8.48 คน สูงสุด 16 คน ต่ำสุด 2 คน โดยร้อยละ 56.3 ใช้แรงงาน 6-10 คน รองลงมา ร้อยละ 23.9 ใช้แรงงาน ไม่เกิน 5 คน ร้อยละ 19.4 ใช้แรงงาน 11-15 คน และร้อยละ 0.4 ใช้แรงงานสูงกว่า 15 คน

แรงงานในครัวเรือน พบว่า เกษตรกรทุกราย มีการใช้แรงงานในครัวเรือนในการผลิตหอมแดง โดยใช้แรงงานในครัวเรือน เฉลี่ย 2.60 คน สูงสุด 7 คน ต่ำสุด 1 คน โดยร้อยละ 59.4 ใช้แรงงานในครัวเรือน ไม่เกิน 2 คน รองลงมา ร้อยละ 36.5 ใช้แรงงานในครัวเรือน 3-4 คน และร้อยละ 4.1 ใช้แรงงานในครัวเรือน สูงกว่า 4 คน

แรงงานจ้าง พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 89.6) ใช้แรงงานจ้างเพิ่มเติมจากแรงงานครัวเรือน ในลักษณะจ้างเหมาเป็นไร่และจ้างรายวันในแต่ละช่วงการผลิต ประมาณฤดูกาลผลิตละ 10 วัน โดยใช้แรงงานจ้างในการผลิตหอมแดง เฉลี่ย 6.55 คน สูงสุด 13 คน ต่ำสุด 1 คน โดยร้อยละ 63.0 ใช้แรงงานจ้าง 6-10 คน รองลงมา ร้อยละ 23.9 ใช้แรงงานจ้าง ไม่เกิน 5 คน และร้อยละ 2.7 ใช้แรงงานจ้างสูงกว่า 10 คน

ตารางที่ 4.15 แหล่งน้ำที่ใช้ในการผลิตหอมแดง

n=222

แหล่งน้ำที่ใช้ในการผลิตหอมแดง*	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
บ่อบาดาล	158	71.1
สระน้ำในไร่นา	85	38.2
น้ำฝน	195	87.8
น้ำลำห้วย	11	4.9

หมายเหตุ * ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.15 ผลการศึกษาวเคราะห์ แหล่งน้ำที่ใช้ในการผลิตหอมแดง ของเกษตรกรผู้ผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในจังหวัดศรีสะเกษ ปรากฏผล ดังนี้ แหล่งน้ำที่ใช้ในการผลิตหอมแดง พบว่าเกษตรกรร้อยละ 87.8 ใช้น้ำฝน รองลงมา ร้อยละ 71.1 ใช้น้ำบาดาล ร้อยละ 38.2 ใช้สระน้ำในไร่นา และร้อยละ 4.9 ใช้น้ำจากลำห้วย

ตารางที่ 4.16 ลักษณะพื้นที่ในการผลิตหอมแดง

n=222

ลักษณะพื้นที่ในการผลิตหอมแดง	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
ที่ราบ	109	49.1
ที่ดอน	105	47.3
ที่ลุ่ม	8	3.6

จากตารางที่ 4.16 ผลการศึกษาวเคราะห์ ลักษณะพื้นที่ในการผลิตหอมแดง ของเกษตรกรผู้ผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในจังหวัดศรีสะเกษ ปรากฏผล ดังนี้ ลักษณะพื้นที่ในการผลิตหอมแดง พบว่า เกษตรกรร้อยละ 49.1 มีพื้นที่ปลูกหอมแดงเป็นที่ราบ รองลงมา ร้อยละ 47.3 มีพื้นที่ปลูกหอมแดงเป็นพื้นที่ดอน และร้อยละ 3.6 พื้นที่ปลูกหอมแดงเป็นพื้นที่ลุ่ม

ตารางที่ 4.17 คุณภาพของผลผลิตหอมแดงในปีการผลิต 2557/58

n=222

คุณภาพของผลผลิตหอมแดง	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
สกปรก	1	0.5
ค่อนข้างสกปรก	6	2.7
สะอาด	215	96.8

จากตารางที่ 4.17 ผลการศึกษาวเคราะห์ คุณภาพของผลผลิตหอมแดง ของเกษตรกรผู้ผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในจังหวัดศรีสะเกษ ปรากฏผล ดังนี้

คุณภาพของผลผลิตแดงในปีการผลิต 2557/58 พบว่า ร้อยละ 96.8 มีผลผลิตหอมแดงสะอาด รองลงมาร้อยละ 2.7 มีผลผลิตหอมแดงค่อนข้างสกปรก และร้อยละ 0.5 มีผลผลิตหอมแดงสกปรก

ตารางที่ 4.18 สภาพทั่วไปของผลผลิตหอมแดง ในปีการผลิต 2557/58

n=222

สภาพทั่วไปของผลผลิตหอมแดง	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
ไม่สมบูรณ์	42	18.9
สมบูรณ์ผลผลิตสม่ำเสมอ	170	76.6
มีโรค/แมลงทำลายเล็กน้อย	9	4.0
มีโรค/แมลงทำลายมาก	1	0.5

จากตารางที่ 4.18 ผลการศึกษาวเคราะห์ สภาพทั่วไปของหอมแดง ของเกษตรกรผู้ผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในจังหวัดศรีสะเกษ ปรากฏผล ดังนี้

สภาพทั่วไปของผลผลิตหอมแดงในปีการผลิต 2557/58 พบว่า ร้อยละ 76.6 มีสภาพทั่วไปของผลผลิตหอมแดงสมบูรณ์ผลผลิตสม่ำเสมอ รองลงมาร้อยละ 18.9 มีสภาพทั่วไปของผลผลิตหอมแดงไม่สมบูรณ์ ร้อยละ 4.0 มีสภาพทั่วไปของผลผลิตหอมแดงมีโรค/แมลงทำลายเล็กน้อย และร้อยละ 0.5 มีสภาพทั่วไปของผลผลิตหอมแดงมีโรค/แมลงทำลายมาก

ตารางที่ 4.19 วิธีการปลูกหอมแดง

n=222		
วิธีการปลูกหอมแดง	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
ใช้หัวพันธุ์	222	100

จากตารางที่ 4.19 ผลการศึกษาวิเคราะห์ วิธีการปลูกหอมแดง ของเกษตรกรผู้ผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในจังหวัดศรีสะเกษ ปรากฏผล ดังนี้

วิธีการปลูกหอมแดง พบว่า เกษตรกรทั้งหมดใช้วิธีการปลูกหอมแดงด้วยหัวพันธุ์

ตารางที่ 4.20 จำนวนครั้งในการไถเตรียมดิน

n=222						
จำนวนครั้งในการไถเตรียมดิน (ครั้ง)	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย	SD
	222	100	1	10	4.21	1.431
ไม่เกิน 2	33	14.9				
3 - 4	87	39.2				
5 - 6	97	43.7				
มากกว่า 6	5	2.3				

จากตารางที่ 4.20 ผลการศึกษาวิเคราะห์ จำนวนครั้งในการไถเตรียมดิน ของเกษตรกรผู้ผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในจังหวัดศรีสะเกษ ปรากฏผล ดังนี้

จำนวนครั้งในการไถเตรียมดิน พบว่า เกษตรกรมีจำนวนครั้งไถเตรียมดิน เฉลี่ย 4.21 ครั้ง สูงสุด 10 ครั้ง ต่ำสุด 1 ครั้ง โดยร้อยละ 43.7 ไถเตรียมดิน 5 – 6 ครั้ง รองลงมาร้อยละ 39.2 ไถเตรียมดิน 3 – 4 ครั้ง ร้อยละ 14.9 ไถเตรียมดิน ไม่เกิน 2 ครั้ง และร้อยละ 2.3 ไถเตรียมดิน มากกว่า 6 ครั้ง

ตารางที่ 4.21 ชนิดของวัสดุปรับปรุงดินที่ใช้ในการเตรียมดินก่อนการปลูกหอมแดง

n=222

ชนิดของวัสดุปรับปรุงดิน	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
ไม่ใช้วัสดุปรับปรุงดิน	6	2.7
ใช้วัสดุปรับปรุงดิน *	216	97.3
- ปูนขาว	176	79.2
- แกลบ	49	22.0
- ปูนโดโลไมท์	128	57.6
- ปุ๋ยคอก	41	18.4

หมายเหตุ * ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.21 ผลการศึกษาวิเคราะห์ ชนิดของวัสดุปรับปรุงดินที่ใช้ในการเตรียมดินก่อนการปลูกหอมแดง ของเกษตรกรผู้ผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในจังหวัดศรีสะเกษ ปรากฏผล ดังนี้

ชนิดของวัสดุปรับปรุงดินที่ใช้ในการเตรียมดินก่อนการปลูกหอมแดง พบว่าเกษตรกรร้อยละ 97.3 ใช้ปูนขาวปรับปรุงดินก่อนปลูกหอมแดง รองลงมาร้อยละ 57.6 ใช้ปูนโดโลไมท์ปรับปรุงดินก่อนปลูกหอมแดง ร้อยละ 22.0 ใช้แกลบปรับปรุงดินก่อนปลูกหอมแดง และร้อยละ 18.4 ใช้ปุ๋ยคอกปรับปรุงดินก่อนปลูกหอมแดง

ตารางที่ 4.22 ต้นทุนการผลิตหอมแดงต่อไร่ ปีการผลิต 2557/58

n=222

ประเด็น	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย	SD
ต้นทุนการผลิตหอมแดงต่อ ไร่ ปีการผลิต 2557/58 (บาท)	222	100	2,370	29,200	17,525.67	6,947.368
ไม่เกิน 10,000	47	21.2				
10,001 – 15,000	32	14.4				
15,001 – 20,000	59	26.6				
20,001 – 25,000	44	19.8				
สูงกว่า 25,000	40	18.0				

ตารางที่ 4.22 (ต่อ)

n=222						
ประเด็น	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย	SD
ค่าเตรียมดิน (บาท)			100	2,900	1,479.40	583.947
ไม่มีค่าไถเตรียมดิน	5	2.2				
มีค่าไถเตรียมดิน	217	97.7				
ไม่เกิน 500	17	7.7				
501 – 1,000	56	25.2				
1,001 – 1,500	64	28.8				
1,501 – 2,000	65	29.3				
สูงกว่า 2,000	15	6.8				
ค่าพันธุ์ (บาท)			400	15,000	6,635.91	3,477.544
ไม่มีค่าพันธุ์	41	18.5				
มีค่าพันธุ์	181	81.5				
ไม่เกิน 5,000	74	33.3				
5,001 – 10,000	87	39.2				
สูงกว่า 10,000	20	9.0				
ค่าสารเคมี (บาท)			100	5,000	1,844.18	1,012.351
ไม่ใช้สารเคมี	7	3.2				
ใช้สารเคมี	215	96.8				
ไม่เกิน 1,000	64	28.8				
1,001 – 2,000	94	42.3				
สูงกว่า 2,000	57	25.7				
ไม่มีค่าปุ๋ย	2	0.9				
มีค่าปุ๋ย	220	99.1				
ไม่เกิน 1,500	25	11.3				
1,501 – 3,000	166	74.8				
สูงกว่า 3,000 บาท	29	13.0				

ตารางที่ 4.22 (ต่อ)

n=222						
ประเด็น	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย	SD
ค่าแรงในการปลูก (บาท)			300	4,000	2,444.89	739.751
ไม่มีค่าแรงปลูก	40	18.0				
มีค่าแรงปลูก	182	82.0				
ไม่เกิน 1,500	20	9.0				
1,501 – 3,000	140	63.1				
สูงกว่า 3,000	22	9.9				
ค่าแรงในการเก็บเกี่ยว (บาท)			400	6,000	2,838.29	1,136.333
ไม่มีค่าแรงเก็บเกี่ยว	34	15.31				
มีค่าแรงเก็บเกี่ยว	188	84.7				
ไม่เกิน 1,500	25	11.3				
1,501 – 3,000	102	45.9				
สูงกว่า 3,000	61	27.5				
ค่ามัด (บาท)			300	6,000	1,987.50	1,135.433
ไม่มีค่าแรงมัด	142	64.0				
มีค่าแรงมัด	80	36.0				
ไม่เกิน 1,000	15	6.7				
1,001 – 2,000	46	20.7				
สูงกว่า 2,000	19	8.6				
ค่าขนส่ง			1,000	4,000	1,042.74	654.014
ไม่มีค่าขนส่ง	91	41.0				
มีค่าขนส่ง	131	59.0				
ไม่เกิน 1,000	99	44.6				
1,001 – 2,000	26	11.7				
สูงกว่า 2,000	6	2.7				

ตารางที่ 4.22 (ต่อ)

n=222						
ประเด็น	จำนวน	ร้อยละ	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย	SD
(ราย)						
ค่าใช้จ่ายอื่นๆ (ค่าอาหาร)						
			100	5,000	1,668.42	1,077.382
ไม่มีค่าใช้จ่ายอื่น	127	57.2				
มีค่าใช้จ่ายอื่น	95	42.8				
ไม่เกิน 1,000	44	19.8				
1,001 – 2,000	26	11.7				
สูงกว่า 2,000	25	11.3				

จากตารางที่ 4.22 ผลการศึกษาวิเคราะห์ ต้นทุนการผลิตหอมแดงต่อไร่ ปีการผลิต 2557/58 ของเกษตรกรผู้ผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในจังหวัดศรีสะเกษ ปรากฏผล ดังนี้

ต้นทุนการผลิตหอมแดงต่อไร่ ปีการผลิต 2557/58 พบว่า มีต้นทุนการผลิตหอมแดง เฉลี่ย 17,525.67 บาท สูงสุด 29,200 บาท ต่ำสุด 2,370 บาท โดยละร้อยละ 26.6 มีต้นทุนการผลิตหอมแดง 15,001 – 20,000 บาท รองลงมาร้อยละ 21.2 มีต้นทุนการผลิตหอมแดง ไม่เกิน 10,000 บาท ร้อยละ 19.8 มีต้นทุนการผลิตหอมแดง 20,001 - 25,000 บาท ร้อยละ 18.0 มีต้นทุนการผลิตหอมแดง สูงกว่า 25,000 บาท และร้อยละ 14.4 มีต้นทุนการผลิตหอมแดง 10,001 – 15,000 บาท รายละเอียด ดังนี้

ค่าเตรียมดิน พบว่า เกษตรกรมีค่าเตรียมดิน เฉลี่ย 1,479.40 บาท สูงสุด 2,900 บาท ต่ำสุด 100 บาท โดยร้อยละ 29.3 มีค่าเตรียมดิน 1,501 – 2,000 บาท รองลงมาร้อยละ 28.8 มีค่าเตรียมดิน 1,001 – 1,500 บาท ร้อยละ 25.2 มีค่าเตรียมดิน 501 – 1,000 บาท ร้อยละ 7.7 มีค่าเตรียมดิน ไม่เกิน 500 บาท และร้อยละ 6.8 มีค่าเตรียมดิน สูงกว่า 2,000 บาท

ค่าพันธุ์หอมแดง พบว่า เกษตรกรมีค่าพันธุ์หอมแดง เฉลี่ย 6,635.91 บาท สูงสุด 15,000 บาท ต่ำสุด 400 บาท โดยร้อยละ 39.2 มีค่าพันธุ์ หอมแดง 5,001 – 10,000 บาท รองลงมาร้อยละ 33.3 มีค่าพันธุ์หอมแดง ไม่เกิน 5,000 บาท และร้อยละ 9.0 มีค่าพันธุ์หอมแดง สูงกว่า 10,000 บาท

ค่าสารเคมี พบว่า เกษตรกรมีค่าสารเคมี เฉลี่ย 1,844.18 บาท สูงสุด 5,000 บาท ต่ำสุด 100 บาท โดยร้อยละ 42.3 มีค่าสารเคมี 1,001 – 2,000 บาท รองลงมาร้อยละ 28.8 มีค่าสารเคมี ไม่เกิน 1,000 บาท และร้อยละ 25.7 มีค่าสารเคมี สูงกว่า 2,000 บาท

ค่าน้ำ พบว่า เกษตรกรมีค่าน้ำ เฉลี่ย 2,451.81 บาท สูงสุด 7,400 บาท ต่ำสุด 600 บาท โดยร้อยละ 74.8 มีค่าน้ำ 1,501 – 3,000 บาท รองลงมาร้อยละ 13.0 มีค่าน้ำ สูงกว่า 3,000 บาท และร้อยละ 11.3 มีค่าน้ำไม่เกิน 1,500 บาท

ค่าแรงในการปลูก พบว่า เกษตรกรมีค่าแรงในการปลูกเฉลี่ย 2,444.89 บาท สูงสุด 4,000 บาท ต่ำสุด 300 บาท โดยร้อยละ 63.1 มีค่าแรงในการปลูก 1,501 – 3,000 บาท รองลงมา ร้อยละ 9.9 มีค่าแรงในการปลูก สูงกว่า 3,000 บาท และร้อยละ 9.0 มีค่าแรงในการปลูก ไม่เกิน 1,500 บาท

ค่าแรงในการเก็บเกี่ยว พบว่า เกษตรกรมีค่าแรงในการเก็บเกี่ยว เฉลี่ย 2,938.29 บาท สูงสุด 6,000 บาท ต่ำสุด 400 บาท โดยร้อยละ 45.9 มีค่าแรงในการเก็บเกี่ยว 1,501 – 3,000 บาท รองลงมา ร้อยละ 27.5 มีค่าแรงในการเก็บเกี่ยว สูงกว่า 3,000 บาท และร้อยละ 11.3 มีค่าแรงในการเก็บเกี่ยว ไม่เกิน 1,500 บาท

ค่ามัดหอมแดง พบว่า เกษตรกร มีค่ามัดหอมแดง เฉลี่ย 1,987.50 บาท สูงสุด 6,000 บาท ต่ำสุด 300 บาท โดยเกษตรกรร้อยละ 20.7 มีค่ามัดหอมแดง 1,001 – 2,000 บาท รองลงมา ร้อยละ 8.6 มีค่ามัดหอมแดง สูงกว่า 2,000 บาท และร้อยละ 6.7 มีค่ามัดหอมแดง ไม่เกิน 1,000 บาท

ค่าขนส่ง พบว่า เกษตรกรมีค่าขนส่ง เฉลี่ย 1,042.74 บาท สูงสุด 4,000 บาท ต่ำสุด 1,000 บาท โดยร้อยละ 44.6 มีค่าขนส่ง ไม่เกิน 1,000 บาท ร้อยละ 11.7 มีค่าขนส่ง 1,001 – 2,000 บาท และร้อยละ 2.7 มีค่าขนส่ง สูงกว่า 2,000 บาท

ค่าใช้จ่ายอื่นๆ (ค่าอาหาร) พบว่า เกษตรกร มีค่าใช้จ่ายอื่นๆ(อาหาร) เฉลี่ย 1,668.42 บาท สูงสุด 5,000 บาท ต่ำสุด 100 บาท โดยร้อยละ 19.8 มีค่าใช้จ่ายอื่นๆ (อาหาร) ไม่เกิน 1,000 บาท รองลงมา ร้อยละ 11.7 มีค่าใช้จ่ายอื่นๆ (อาหาร) 1,001 – 2,000 บาท และร้อยละ 11.3 ค่าใช้จ่ายอื่นๆ (อาหาร) สูงกว่า 2,000 บาท

ตอนที่ 3 การปฏิบัติตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร

การผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในจังหวัดศรีสะเกษ แบ่งเป็น 2 ด้าน

3.1 การปฏิบัติตามข้อกำหนดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร ประกอบด้วย การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีใน ด้านการเตรียมการก่อนการผลิต ด้านการจัดการผลผลิตให้ปลอดภัยจากศัตรูพืช ด้านการจัดการเก็บเกี่ยวและหลังการเก็บเกี่ยว และ ด้านการจดบันทึกข้อมูลประจำแปลง ผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 4.23 – 4.26

ตารางที่ 4.23 การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร ด้านการเตรียมการก่อนผลิต

ด้านการเตรียมการก่อนผลิต	การปฏิบัติ	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
1) การเลือกแหล่งน้ำไม่มีสารเคมี	221	99.5
2) การเลือกแหล่งน้ำที่มีเพียงพอ	221	99.5
3) การเลือกแหล่งน้ำสะอาด	222	100
4) การเลือกพื้นที่ห่างจากโรงพยาบาล/โรงงานอุตสาหกรรม	222	100
5) การเลือกพื้นที่ปลูกที่ไม่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อนของจุลินทรีย์ต่อผลผลิต	222	100

จากตารางที่ 4.23 ผลการศึกษาวิเคราะห์ การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร ด้านการเตรียมการก่อนผลิต ของเกษตรกรผู้ผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในจังหวัดศรีสะเกษ ปรากฏผล ดังนี้

ด้านการเตรียมการก่อนผลิต พบว่า เกษตรกรปฏิบัติตามข้อกำหนดทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร ใน 5 ประเด็นย่อย เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ การเลือกแหล่งน้ำสะอาด การเลือกพื้นที่ห่างจากโรงพยาบาล/โรงงานอุตสาหกรรม และการเลือกพื้นที่ปลูกที่ไม่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อนของจุลินทรีย์ต่อผลผลิต ร้อยละ 100 เท่ากัน การเลือกแหล่งน้ำที่มีเพียงพอ และเลือกแหล่งน้ำไม่มีสารเคมี ร้อยละ 99.5 เท่ากัน

ตารางที่ 4.24 การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร ด้านการจัดการผลผลิตให้ปลอดภัยจากศัตรูพืช

n=222

ด้านการจัดการผลผลิตให้ปลอดภัยจากศัตรูพืช	การปฏิบัติ	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
1) มีการสำรวจโรคแมลงห่อมแดงอย่างสม่ำเสมอ	216	97.3
2) มีการประเมินการระบาดของศัตรูพืชทุกครั้งก่อนการใช้สารเคมี	209	94.1
3) มีสถานที่เก็บสารเคมี	221	99.5
4) มีสถานที่จัดเก็บสารเคมีและอุปกรณ์เกี่ยวกับการใช้สารเคมีที่เป็นสัดส่วน	221	99.5
5) อ่านฉลากคำแนะนำก่อนการใช้สารเคมี	219	98.6

จากตารางที่ 4.24 ผลการศึกษา การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร ด้านการจัดการผลผลิตให้ปลอดภัยจากศัตรูพืช ของเกษตรกรผู้ผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในจังหวัดศรีสะเกษ ปรากฏผล ดังนี้

ด้านการจัดการผลผลิตให้ปลอดภัยจากศัตรูพืช พบว่า เกษตรกร ปฏิบัติตามข้อกำหนดทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร ใน 5 ประเด็นย่อย เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ มีสถานที่เก็บสารเคมี และ มีสถานที่จัดเก็บสารเคมีและอุปกรณ์เกี่ยวกับการใช้สารเคมีที่เป็นสัดส่วน ร้อยละ 99.50 เท่ากัน อ่านฉลากคำแนะนำก่อนการใช้สารเคมี ร้อยละ 98.6 มีการสำรวจโรคแมลงห่อมแดงอย่างสม่ำเสมอ ร้อยละ 97.3 และมีการประเมินการระบาดของศัตรูพืชทุกครั้งก่อนใช้สารเคมี ร้อยละ 94.1

ตารางที่ 4.25 การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร ด้านการจัดการเก็บเกี่ยวและหลังการเก็บเกี่ยว

ด้านการจัดการเก็บเกี่ยวและหลังการเก็บเกี่ยว	การปฏิบัติ	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
1) การเก็บเกี่ยวหลังปลูกไม่น้อยกว่า 70 วัน	222	100
2) การใช้แรงงานคนในการเก็บด้วยมือ	222	100
3) การไม่รดน้ำก่อนการเก็บเกี่ยว	207	93.2
4) การขนย้ายผลผลิตจากแปลงในตอนเย็น	211	95.0
5) การไม่โยนผลผลิตในขณะที่ขนย้าย	208	93.7
6) การมีการคัดแยกผลผลิตตามขนาด/คุณภาพ	212	95.5
7) การมัดจุกหอมแดงให้มีลักษณะสวยงาม	209	94.1
8) การใช้วัสดุรองพื้น ในบริเวณพักผลผลิตที่เก็บเกี่ยว	211	95.0
9) การไม่ใช้พาหนะที่ขนย้ายหรือขนส่งวัตถุดิบตายทางการเกษตรหรือปุ๋ยหรือสารปนเปื้อนที่เป็นอันตรายผลผลิต	222	100
10) การเก็บผลผลิตในโรงเรือนที่มีอากาศถ่ายเทได้ดี	222	100
11) การบรรจุผลผลิตในกระสอบตาข่าย	213	95.9
12) สถานที่เก็บผลผลิตแยกเป็นสัดส่วน	221	99.5
13) ผู้ปฏิบัติงานฯ อย่างถูกสุขลักษณะและมีวิธีป้องกันไม่ให้เกิดการปนเปื้อนผลผลิต	220	99.1

จากตารางที่ 4.25 ผลการศึกษา การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร ด้านการจัดการเก็บเกี่ยวและหลังการเก็บเกี่ยว ของเกษตรกรผู้ผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในจังหวัดศรีสะเกษ ปรากฏผล ดังนี้

การจัดการการเก็บเกี่ยวและหลังการเก็บเกี่ยว พบว่า เกษตรกร ปฏิบัติตามข้อกำหนดทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร ใน 13 ประเด็นย่อย เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ การเก็บเกี่ยวหลังปลูกไม่น้อยกว่า 70 วัน การใช้แรงงานคนในการเก็บด้วยมือ การเก็บผลผลิตในโรงเรือนที่มีอากาศถ่ายเทได้ดี และการไม่ใช้พาหนะที่ขนย้ายหรือขนส่งวัตถุดิบตายทางการเกษตรหรือปุ๋ยหรือสารปนเปื้อนที่เป็นอันตรายผลผลิต ร้อยละ 100 เท่ากัน สถานที่เก็บผลผลิตแยกเป็น

สัดส่วน ร้อยละ 99.5 ผู้ปฏิบัติงานๆ อย่างถูกสุขลักษณะและมีวิธีป้องกันไม่ให้เกิดการปนเปื้อน
ผลผลิต ร้อยละ 99.1 การบรรจุผลผลิตในกระสอบตาข่าย ร้อยละ 95.9 มีการคัดแยกผลผลิตตาม
ขนาด/คุณภาพ ร้อยละ 95.5 การขนย้ายผลผลิตจากแปลงในตอนเย็น และการใช้วัสดุรองพื้นใน
บริเวณพักผลผลิตที่เก็บเกี่ยว ร้อยละ 95.0 เท่ากัน การมัดจุกหอมแดงให้มีลักษณะสวยงาม ร้อยละ
94.1 ไม่โยนผลผลิตในขณะที่ขนย้าย ร้อยละ 93.7 และไม่รดน้ำก่อนการเก็บเกี่ยว ร้อยละ 93.2

ตารางที่ 4.26 การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร ด้านการจัดบันทึกข้อมูลประจำแปลง

n=222

ด้านการจัดบันทึกข้อมูลประจำแปลง	การปฏิบัติ	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
1) วันเดือนปีที่ปลูก/เก็บเกี่ยว	218	98.2
2) การใช้ฮอร์โมน	218	98.2
3) การใช้ปุ๋ยเคมี/ปุ๋ยอินทรีย์	217	93.7
4) การใช้สารเคมี	217	97.7
5) โรคและแมลงศัตรูพืช	219	98.6
6) จำนวนวันที่ตากหอมแดง	219	98.6
7) วัน เดือน ปี ที่จำหน่าย	217	97.7

จากตารางที่ 4.26 ผลการศึกษา การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหารด้านการ
จัดบันทึกข้อมูลประจำแปลง ของเกษตรกรผู้ผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี
ของเกษตรกรในจังหวัดศรีสะเกษ ปรากฏผล ดังนี้

การจัดบันทึกข้อมูลประจำแปลง พบว่า เกษตรกร ปฏิบัติตามข้อกำหนดทางการ
เกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร ใน 7 ประเด็นย่อย เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ โรคและแมลง
ศัตรูพืช และ จำนวนวันที่ตากหอมแดง ร้อยละ 98.6 เท่ากัน วันเดือนปีที่ปลูก/เก็บเกี่ยว และการใช้
ฮอร์โมน ร้อยละ 98.2 เท่ากัน การใช้สารเคมี และวัน เดือน ปี ที่จำหน่าย ร้อยละ 97.7 เท่ากัน และ
การใช้ปุ๋ยเคมี/ปุ๋ยอินทรีย์ ร้อยละ 97.2

3.2 สาเหตุการไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร
ประกอบด้วย สาเหตุการไม่ปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในด้าน การเตรียมการก่อนการผลิต การจัดการ

ผลผลิตให้ปลอดภัยจากศัตรูพืช การจัดการเก็บเกี่ยวและหลังการเก็บเกี่ยว และ การจดบันทึกข้อมูล
ประจำแปลง ผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 4.27

ตารางที่ 4.27 สาเหตุการ ไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร

n=222

ประเด็น	การปฏิบัติ	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ด้านการเตรียมการก่อนผลิต	1	0.5
1) ใช้น้ำมาจากแหล่งน้ำธรรมชาติ	1	0.5
ด้านการจัดการผลผลิตให้ปลอดภัยจากศัตรูพืช	18	8.1
1) ยุ่งยากในการปฏิบัติ	3	1.4
2) สถานที่เก็บเครื่องมือและสารเคมีมีจำกัด	3	1.4
3) ใช้สารเคมีตามที่เคยปฏิบัติ	10	4.5
4) ตลาดมีความต้องการผลผลิตที่สวยงาม	2	0.9
ด้านการจัดการเก็บเกี่ยวและหลังการเก็บเกี่ยว	48	21.6
1) ต้องการเก็บเกี่ยวก่อนอายุเพื่อหลีกเลี่ยง	5	2.3
2) แรงงานไม่เพียงพอในการเก็บเกี่ยว	4	1.8
3) ไม่มีสถานที่ตากหรือเก็บผลผลิต	4	1.8
4) ราคาสูงไม่มีการคัดผลผลิต	7	3.2
5) พาหนะในการขนย้ายมีเพียงพอ	7	3.2
6) ถ้าไม่รดน้ำเก็บเกี่ยวผลผลิตไม่ได้	21	9.5
ด้านการจดบันทึกข้อมูลประจำแปลง	7	3.1
1) เขียนหนังสือไม่ได้	1	0.5
3) ผลิตตามประสบการณ์	6	2.7

หมายเหตุ * ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.27 ผลการศึกษา สาเหตุการ ไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร ของเกษตรกรผู้ผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในจังหวัดศรีสะเกษ ปรากฏผล ดังนี้

ด้านการเตรียมการก่อนผลิต พบว่า เกษตรกรร้อยละ 0.5 ไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร ใน การเลือกแหล่งน้ำสะอาด เนื่องจากใช้แหล่งน้ำที่มาจากแหล่งน้ำธรรมชาติในการปลูกหอมแดง

ด้านการจัดการผลผลิตให้ปลอดภัยจากศัตรูพืช พบว่า เกษตรกรไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร ใน 4 ประเด็นย่อย เรียงลำดับจากมากไปน้อย โดย การใช้สารเคมีตามที่เคยปฏิบัติ ร้อยละ 4.5 รองลงมา ยุ่งยากในการปฏิบัติ และสถานที่เก็บเครื่องมือและสารเคมีมีจำกัด ร้อยละ 1.4 เท่ากัน เนื่องจากผลิตตามฤดูกาลผลิตที่ผ่านมา และ ตลาดมีความต้องการผลผลิตที่สวยงาม ร้อยละ 0.9 เนื่องจากผลผลิตที่สวยจะขายได้ง่ายและราคาดี

ด้านการเก็บเกี่ยวและหลังการเก็บเกี่ยว พบว่า เกษตรกรไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร ใน 6 ประเด็นย่อย เรียงลำดับจากมากไปน้อย โดย ถ้าไม่รดน้ำเก็บเกี่ยวผลผลิตไม่ได้ ร้อยละ 9.5 เนื่องจากถ้าไม่มีการรดน้ำก่อนหน้าดินแห้งเวลาถอนผลผลิตทำให้หัวหอมขาดและถอนไม่ขึ้น รองลงมา ราคาสูงไม่มีการคัดผลผลิต และพาหนะในการขนย้ายมีไม่เพียงพอ ร้อยละ 3.2 เท่ากัน เนื่องจากมีพ่อค้าคนกลางมาซื้อหัวน้ำสวนและเหมาหอมที่อยู่ในแปลงและออกก่อนฤดูจะมีราคาแพง การเก็บเกี่ยวก่อนอายุเพื่อหลีกเลี่ยงผลผลิต ร้อยละ 2.3 เนื่องจากถ้าเก็บผลผลิตในช่วงฝนจะทำให้เสียหายและแรงงานไม่เพียงพอในการเก็บเกี่ยวและไม่มีสถานที่ตากและเก็บผลผลิต ร้อยละ 1.8 เท่ากัน เนื่องจากแรงงานที่รับจ้างมีจำกัดจึงต้องเก็บเกี่ยวก่อน

ด้านการจัดบันทึกข้อมูลประจำแปลง พบว่า เกษตรกรไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร ใน 2 ประเด็นย่อย เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ สาเหตุ ผลิตตามประสบการณ์ ร้อยละ 2.7 และเขียนหนังสือไม่ได้ ร้อยละ 0.5 ประพฤติตามประสบการณ์จึงไม่จำเป็นต้องบันทึก

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินการเกี่ยวกับการปฏิบัติตามข้อกำหนดทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร

4.1 ปัญหาในการดำเนินการเกี่ยวกับการปฏิบัติตามข้อกำหนดทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร ประกอบด้วย ปัญหาในการดำเนินการ ด้านการเตรียมการก่อนผลิต ด้านการจัดการผลผลิตให้ปลอดภัยจากศัตรูพืช ด้านการจัดการเก็บเกี่ยวและหลังการเก็บเกี่ยว และด้านการจัดบันทึกข้อมูลประจำแปลง ผลวิเคราะห์หัตถ์ตารางที่ 4.28 – 4.31

ตารางที่ 4.28 ปัญหาในการดำเนินการเกี่ยวกับการปฏิบัติตามข้อกำหนดทางการเกษตรที่ดีสำหรับ
พืชอาหาร ด้านการเตรียมการก่อนผลิต

		ระดับความรุนแรงของปัญหา					เฉลี่ย		ความหมาย
จำนวน		5	4	3	2	1	(SD)		
ด้านการเตรียมการก่อนผลิต	ร้อยละ	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน			
		ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ			
							3.60	มาก	
							(1.325)		
1) การเลือกแหล่งน้ำไม่ มีสารเคมี	80 (36.0)	16 (7.2)	31 (14.0)	10 (4.5)	7 (3.1)	16 (7.2)	3.30 (1.417)	ปานกลาง	
2) การเลือกแหล่งน้ำที่ มีเพียงพอ	79 (35.5)	26 (11.7)	35 (15.7)	4 (1.8)	4 (1.8)	10 (4.5)	3.79 (1.304)	มาก	
3) การเลือกแหล่งน้ำ สะอาด	78 (35.1)	19 (8.6)	39 (17.5)	6 (2.7)	6 (2.7)	8 (3.6)	3.70 (1.217)	มาก	
4) การเลือกพื้นที่ห่าง จากโรงพยาบาล/โรงงาน อุตสาหกรรม	70 (31.5)	16 (7.2)	28 (12.6)	7 (3.1)	4 (1.8)	15 (6.8)	3.37 (1.317)	ปานกลาง	
5) การเลือกพื้นที่ปลูกที่ ไม่มีความเสี่ยงต่อการ ปนเปื้อนของจุลินทรีย์ต่อ ผลผลิต	73 (32.8)	20 (9.0)	24 (10.8)	6 (2.7)	11 (4.9)	12 (5.4)	3.39 (1.450)	ปานกลาง	

หมายเหตุ

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.21 – 5.00	หมายถึง มีปัญหามากที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.41 – 4.20	หมายถึง มีปัญหามาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.61 – 3.40	หมายถึง มีปัญหาปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.81 – 2.60	หมายถึง มีปัญหาน้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.80	หมายถึง มีปัญหาน้อยที่สุด

จากตารางที่ 4.28 ผลการศึกษา ปัญหาการปฏิบัติตามข้อกำหนดทางการเกษตรที่ดี
สำหรับพืชอาหาร ด้านการเตรียมการก่อนผลิต ของเกษตรกรผู้ผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติ
ทางการเกษตรที่ดีในจังหวัดศรีสะเกษ ปรากฏผล ในภาพรวมมีปัญหาความรุนแรงระดับมาก (เฉลี่ย
3.60) และเมื่อพิจารณา 5 ประเด็นย่อย พบว่า เกษตรกรมีปัญหา แบ่งเป็น 2 ระดับ ดังนี้

1. ปัญหาที่มีความรุนแรง ระดับมาก 2 ประเด็น โดยเกษตรกรร้อยละ 35.5 มีปัญหาระดับมากในการเลือกแหล่งน้ำที่มีเพียงพอ และเกษตรกรร้อยละ 35.1 มีปัญหาระดับมากในการเลือกแหล่งน้ำสะอาด โดยมี ค่าเฉลี่ย (3.79) และ (3.70) ตามลำดับ

2. ปัญหาที่มีความรุนแรง ระดับปานกลาง 3 ประเด็น โดยเกษตรกรร้อยละ 32.8 มีปัญหาระดับปานกลางในการเลือกพื้นที่ปลูกที่ไม่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อนของจุลินทรีย์ต่อผลผลิต เกษตรกรร้อยละ 31.5 มีปัญหาระดับปานกลางในการเลือกพื้นที่ที่ห่างจากโรงพยาบาล/โรงงานอุตสาหกรรม และเกษตรกรร้อยละ 36.0 มีปัญหาระดับปานกลางในการเลือกแหล่งน้ำไม่มีสารเคมี โดยมี ค่าเฉลี่ย (3.39) (3.37) และ (3.30) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.29 ปัญหาในการดำเนินการเกี่ยวกับการปฏิบัติตามข้อกำหนดทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร ด้านการจัดการผลผลิตให้ปลอดภัยจากศัตรูพืช

		ระดับความรุนแรงของปัญหา					เฉลี่ย	ความหมาย
		5	4	3	2	1	(SD)	
ด้านการจัดการผลผลิตให้ปลอดภัยจากศัตรูพืช	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ		
							3.63 (1.212)	มาก
1) มีการสำรวจโรคแมลงหอมแดงอย่างสม่ำเสมอ	93 (41.8)	24 (10.8)	36 (16.2)	16 (7.2)	7 (3.1)	10 (4.5)	3.61 (1.251)	มาก
2) มีการประเมินการระบาดของศัตรูพืชทุกครั้งก่อนการใช้สารเคมี	96 (43.2)	23 (10.3)	43 (19.3)	16 (7.2)	5 (2.2)	9 (4.05)	3.68 (1.172)	มาก
3) มีสถานที่เก็บสารเคมี	101 (45.4)	17 (7.6)	52 (23.4)	13 (5.9)	10 (4.5)	9 (4.0)	3.57 (1.151)	มาก
4) มีสถานที่จัดเก็บสารเคมีและอุปกรณ์เกี่ยวกับการใช้สารเคมีกับการใช้สารเคมีที่เป็นสัดส่วน	99 (44.5)	15 (6.7)	50 (22.5)	16 (7.2)	8 (3.6)	10 (4.5)	3.52 (1.154)	มาก

ตารางที่ 4.29 (ต่อ)

ด้านการจัดการผลผลิต ให้ปลอดภัยจากศัตรูพืช	จำนวน ร้อยละ	ระดับความรุนแรงของปัญหา					เฉลี่ย (SD)	ความหมาย
		5	4	3	2	1		
		จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน		
		ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ		
5) อ่านสลาก คำแนะนำก่อนการใช้ สารเคมี	99 (44.5)	35 (15.7)	40 (18.0)	6 (2.7)	5 (2.2)	13 (5.8)	3.79 (1.332)	มาก

หมายเหตุ

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.21 – 5.00 หมายถึง มีปัญหาหนักที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.41 – 4.20 หมายถึง มีปัญหาหนัก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.61 – 3.40 หมายถึง มีปัญหาปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.81 – 2.60 หมายถึง มีปัญหาน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.80 หมายถึง มีปัญหาน้อยที่สุด

จากตารางที่ 4.29 ผลการศึกษา ปัญหาการปฏิบัติการทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร ด้านการจัดการผลผลิตให้ปลอดภัยจากศัตรูพืช ของเกษตรกรผู้ผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในจังหวัดศรีสะเกษ ปรากฏผล ในภาพรวมมีปัญหาความรุนแรงระดับมาก (เฉลี่ย 3.63) และเมื่อพิจารณา 5 ประเด็นย่อย พบว่า เกษตรกรมี ปัญหาที่มีความรุนแรง ระดับมาก ทั้ง 5 ประเด็น โดยเกษตรกรร้อยละ 44.5 มีปัญหาระดับมากในการอ่านฉลากคำแนะนำก่อนการใช้สารเคมี เกษตรกรร้อยละ 43.28 มีปัญหาระดับมากในการประเมินการระบาดของศัตรูพืชทุกครั้งก่อนการใช้สารเคมี เกษตรกรร้อยละ 41.8 มีปัญหาระดับมากในการสำรวจโรคแมลงหอมแดงอย่างสม่ำเสมอ เกษตรกรร้อยละ 45.4 มีปัญหาระดับมากในการมีสถานที่จัดเก็บสารเคมี และเกษตรกรร้อยละ 44.2 มีปัญหาระดับมากในสถานที่จัดเก็บสารเคมีและอุปกรณ์เกี่ยวกับการใช้สารเคมีกับการใช้สารเคมีที่เป็นสัดส่วน โดยมีค่าเฉลี่ย (3.79) (3.68) (3.61) (3.57) และ (3.52) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.30 ปัญหาในการดำเนินการเกี่ยวกับการปฏิบัติตามข้อกำหนดทางการเกษตรที่ดีสำหรับ
พืชอาหาร ด้านการจัดการเก็บเกี่ยวและหลังการเก็บเกี่ยว

การจัดการเก็บเกี่ยวและ หลังการเก็บเกี่ยว	จำนวน ร้อยละ	ระดับความรุนแรงของปัญหา					เฉลี่ย (SD)	ความหมาย
		5	4	3	2	1		
		จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ		
						3.47 (1.272)	มาก	
1) เก็บเกี่ยวหลัง ปลูกไม่น้อยกว่า 70 วัน	101 (45.4)	25 (11.2)	54 (24.3)	5 (2.2)	4 (1.8)	13 (5.9)	3.73 (1.248)	มาก
2) ใช้แรงงานคนใน การเก็บด้วยมือ	102 (45.9)	28 (12.6)	49 (22.0)	5 (2.3)	5 (2.3)	15 (6.7)	3.68 (1.327)	มาก
3) ไม่รดน้ำก่อนการ เก็บเกี่ยว	101 (45.4)	19 (8.6)	47 (21.1)	11 (4.9)	8 (3.6)	16 (7.2)	3.44 (1.322)	มาก
4) ขนย้ายผลผลิต จากแปลงในตอนเย็น	100 (45.0)	16 (7.2)	43 (19.4)	14 (6.3)	16 (7.2)	11 (4.9)	3.37 (1.244)	ปานกลาง
5) ไม่โยน ผลผลิตในขณะ ขนย้าย	99 (44.5)	14 (6.3)	42 (18.9)	21 (9.4)	12 (5.4)	10 (4.5)	3.38 (1.175)	ปานกลาง
6) มีการคัด แยกผลผลิตตาม ขนาด/คุณภาพ	101 (45.4)	12 (5.4)	48 (21.6)	25 (11.3)	7 (3.1)	9 (4.0)	3.46 (1.082)	มาก
7) มัดจุก หอมแดงให้มี ลักษณะสวยงาม	98 (44.1)	13 (5.8)	43 (19.4)	22 (9.9)	8 (3.6)	12 (5.4)	3.37 (1.188)	ปานกลาง
8) ใช้วัสดุรอง พื้นในบริเวณพัก ผลิตผลที่เก็บ เกี่ยว	97 (43.6)	12 (5.4)	42 (18.9)	18 (8.1)	12 (5.4)	13 (5.8)	3.28 (1.232)	ปานกลาง

ตารางที่ 4.30 (ต่อ)

การจัดการเก็บเกี่ยวและ หลังการเก็บเกี่ยว	จำนวน ร้อยละ	ระดับความรุนแรงของปัญหา					เฉลี่ย (SD)	ความหมาย
		5	4	3	2	1		
		จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน		
		ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ		
9) ไม่ใช่ พาหนะที่ขนย้าย หรือขนส่งวัสดุ อันตรายทาง การเกษตรหรือ ปุ๋ยหรือสาร ปนเปื้อนที่เป็น อันตรายผลผลิต	99 (44.5)	24 (10.8)	38 (17.1)	7 (3.1)	14 (6.3)	16 (7.2)	3.40 (1.413)	ปานกลาง
10) ผลผลิต เก็บผลผลิตใน โรงเรือนที่มี อากาศถ่ายเทได้ดี	100 (45.0)	29 (13.0)	37 (16.7)	13 (5.9)	7 (3.1)	14 (6.3)	3.60 (1.348)	มาก
11) บรรจุ ผลผลิตใน กระสอบตาข่าย	100 (45.0)	19 (8.5)	39 (17.6)	17 (7.7)	7 (3.1)	18 (8.1)	3.34 (1.357)	ปานกลาง
12) สถานที่ เก็บผลผลิตแยก เป็นสัดส่วน	100 (45.0)	20 (9.0)	47 (21.1)	7 (3.1)	14 (6.3)	12 (5.4)	3.49 (1.290)	มาก

ตารางที่ 4.30 (ต่อ)

การจัดการเก็บเกี่ยวและ หลังการเก็บเกี่ยว	จำนวน ร้อยละ	ระดับความรุนแรงของปัญหา					เฉลี่ย (SD)	ความหมาย
		5	4	3	2	1		
		จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน		
		ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ		
13) ผู้ปฏิบัติงานฯ อย่างถูก สุขลักษณะและมี วิธีป้องกันไม่ให้ เกิดการปนเปื้อน ผลผลิต	99 (44.5)	21 (9.4)	42 (18.9)	15 (6.8)	9 (4.0)	12 (5.4)	3.51 (1.264)	มาก

หมายเหตุ

- ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.21 – 5.00 หมายถึง มีปัญหาหนักที่สุด
- ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.41 – 4.20 หมายถึง มีปัญหาหนัก
- ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.61 – 3.40 หมายถึง มีปัญหาปานกลาง
- ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.81 – 2.60 หมายถึง มีปัญหาน้อย
- ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.80 หมายถึง มีปัญหาน้อยที่สุด

จากตารางที่ 4.30 ผลการศึกษา ปัญหาในการดำเนินการเกี่ยวกับการปฏิบัติตามข้อกำหนดทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร ด้านการจัดการเก็บเกี่ยวและหลังการเก็บเกี่ยว ของเกษตรกรผู้ผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในจังหวัดศรีสะเกษ ปรากฏผล ในภาพรวมมีปัญหาความรุนแรงระดับมาก (เฉลี่ย 3.47) และเมื่อพิจารณา 13 ประเด็นย่อย พบว่า เกษตรกรมีปัญหา แบ่งเป็น 2 ระดับ ดังนี้

1. ปัญหาที่มีความรุนแรง ระดับมาก 7 ประเด็น โดยเกษตรกรร้อยละ 45.4 มีปัญหา ระดับมากในการเก็บเกี่ยวหลังปลูกไม่น้อยกว่า 70 วัน เกษตรกรร้อยละ 45.9 มีปัญหาระดับมากในการใช้แรงงานในการเก็บด้วยมือ เกษตรกรร้อยละ 45.0 มีปัญหาระดับมากในการเก็บผลผลิตในโรงเรือนที่มีอากาศถ่ายเทได้ดี เกษตรกรร้อยละ 45.5 มีปัญหาระดับมากในผู้ปฏิบัติงานฯ อย่างถูก สุขลักษณะและวิธีป้องกันไม่ให้เกิดการปนเปื้อนผลผลิต เกษตรกรร้อยละ 45.0 มีปัญหาระดับมาก ในสถานที่เก็บผลผลิตแยกเป็นสัดส่วน เกษตรกรร้อยละ 45.4 มีปัญหาระดับมากในการคัดแยก

ผลผลิตตามขนาด/คุณภาพ และเกษตรกรร้อยละ 45.4 มีปัญหาระดับมากในการไม่รดน้ำก่อนการเก็บเกี่ยว โดยมีค่าเฉลี่ย (3.73) (3.68) (3.60) (3.51) (3.49) (3.46) และ (3.44) ตามลำดับ

2.ปัญหาที่มีความรุนแรง ระดับปานกลาง 6 ประเด็น โดยเกษตรกรร้อยละ 44.5 มีปัญหาระดับปานกลางในการไม่ใช้พาหนะที่ขนย้ายหรือขนส่งวัตถุดิบอันตรายทางการเกษตรหรือปุ๋ยหรือสารปนเปื้อนที่เป็นอันตรายต่อผลผลิต เกษตรกรร้อยละ 45.5 มีปัญหาระดับปานกลางในการไม่โยนผลผลิตในขณะที่ขนย้าย เกษตรกรร้อยละ 45.0 มีปัญหาระดับปานกลางในการขนย้ายผลผลิตจากแปลงในตอนเย็น เกษตรกรร้อยละ 45.0 มีปัญหาระดับปานกลางในการมัดจุกลมแดงให้มีลักษณะสวยงาม เกษตรกรร้อยละ 45.0 มีปัญหาระดับปานกลางในการบรรจุผลผลิตในกระสอบตาข่าย และเกษตรกรร้อยละ 43.6 มีปัญหาระดับปานกลางในการใช้วัสดุรองพื้นในบริเวณพักผลผลิตที่เก็บเกี่ยว โดยมีค่าเฉลี่ย (3.40) (3.38) (3.37) (3.37) (3.34) และ (3.28) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.31 ปัญหาในการดำเนินการเกี่ยวกับการปฏิบัติตามข้อกำหนดทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร ด้านการจดบันทึกข้อมูลประจำแปลง

การจดบันทึกข้อมูล ประจำแปลง	จำนวน ร้อยละ	ระดับความรุนแรงของปัญหา					เฉลี่ย (SD)	ความหมาย
		5	4	3	2	1		
		จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ		
						3.31 (1.246)	ปานกลาง	
1) วันเดือนปีที่ปลูก/ เก็บเกี่ยว	96 (43.2)	19 (8.6)	38 (17.1)	16 (7.2)	8 (3.6)	15 (6.7)	3.39 (1.325)	ปานกลาง
2) การใช้สารเคมี	96 (43.2)	16 (7.2)	36 (16.2)	19 (8.6)	11 (4.9)	14 (6.3)	3.30 (1.290)	ปานกลาง
3) การใช้ปุ๋ยเคมี/ปุ๋ย อินทรีย์	96 (43.2)	18 (8.1)	34 (15.3)	20 (9.0)	14 (6.3)	10 (4.5)	3.37 (1.241)	ปานกลาง
4) การใช้สารเคมี	96 (43.2)	14 (6.3)	28 (12.6)	29 (13.0)	14 (6.3)	11 (5.0)	3.20 (1.204)	ปานกลาง
5) โรคและแมลง ศัตรูพืช	96 (43.2)	11 (4.9)	31 (13.9)	33 (14.8)	10 (4.5)	11 (4.9)	3.21 (1.144)	ปานกลาง

ตารางที่ 4.31 (ต่อ)

การจดบันทึกข้อมูล ประจำแปลง	จำนวน ร้อยละ	ระดับความรุนแรงของปัญหา					เฉลี่ย (SD)	ความหมาย
		5	4	3	2	1		
		จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ		
6) จำนวนวันที่ตาก หอมแดง	96 (43.2)	17 (7.6)	41 (18.5)	16 (7.2)	8 (3.6)	14 (6.3)	3.40 (1.286)	ปานกลาง
7) วัน เดือน ปี ที่ จำหน่าย	95 (42.7)	13 (5.8)	38 (17.1)	22 (9.9)	8 (3.6)	14 (6.3)	3.29 (1.245)	ปานกลาง

หมายเหตุ

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.21 – 5.00 หมายถึง มีปัญหาหนักที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.41 – 4.20 หมายถึง มีปัญหาหนัก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.61 – 3.40 หมายถึง มีปัญหามานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.81 – 2.60 หมายถึง มีปัญหาน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.80 หมายถึง มีปัญหาน้อยที่สุด

จากตารางที่ 4.31 ผลการศึกษา ปัญหาในการดำเนินการเกี่ยวกับการปฏิบัติตามข้อกำหนดทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร ด้านการจดบันทึกข้อมูลประจำแปลง ของเกษตรกรผู้ผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในจังหวัดศรีสะเกษ ปรากฏผล ในภาพรวมมีปัญหาคความรุนแรงระดับปานกลาง (เฉลี่ย 3.31) และเมื่อพิจารณา 7 ประเด็นย่อย พบว่า เกษตรกรมีปัญหามีความรุนแรง ระดับปานกลาง ทั้ง 7 ประเด็น โดยเกษตรกรร้อยละ 43.2 มีปัญหาระดับปานกลางในจำนวนวันที่ตากหอมแดง เกษตรกรร้อยละ 43.2 มีปัญหาระดับปานกลางในวัน เดือน ปี ที่ปลูก/เก็บเกี่ยว เกษตรกรร้อยละ 43.2 มีปัญหาระดับปานกลางในการใช้ปุ๋ยเคมี/ปุ๋ยอินทรีย์ เกษตรกรร้อยละ 43.2 มีปัญหาระดับปานกลางในการใช้ฮอร์โมน เกษตรกรร้อยละ 42.7 มีปัญหาระดับปานกลางในวัน เดือน ปีที่ จำหน่าย เกษตรกรร้อยละ 43.2 มีปัญหาระดับปานกลางในโรคและแมลงศัตรูพืช และเกษตรกรร้อยละ 43.2 มีปัญหาระดับปานกลางในการใช้สารเคมี โดยมีค่าเฉลี่ย (3.40) (3.39) (3.37) (3.30) (3.29) (3.21) และ (3.20) ตามลำดับ

4.2 ข้อเสนอแนะในการดำเนินการเกี่ยวกับการปฏิบัติตามข้อกำหนดทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร ประกอบด้วย การเตรียมการก่อนผลิต การจัดการผลผลิตให้ปลอดภัยจากศัตรูพืช การจัดการเก็บเกี่ยวและหลังการเก็บเกี่ยว และการจัดบันทึกข้อมูลประจำแปลง ดังผลการวิเคราะห์ตารางที่ 4.32 – 4.35

ตารางที่ 4.32 ข้อเสนอแนะในการดำเนินการเกี่ยวกับการปฏิบัติตามข้อกำหนดทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร ด้านการเตรียมการก่อนผลิต

ข้อเสนอแนะด้านการเตรียมการก่อนผลิต	ข้อเสนอแนะ		
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	อันดับ
1) ควรมีการตรวจวิเคราะห์น้ำหสาหรปนเปื้อน	84	37.8	2
2) ควรจัดหาแหล่งน้ำชลประทานในเขตผลิตหอมแดง	91	41.0	1
3) ควรมีกระบวนการบำบัดน้ำจากการผลิตหอมแดง	67	30.2	5
4) กำหนดเขตปลูกหอมแดง	71	32.0	4
5) ตรวจวิเคราะห์ดิน	77	34.6	3
6) การรวมกลุ่มพื้นที่ปลูกที่ติดกัน	62	27.9	6

หมายเหตุ * ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.32 ข้อเสนอแนะในการดำเนินการเกี่ยวกับการปฏิบัติตามข้อกำหนดทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร ด้านการเตรียมการก่อนผลิต

ด้านการเตรียมการก่อนผลิต พบว่า เกษตรกรมีข้อเสนอแนะด้านการเตรียมการก่อนผลิต ใน 6 ประเด็นย่อย เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ควรจัดหาแหล่งน้ำชลประทานในเขตการผลิตหอมแดง (ร้อยละ 41.0) ควรมีการตรวจวิเคราะห์น้ำหสาหรปนเปื้อน (ร้อยละ 37.80) ตรวจวิเคราะห์ดิน (ร้อยละ 34.6) การกำหนดเขตปลูกหอมแดง (ร้อยละ 32.0) ควรมีกระบวนการบำบัดน้ำจากการผลิตหอมแดง (ร้อยละ 30.2) และ รวมกลุ่มพื้นที่ปลูกที่ติดกัน (ร้อยละ 27.9)

ตารางที่ 4.33 ข้อเสนอแนะในการดำเนินการเกี่ยวกับการปฏิบัติตามข้อกำหนดทางเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร ด้านการจัดการผลผลิตให้ปลอดภัยจากศัตรูพืช

n=222

ข้อเสนอแนะด้านการจัดการ ผลผลิตให้ปลอดภัยจากศัตรูพืช	ข้อเสนอแนะ		
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	อันดับ
1) ควรมีการให้ความรู้เกษตรกร ในการพยากรณ์การระบาดของศัตรูพืช	62	27.9	1
2) ควรให้ความรู้ เกี่ยวกับการใช้สารเคมีในแต่ละฤดูกาลผลิต	46	20.7	2
3) ควรมีเจ้าหน้าที่ติดตามให้คำแนะนำอย่างสม่ำเสมอ	16	7.2	4
4) ควรมีกลุ่มเกษตรกรคัดเลือกผลผลิต และการจำหน่าย	38	17.1	3

หมายเหตุ * ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.33 ข้อเสนอแนะในการดำเนินการเกี่ยวกับการปฏิบัติตามข้อกำหนดทางเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร ด้านการจัดการผลผลิตให้ปลอดภัยจากศัตรูพืช

การจัดการผลผลิตให้ปลอดภัยจากศัตรูพืช พบว่า เกษตรกรมีข้อเสนอแนะด้านการจัดการผลผลิตให้ปลอดภัยจากศัตรูพืช ใน 4 ประเด็นย่อย เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ควรมีการให้ความรู้เกษตรกร ในการพยากรณ์การระบาดของศัตรูพืช (ร้อยละ 27.9) ควรให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีในแต่ละฤดูกาลผลิต (ร้อยละ 20.7) ควรมีกลุ่มเกษตรกรคัดเลือกผลผลิต และการจำหน่าย (ร้อยละ 17.1) และควรมีเจ้าหน้าที่ติดตามให้คำแนะนำอย่างสม่ำเสมอ (ร้อยละ 7.2)

ตารางที่ 4.34 ข้อเสนอแนะในการดำเนินการเกี่ยวกับการปฏิบัติตามข้อกำหนดทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร ด้านการเก็บเกี่ยวและหลังการเก็บเกี่ยว

n=222

ข้อเสนอแนะด้านการจัดการเก็บเกี่ยว และหลังการเก็บเกี่ยว	ข้อเสนอแนะ		
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	อันดับ
1) สนับสนุนปัจจัยการผลิตและเทคโนโลยีที่เหมาะสม	27	12.1	3
2) ควรเชื่อมโยงตลาดแบบครบวงจร	39	17.5	1
3) ควรจัดหาแหล่งรองรับในการจำหน่ายผลผลิต	32	14.4	2
4) การสร้างเครือข่ายและมีกองทุนแก้ปัญหาหอมแดง	23	10.3	4

หมายเหตุ * ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.34 ข้อเสนอแนะในการดำเนินการเกี่ยวกับการปฏิบัติตามข้อกำหนดทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร ด้านการเก็บเกี่ยวและหลังการเก็บเกี่ยว

ด้านการเก็บเกี่ยวและหลังการเก็บเกี่ยว พบว่า เกษตรกรมีข้อเสนอแนะด้านการเก็บเกี่ยวและหลังการเก็บเกี่ยว ใน 4 ประเด็นย่อย โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ควรเชื่อมโยงตลาดแบบครบวงจร (ร้อยละ 17.5) ควรจัดหาแหล่งรองรับในการจำหน่ายผลผลิต (ร้อยละ 14.4) สนับสนุนปัจจัยการผลิตและเทคโนโลยีที่เหมาะสม (ร้อยละ 12.1) และ การสร้างเครือข่ายและมีกองทุนแก้ปัญหาหอมแดง (ร้อยละ 10.3)

ตารางที่ 4.35 ข้อเสนอแนะในการดำเนินการเกี่ยวกับการปฏิบัติตามข้อกำหนดทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร ด้านการจดบันทึกข้อมูลประจำแปลง

n=222

ข้อเสนอแนะด้านการจดบันทึก ข้อมูลประจำแปลง	ข้อเสนอแนะ		
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	อันดับ
1) ควรให้เจ้าหน้าที่ติดตามให้ความรู้สม่ำเสมอ	55	24.77	2
2) ควรสนับสนุนให้เกษตรกร ทำปฏิทินการเพาะปลูก หอมแดง	59	26.58	1
3) ส่งเสริมวางแผนช่วงผลผลิตออกตลาด	22	9.90	3

หมายเหตุ * ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.35 ข้อเสนอแนะในการดำเนินการเกี่ยวกับการปฏิบัติตามข้อกำหนดทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร ด้านการจดบันทึกข้อมูลประจำแปลง

ด้านการจดบันทึกข้อมูลประจำแปลง พบว่า เกษตรกรมีข้อเสนอแนะ ใน 3 ประเด็น ย่อยโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ควรสนับสนุนเกษตรกรทำปฏิทินการเพาะปลูกหอมแดง ในแต่ละฤดูกาลผลิต (ร้อยละ 26.5) ควรให้เจ้าหน้าที่ติดตามและให้ความรู้สม่ำเสมอ (ร้อยละ 24.7) และ ส่งเสริมวางแผนช่วงผลผลิตออกตลาด (ร้อยละ 9.9)

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในจังหวัดศรีสะเกษ โดยมีสรุปการวิจัย การอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. สรุปการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในจังหวัดศรีสะเกษ มีวัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการวิจัยและผลการวิจัยดังนี้

1.1 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.1.1 เพื่อศึกษาสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ผลิตหอมแดง ในจังหวัดศรีสะเกษ

1.1.2 เพื่อศึกษาการผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร ในจังหวัดศรีสะเกษ

1.1.3 เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับการผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1.2.1 ประชากรที่ศึกษา คือ เกษตรกรที่ผ่านการรับรองแหล่งผลิต GAP พืช (หอมแดง) ที่ยังไม่หมดอายุ ตามมาตรฐานระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติเกษตรที่ดี ในเขตจังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 499 ราย

1.2.2 ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

ขนาดของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ มีจำนวน 222 คน สุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified random sampling)

1.2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสัมภาษณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการนำแบบสัมภาษณ์ไปสัมภาษณ์เกษตรกรที่ผ่านการรับรองแหล่งผลิต GAP พืช (หอมแดง) ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง

1.2.5 การวิเคราะห์

ตอนที่ 1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร ใช้ค่า ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด และค่าต่ำสุด และแหล่งรับความรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร ใช้ช่วงคะแนนเฉลี่ยในการวิเคราะห์

ตอนที่ 2 สภาพทั่วไปในการผลิตหอมแดงของเกษตรกร ใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด และค่าต่ำสุด

ตอนที่ 3 การปฏิบัติตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร

1) การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร ใช้ค่าความถี่ และ ร้อยละ ในการวิเคราะห์

2) สาเหตุไม่ปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร ใช้ค่าความถี่ และ ร้อยละ ในการวิเคราะห์

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการปฏิบัติตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร ค่าความถี่ ร้อยละ และค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย ในการวิเคราะห์

1) ปัญหาของเกษตรกรในการปฏิบัติตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร ค่าความถี่ ร้อยละ และค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย ในการวิเคราะห์

2) ข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการปฏิบัติตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร ค่าความถี่ และร้อยละ ในการวิเคราะห์

1.3 ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในจังหวัดศรีสะเกษ สรุปผลการวิจัยดังนี้

1.3.1 สภาพทางสังคม พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในจังหวัดศรีสะเกษ มีอายุเฉลี่ย 49.92 ปี จบการศึกษาชั้นประถมศึกษา มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ยจำนวน 4.90 คน ส่วนมากเป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันเกษตรกรอื่นๆ ไม่มี

ตำแหน่งทางสังคม และมีการรับความรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรสำหรับพืชอาหาร มากที่สุดจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

1.3.2 สภาพทางด้านเศรษฐกิจของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า ส่วนมากมีอาชีพหลักทำการเกษตร อาชีพรองรับจ้าง รายได้รวมทั้งหมดในภาคเกษตรของครัวเรือน ปี 2557 เฉลี่ย 120,957.21 บาท มีรายได้ดังนี้ มีรายได้เฉลี่ยจากการปลูกข้าว 51,883.78 บาท รายได้เฉลี่ยจากการปลูกหอมแดง 52,988.74 บาท รายได้เฉลี่ยจากการปลูกพืช (ยกเว้นข้าวกับหอมแดง) 13,693.58 บาท รายได้เฉลี่ยจากการเลี้ยงด้านปศุสัตว์ 33,771.43 บาท รายได้เฉลี่ยจากการเลี้ยงปลา 7,157.14 บาท และรายได้เฉลี่ยการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร 7,700 บาท และรายได้รวมทั้งหมดนอกภาคเกษตรของครัวเรือน ในปี 2557 เฉลี่ย 38,982.29 บาท มีรายได้ดังนี้ จากเงินเดือน/ค่าตอบแทนเฉลี่ย 54,939.68 บาท จากการรับจ้าง เฉลี่ย 21,452.30 บาท และจากเบี้ยผู้สูงอายุ ลูกส่งมาให้ เฉลี่ย 18,993.84 บาท รายได้รวมทั้งปี 2557 เฉลี่ย 159,939.50 บาท เกษตรกรส่วนมากมีสถานะหนี้สิน โดยแหล่งหนี้สินของครัวเรือนมากกว่าครึ่งหนึ่งมาจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์/สถาบันการเงิน โดยสถานะหนี้ของครัวเรือน เฉลี่ย 157,816.34 บาท

1.3.3 สภาพทั่วไปในการผลิตหอมแดงของเกษตรกร

เกษตรกรผู้ผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในจังหวัดศรีสะเกษ มีพื้นที่ปลูกหอมแดงทั้งหมดปีการผลิต ปี 2557/58 เฉลี่ย 3.43 ไร่ ส่วนมากจำนวนครั้งผลิตหอมแดง ปีการผลิต 2557/58 จำนวน 2 ครั้ง พื้นที่ปลูกหอมแดงที่รับรองแหล่งผลิต GAP หอมแดง เฉลี่ย 2.3 ไร่ พื้นที่ปลูกหอมแดงมากกว่าพื้นที่ปลูกหอมแดง ที่ได้รับ GAP เฉลี่ย 2.28 ไร่ และพื้นที่ถือครองส่วนมากเป็นของตนเอง ใช้แรงงานในการปลูกหอมแดง เฉลี่ย 8.48 คน แยกเป็นแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย จำนวน 2.60 คน แรงงานจ้างเฉลี่ย 6.55 คน แหล่งน้ำส่วนมากอาศัยน้ำฝน พื้นที่ปลูกส่วนมากเป็นที่ราบ คุณภาพของผลผลิตในปีการผลิต 2557/58 เกือบทั้งหมดสะอาด และสภาพทั่วไปของหอมแดงในการผลิต 2557/58 สมบูรณ์ผลผลิตสม่ำเสมอ เกษตรกรทุกรายใช้หัวพันธุ์ปลูก มีการไถเตรียมดินเฉลี่ย 4.21 ครั้ง ชนิดของวัสดุปรับปรุงดินที่ใช้ในการเตรียมดินก่อนปลูกส่วนใหญ่ใช้ปุ๋ยขาว และต้นทุนการผลิตหอมแดงต่อไร่ ปีการผลิต 2557/58 เฉลี่ย 17,525.67 บาทต่อไร่ โดยมีรายละเอียดต้นทุนดังนี้ ต้นทุนค่าเตรียมดินในการผลิตหอมแดง 1,479.40 บาทต่อไร่ ค่าพันธุ์หอมแดง เฉลี่ย 6,635.91 บาทต่อไร่ ต้นทุนค่าสารเคมีในการผลิตหอมแดง 1,844.18 บาทต่อไร่ ต้นทุนค่าน้ำในการผลิตหอมแดง 2,451.81 บาทต่อไร่ ต้นทุนค่าจ้างปลูกหอมแดง 2,444.89 บาทต่อไร่ ต้นทุนค่าเก็บเกี่ยวหอมแดงเฉลี่ย 2,838.29 บาทต่อไร่ ต้นทุนค่ามัดหอมแดงเฉลี่ย 1,987.50 บาทต่อ

ไร่ ต้นทุนค่าขนส่งในการผลิตหอมแดง 1,042.74 บาท และต้นทุนค่าใช้จ่ายอื่นๆในการผลิตหอมแดงเฉลี่ย 1,668.42 บาทต่อไร่

1.3.4 การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร

1) ด้านการเตรียมการก่อนผลิต พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในจังหวัดศรีสะเกษ เมื่อพิจารณา 5 ประเด็น แยกเป็นปฏิบัติทั้งหมด ได้แก่ การเลือกแหล่งน้ำสะอาด การเลือกพื้นที่ห่างจากโรงพยาบาล/โรงงานอุตสาหกรรม การเลือกพื้นที่ปลูกที่ไม่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อนของจุลินทรีย์ต่อผลผลิต และส่วนมากปฏิบัติโดยเรียงลำดับจากการปฏิบัติมากไปน้อย ในการเลือกแหล่งน้ำที่มีเพียงพอ และเลือกแหล่งน้ำไม่มีสารเคมี

2) ด้านการจัดการผลผลิตให้ปลอดภัยจากศัตรูพืช พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในจังหวัดศรีสะเกษ เมื่อพิจารณา 5 ประเด็นปฏิบัติเกือบทั้งหมด โดยเรียงลำดับจากการปฏิบัติมากไปน้อย ได้แก่ มีสถานที่เก็บสารเคมี มีสถานที่จัดเก็บสารเคมีและอุปกรณ์เกี่ยวกับการใช้สารเคมีที่เป็นสัดส่วน อ่านสลากคำแนะนำก่อนการใช้สารเคมี มีการสำรวจโรคแมลงหอมแดงอย่างสม่ำเสมอ และมีการประเมินการระบาดของศัตรูพืชทุกครั้งก่อนใช้สารเคมี

3) ด้านการจัดการการเก็บเกี่ยวและหลังการเก็บเกี่ยว พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในจังหวัดศรีสะเกษ เมื่อพิจารณา 13 ประเด็น แยกเป็นปฏิบัติทั้งหมด ได้แก่ ในการเก็บเกี่ยวหลังปลูกไม่น้อยกว่า 70 วัน ใช้แรงงานคนในการเก็บด้วยมือ ไม่ใช้พาหนะที่ขนย้ายหรือขนส่งวัตถุดิบตายทางการเกษตรหรือปุยหรือสารปนเปื้อนที่เป็นอันตรายผลผลิต ผลผลิตเก็บในโรงเรือนที่มีอากาศถ่ายเทได้ดี และส่วนมากปฏิบัติโดยเรียงลำดับจากการปฏิบัติมากไปน้อย ได้แก่ มีสถานที่เก็บผลผลิตแยกเป็นสัดส่วน ผู้ปฏิบัติงานฯ อย่างถูกสุขลักษณะและมีวิธีป้องกันไม่ให้เกิดการปนเปื้อนผลผลิต บรรจุผลผลิตในกระสอบตาข่าย มีการคัดแยกผลผลิตตามขนาด/คุณภาพ ใช้วัสดุรองพื้นในบริเวณพักผลผลิตที่เก็บเกี่ยว มัดจุกหอมแดงให้มีลักษณะสวยงาม ไม่โยนผลผลิตในขณะที่ขนย้าย ขนย้ายผลผลิตจากแปลงในตอนเย็น และไม่รดน้ำก่อนการเก็บเกี่ยว

4) ด้านการจดบันทึกข้อมูลประจำแปลง พบว่า เกษตรกรผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในจังหวัดศรีสะเกษ เมื่อพิจารณา 7 ประเด็น ส่วนมากปฏิบัติโดยเรียงลำดับจากการปฏิบัติมากไปน้อย ได้แก่ โรคและแมลงศัตรูพืช จำนวนวันที่ตากหอมแดง วัน เดือนปีที่ปลูก/เก็บเกี่ยว การใช้ฮอร์โมน การใช้สารเคมี วัน เดือนปี ที่จำหน่าย และการใช้ปุ๋ยเคมี/ปุ๋ยอินทรีย์

1.3.5 สาเหตุไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร)

1) ด้านการเตรียมการก่อนผลิต พบว่า เกษตรกรผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในจังหวัดศรีสะเกษ เมื่อพิจารณาปี 1 ประเด็น มีสาเหตุการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร คือ ใช้น้ำที่มาจากแหล่งน้ำธรรมชาติ

2) ด้านการจัดการผลผลิตให้ปลอดภัยจากศัตรูพืช พบว่า เกษตรกรผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในจังหวัดศรีสะเกษ เมื่อพิจารณา 4 ประเด็นสาเหตุการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร สาเหตุการไม่ปฏิบัติ 4 ด้าน โดยเรียงอันดับจากสาเหตุไม่ปฏิบัติมากไปน้อย ดังนี้ การใช้สารเคมีตามที่เคยปฏิบัติ สถานที่เก็บเครื่องมือและสารเคมีมีจำกัด ยุ่งยากในการปฏิบัติ และ ตลาดมีความต้องการผลผลิตที่สวยงาม

3) ด้านการจัดการเก็บเกี่ยวและหลังการเก็บเกี่ยว พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ในจังหวัดศรีสะเกษ สาเหตุการไม่ปฏิบัติ 6 ด้าน โดยเรียงอันดับจากสาเหตุไม่ปฏิบัติมากไปน้อย ดังนี้ ถ้าไม่รดน้ำเก็บเกี่ยวผลผลิตไม่ได้ พาหนะในการขนย้ายมีไม่เพียงพอ ราคาสูงไม่มีการคัดผลผลิต ต้องการเก็บเกี่ยวก่อนอายุเพื่อหลีกเลี่ยงแรงงานไม่เพียงพอในการเก็บเกี่ยว และ ไม่มีสถานที่ตากหรือเก็บผลผลิต

4) ด้านบันทึกข้อมูลประจำแปลง พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในจังหวัดศรีสะเกษ สาเหตุการไม่ปฏิบัติ 2 ประเด็น โดยเรียงอันดับจากสาเหตุปฏิบัติมากไปน้อย ดังนี้ ถ้าไม่รดน้ำเก็บเกี่ยวผลผลิตไม่ได้ และเขียนหนังสือไม่ได้

1.3.6 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินการเกี่ยวกับการปฏิบัติตามข้อกำหนดตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร

1) ปัญหาในการดำเนินการเกี่ยวกับการปฏิบัติตามข้อกำหนดระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร แบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านการเตรียมการก่อนผลิต พบว่า เกษตรกรในภาพรวมมีความรุนแรงของปัญหาระดับมาก โดยเรียงลำดับปัญหาจากมากไปน้อยคือการเลือกแหล่งน้ำที่มีเพียงพอ และการเลือกแหล่งน้ำสะอาด และระดับปัญหาระดับปานกลาง ได้แก่ การเลือกแหล่งน้ำไม่มีสารเคมี การเลือกพื้นที่ห่างจากโรงพยาบาล/โรงงานอุตสาหกรรม และการเลือกพื้นที่ปลูกที่ไม่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อนของจุลินทรีย์ต่อผลผลิต (2) ปัญหาด้านการจัดการผลผลิตให้ปลอดภัยจากศัตรูพืช พบว่า ในภาพรวมมีความรุนแรงของปัญหาระดับมาก ทั้ง 5 ประเด็น ได้แก่ การอ่านฉลากคำแนะนำก่อนการใช้สารเคมี การประเมินการระบาดของศัตรูพืชทุกครั้งก่อนการใช้สารเคมี การสำรวจโรคแมลงหอมแดงอย่างสม่ำเสมอ การมีสถานที่จัดเก็บสารเคมี และมีสถานที่จัดเก็บสารเคมีและอุปกรณ์เกี่ยวกับการใช้สารเคมีที่เป็นสัดส่วน (3) ด้านการจัดการเก็บเกี่ยวและหลังการเก็บเกี่ยว พบว่า ในภาพรวมมีความรุนแรงของปัญหาระดับมาก โดยเรียงจาก

ปัญหาหนักไปน้อย คือ การเก็บเกี่ยวหลังปลูกไม่น้อยกว่า 70 วัน การใช้แรงงานในการเก็บด้วยมือ การเก็บผลผลิตในโรงเรือนที่มีอากาศถ่ายเทได้ดี ผู้ปฏิบัติงานๆ อย่างถูกสุขลักษณะและวิธีป้องกัน ไม่ให้เกิดการปนเปื้อนผลผลิต สถานที่เก็บผลผลิตแยกเป็นสัดส่วน การคัดแยกผลผลิตตามขนาด/คุณภาพ และไม่รดน้ำก่อนการเก็บเกี่ยว และระดับปัญหาปานกลาง ได้แก่ ขนย้ายผลผลิตจากแปลง ตอนเย็น ไม่โยนผลผลิตในขณะที่ขนย้าย มัดจุกหอมแดงให้มีลักษณะสวยงาม บรรจุผลผลิตใน กระสอบตาข่าย ใช้วัสดุรองพื้นในบริเวณพักผลผลิตที่เก็บเกี่ยว และไม่ใช้พาหนะที่ขนย้ายหรือ ขนส่งวัตถุอันตรายทางการเกษตรหรือปุ๋ยหรือสารปนเปื้อนที่เป็นอันตรายผลผลิต (4) การจดบันทึก ข้อมูลประจำแปลง พบว่า ในภาพรวมมีความรุนแรงของปัญหาในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจาก มากไปน้อย จำนวนวันตากหอมแดง วัน เดือน/ ที่ปลูก/เก็บเกี่ยว การใช้ปุ๋ยเคมี/ปุ๋ยอินทรีย์ การใช้ ฮอร์โมน วัน เดือน ปีที่ จำหน่าย โรคและแมลงศัตรูพืช และการใช้สารเคมี

2) ข้อเสนอแนะในการดำเนินการเกี่ยวกับการปฏิบัติตามข้อกำหนดระบบการ ปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร แบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านการเตรียมการก่อนผลิต พบว่า เกษตรกรเสนอประเด็นที่สำคัญเรียงลำดับจากไปน้อย คือ ควรจัดหาแหล่งน้ำชลประทานใน เขตผลิตหอมแดง ควรมีการตรวจวิเคราะห์น้ำหามาสารปนเปื้อน ตรวจวิเคราะห์ดิน ควรมีกระบวนการ บำบัดน้ำจากการผลิตหอมแดง และ การรวมกลุ่มพื้นที่ปลูกที่ติดกัน (2) ด้านการจัดการผลผลิตให้ ปลอดภัยจากศัตรูพืช พบว่า เกษตรกรเสนอแนะประเด็นที่สำคัญเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ควรมีการให้ความรู้เกษตรกร ในการพยากรณ์การระบาดของศัตรูพืช ควรให้ความรู้ เกี่ยวกับการใช้ สารเคมีในแต่ละฤดูกาลผลิต ควรมีกลุ่มเกษตรกรคัดเลือกผลผลิตและการจำหน่าย และควรมี เจ้าหน้าที่ติดตามให้คำแนะนำอย่างสม่ำเสมอ (3) ด้านการจัดการเก็บเกี่ยวและหลังการเก็บเกี่ยว พบว่า เกษตรกรเสนอแนะประเด็นที่สำคัญ คือ ควรเชื่อมโยงตลาดแบบครบวงจร ควรจัดหาแหล่ง รองรับในการจำหน่ายผลผลิต สนับสนุนปัจจัยการผลิตและเทคโนโลยีที่เหมาะสม และการสร้าง เครื่องมือและกองทุนแก้ปัญหาหอมแดง (4) ด้านการจดบันทึกข้อมูลประจำแปลง พบว่า เกษตรกร มีข้อเสนอแนะประเด็นที่สำคัญ คือ ควรสนับสนุนเกษตรกรทำปฏิทินการเพาะปลูกหอมแดงในแต่ละ ฤดูกาลผลิต ความสำเร็จที่ติดตามและให้ความรู้สม่ำเสมอ และ ส่งเสริมวางแผนช่วงผลผลิต ออกตลาด

2. อภิปรายผล

ผลการวิจัย สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร สภาพทั่วไปในการผลิต หอมแดงของเกษตรกร การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร และปัญหาและข้อเสนอแนะ

ในการดำเนินการเกี่ยวกับการปฏิบัติตามข้อกำหนดระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร ของเกษตรกรผู้ผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในจังหวัดศรีสะเกษ นำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร จากผลการวิจัย พบว่า

2.1.1 **สภาพทางสังคม** พบว่า เกษตรกรผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในจังหวัดศรีสะเกษ มีอายุเฉลี่ย 49.92 ปี จบการศึกษาชั้นประถมศึกษา และมีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรสำหรับพืชอาหาร มากที่สุดจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ซึ่งทำให้เกษตรกรเข้าใจระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัย ที่เกษตรกรปฏิบัติตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ทั้ง 4 ด้าน (ด้านการเตรียมการก่อนผลิต ด้านการจัดการผลผลิตให้ปลอดภัยจากศัตรูพืช ด้านการจัดการเก็บเกี่ยวและหลังการเก็บเกี่ยว และด้านการจัดบันทึกข้อมูลประจำแปลง)

2.2.2 **สภาพทางด้านเศรษฐกิจของเกษตรกร** พบว่า เกษตรกรผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า รายได้รวมทั้งปี เฉลี่ย 159,939.50 บาท มีรายได้รวมทั้งหมดในภาคเกษตรของครัวเรือน ปี 2557 เฉลี่ย 120,957.21 บาท โดยจากรายได้เฉลี่ยจากการปลูกหอมแดง 52,988.74 แต่อย่างไรก็ตามการผลิตรวมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี เป็นอาชีพหนึ่งที่เป็นทางเลือกในการเพิ่มรายได้ของเกษตรกร จึงเห็นควรส่งเสริมให้เกษตรกรผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ต่อไป

2.2 สภาพทั่วไปในการผลิตหอมแดงของเกษตรกร พบว่า

พื้นที่ปลูกหอมแดงทั้งหมดปีการผลิต ปี 2557/58 พบว่า เฉลี่ย 2.43 ไร่ ส่วนมากจำนวนครั้งผลิตหอมแดง ปีการผลิต 2557/58 จำนวน 2 ครั้ง พื้นที่ปลูกเป็นที่ราบ เกษตรกรทุกรายใช้หัวพันธุ์ปลูก มีการไถเตรียมดินเฉลี่ย 4.21 ครั้ง ชนิดของวัสดุปรับปรุงดินที่ใช้ในการเตรียมดินก่อนปลูกส่วนมากใช้ปุ๋นขาว และต้นทุนการผลิตหอมแดงต่อไร่ ปีการผลิต 2557/58 เฉลี่ย 17,525.67 บาทต่อไร่ ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการวิจัย หอมแดงสามารถผลิตได้ปีละ 1-3 ครั้ง และใช้พื้นที่น้อย เป็นทางเลือกอาชีพได้อีกทาง และสมยนต์ บุญลี (2547 : 31) ที่ศึกษาสภาพการปลูกหอมแดงของเกษตรกรตำบลบุนสูง อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า เกษตรกรที่ปลูกหอมแดงร้อยละ 98 เกษตรกรทุกรายใช้หัวพันธุ์ในการปลูก ไถเตรียมดิน เฉลี่ย 4.00 ครั้ง พื้นที่ปลูกส่วนใหญ่เป็นที่ดอน ส่วนมากใช้แหล่งน้ำบาดาล

2.3 **การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร** พบว่า การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร 2 ประเด็น คือ

2.3.1 การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร

1) ด้านการเตรียมการก่อนผลิต พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในจังหวัดศรีสะเกษ ปฏิบัติทั้งหมด ได้แก่ การเลือกแหล่งน้ำสะอาด การเลือกพื้นที่ห่างจากโรงพยาบาล/โรงงานอุตสาหกรรม การเลือกพื้นที่ปลูกที่ไม่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อนของจุลินทรีย์ต่อผลผลิต ซึ่งสอดคล้องกับการยอมรับผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ที่เลือกแหล่งน้ำสะอาด เลือกพื้นที่ห่างจากโรงพยาบาล/โรงงานอุตสาหกรรม เลือกพื้นที่ปลูกที่ไม่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อนของจุลินทรีย์ต่อผลผลิต

2) ด้านการจัดการผลผลิตให้ปลอดภัยจากศัตรูพืช พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในจังหวัดศรีสะเกษ ปฏิบัติเกือบทั้งหมด มีสถานที่เก็บสารเคมี ในการมีสถานที่จัดเก็บสารเคมีและอุปกรณ์เกี่ยวกับการใช้สารเคมีที่เป็นสัดส่วน อ่านสลากคำแนะนำก่อนการใช้สารเคมี ซึ่งสอดคล้องกับหลักการตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

3) การจัดการการเก็บเกี่ยวและหลังการเก็บเกี่ยว พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในจังหวัดศรีสะเกษ ปฏิบัติทั้งหมด ในการเก็บเกี่ยวหลังปลูกไม่น้อยกว่า 70 วัน ใช้แรงงานคนในการเก็บด้วยมือ ไม่ใช้พาหนะที่ขนย้ายหรือขนส่งวัตถุอันตรายทางการเกษตรหรือปุ๋ยหรือสารปนเปื้อนที่เป็นอันตรายผลผลิต ผลผลิตเก็บผลผลิตในโรงเรือนที่มีอากาศถ่ายเทได้ดี ซึ่งสอดคล้องกับการยอมรับผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี .ในกระบวนการผลิตหอมแดงเป็นพืชผักที่มีโรคและแมลงศัตรูพืชทำลายได้ง่าย จึงจำเป็นต้องมีการสำรวจโรคและแมลงก่อนการใช้สารเคมี และในการเก็บเกี่ยวผลผลิตต้องทำด้วยความระมัดระวัง ไม่ให้ผลผลิตเสียหาย มัดจุกลมแดงให้มีลักษณะสวยงาม เพื่อเป็นการเพิ่มมูลค่า

4) การจดบันทึกข้อมูลประจำแปลง พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในจังหวัดศรีสะเกษ ส่วนมากปฏิบัติ โรคและแมลงศัตรูพืช จำนวนวันที่ตากหอมแดง วัน เดือนปี ที่จำหน่าย วัน เดือนปี ที่ปลูก/เก็บเกี่ยว ซึ่งสอดคล้องกับการยอมรับผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตร เพื่อผลผลิตที่มีคุณภาพตรงกับความต้องการของผู้บริโภค

2.3.2 สาเหตุไม่ปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร

1) ด้านการเตรียมการก่อนผลิต พบว่า เกษตรกรผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในจังหวัดศรีสะเกษ มีสาเหตุการไม่ปฏิบัติในการใช้แหล่งน้ำธรรมชาติ

2) ด้านการจัดการผลผลิตให้ปลอดภัยจากศัตรูพืช พบว่า เกษตรกรผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในจังหวัดศรีสะเกษ สาเหตุการไม่

ปฏิบัติที่สำคัญ ในการใช้สารเคมีตามที่เคยปฏิบัติ สถานที่เก็บเครื่องมือและสารเคมีมีจำกัด และ สอดคล้องการ กลัวผลผลิตลดลงและไม่มีคุณลักษณะที่สวยงามตามความต้องการของตลาด

3) ด้านการจัดการเก็บเกี่ยวและหลังการเก็บเกี่ยว พบว่า เกษตรกรผลิต หอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในจังหวัดศรีสะเกษ สาเหตุการไม่ ปฏิบัติที่สำคัญ ในการไม่รดน้ำเก็บเกี่ยวผลผลิตไม่ได้ พาหนะในการขนย้ายมีไม่เพียงพอ และราคา สูงไม่มีการคัดผลผลิต เนื่องจากสามารถขายผลผลิตที่ไม่มีการคัดผลผลิตเพราะเป็นการลดต้นทุน และพ่อค้ามาซื้อในแปลง อีกทั้ง สถานที่ตากไม่เพียงพอ

4) การจดบันทึกข้อมูลประจำแปลง พบว่า เกษตรกรผลิตหอมแดงตามระบบ การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในจังหวัดศรีสะเกษ สาเหตุการไม่ปฏิบัติ ที่สำคัญในการ เขียนหนังสือไม่ได้ และปฏิบัติตามที่เคยปฏิบัติในการปลูกหอมแดง

2.4 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินการเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระบบการ ปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร แบ่งเป็น 2 ด้าน คือ

2.4.1 ปัญหาในการดำเนินการเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระบบการปฏิบัติทาง การเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร

1) ปัญหาในการดำเนินการเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระบบการปฏิบัติทาง การเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร แบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ (1) การเตรียมการก่อนผลิต พบว่า เกษตรกร ในภาพรวมมีความรุนแรงของปัญหาระดับมาก ประเด็นที่สำคัญคือ การเลือกแหล่งน้ำที่มีเพียงพอ และการเลือกแหล่งน้ำสะอาด (2) ปัญหาด้านการจัดการผลผลิตให้ปลอดภัยจากศัตรูพืช พบว่า ใน ภาพรวมมีความรุนแรงของปัญหาระดับมาก ทุกประเด็น ได้แก่ การอ่านฉลากคำแนะนำก่อนการใช้ สารเคมี การประเมินการระบาดของศัตรูพืชทุกครั้งก่อนการใช้สารเคมี การสำรวจ โรคแมลง หอมแดงอย่างสม่ำเสมอ และ การมีสถานที่จัดเก็บสารเคมีและอุปกรณ์เกี่ยวกับการใช้สารเคมีที่เป็น สัตว์ส่วน (3) การจัดการเก็บเกี่ยวและหลังการเก็บเกี่ยว พบว่า ในภาพรวมมีความรุนแรงของปัญหา ระดับมาก ประเด็นที่สำคัญคือ การเก็บเกี่ยวหลังปลูกไม่น้อยกว่า 70 วัน การใช้แรงงานในการเก็บ ด้วยมือ (4) การจดบันทึกข้อมูลประจำแปลง พบว่า ในภาพรวมมีความรุนแรงของปัญหาระดับปาน กลาง ประเด็นที่สำคัญในการบันทึก โรคและแมลงศัตรูพืช และการบันทึกวันเดือนปีที่ปลูก/เก็บ เกี่ยว สอดคล้อง ที่เกษตรกรใช้น้ำฝนในการผลิตหอมแดง การเจาะบาดาลเป็นการลงทุนที่สูง เกษตรกรใช้สารเคมีตามที่เคยใช้ทำให้เป็นการเพิ่มต้นทุนอีกทั้งผลผลิตมีโอกาสไม่ปลอดภัยจาก สารเคมี การเก็บเกี่ยวการหลีกเลี่ยงฝน และการที่ผลผลิตออกต้นฤดูทำให้ได้ราคาสูง และ เกษตรกร ส่วนมากเน้นการผลิตที่มีคุณภาพต้องการของตลาด เพื่อให้ได้ผลผลิตสูงและราคาสูง ไม่มีความ สนใจบันทึก สอดคล้องกับผลวิจัยครั้งนี้ในประเด็น พื้นที่ปลูกหอมแดงมากกว่าพื้นที่ปลูกหอมแดง

ที่ได้รับ GAP เฉลี่ย 2.28 ไร่ ทำให้เกษตรกรมีปัญหาการผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี และประเด็น การรับรู้ข่าวสาร เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ควรให้ข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรสำหรับพืชอาหาร ซึ่งทำให้เกษตรกรเข้าใจมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะทำให้เกษตรกรได้ รับใบรับรอง GAP หอมแดงพื้นที่ปลูกหอมแดงทั้งหมด

2) ข้อเสนอแนะในการดำเนินการเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร แบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านการเตรียมการก่อนผลิต พบว่าเกษตรกรเสนอประเด็นที่สำคัญ คือ ควรมีการให้ความรู้เกษตรกรผู้ปลูกหอมแดง (2) ด้านการจัดการผลผลิตให้ปลอดภัยจากศัตรูพืช พบว่า เกษตรกรเสนอแนะประเด็นที่สำคัญ คือ ในการพยากรณ์การระบาดของศัตรูพืช และควรให้ความรู้ เกี่ยวกับการใช้สารเคมีในแต่ละฤดูกาลผลิต (3) ด้านการจัดการเก็บเกี่ยวและหลังการเก็บเกี่ยว พบว่า เกษตรกรเสนอแนะประเด็นที่สำคัญ ในการเชื่อมโยงตลาดแบบครบวงจร ควรจัดหาแหล่งรองรับในการจำหน่ายผลผลิต (4) ด้านการจัดบันทึกข้อมูลประจำแปลง พบว่า เกษตรกรมีข้อเสนอแนะประเด็นที่สำคัญ คือ ควรสนับสนุนเกษตรกร ทำปฏิทินการเพาะปลูกหอมแดง ในแต่ละฤดูกาลผลิต และควรให้เจ้าหน้าที่ติดตามและให้ความรู้สม่ำเสมอ ดังนั้น รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำประเด็นปัญหาและข้อเสนอแนะดังกล่าวไปพิจารณาเพื่อหาแนวทางแก้ไขช่วยเหลือเกษตรกรต่อไป

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 การวิจัยครั้งนี้ พบว่าเพื่อให้ผลผลิตหอมแดงมีคุณภาพรองรับการเปิดการค้าเสรี ดังนั้นควรสนับสนุนให้เกษตรกร ได้รับการรับรองแหล่งผลิตหอมแดง (GAP) และเพิ่มขึ้น

3.1.2 การวิจัยครั้งนี้ พบว่า การปฏิบัติตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี พืชอาหาร (หอมแดง) ให้เกษตรกร ได้ทราบและมีประสิทธิภาพ ดังนั้นการใช้สื่อที่เกษตรกรรับข้อมูลข่าวสารรับบอ่ย เช่น ผู้นำท้องถิ่นและท้องถิ่น วิทยุ และโทรทัศน์

3.1.3 การวิจัยครั้งนี้ พบว่า การแก้ปัญหาในการตลาดและผลผลิตที่ตรงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี พืชอาหาร (หอมแดง) ดังนั้นจึงควรนำโครงการฯเข้าสู่แผนพัฒนาการเกษตรในระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล โดยเฉพาะระดับตำบลยังองค์การบริหารส่วนตำบล แหล่งงบประมาณที่ใกล้ชิดเกษตรกร และให้เกษตรกรมีส่วนร่วมโดยผ่านศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ซึ่งจะเป็นการแก้ปัญหาที่ตรงจุดและบริหารจัดการด้วยชุมชน

3.1.4 การวิจัยครั้งนี้ พบว่า ปัญหาตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี พืชอาหาร (หอมแดง) ในด้านการจัดบันทึกข้อมูลประจำแปลง ประเด็นเกษตรกรไม่มีเวลาจัดบันทึก ดังนั้นควรปรับปรุงระบบการเชื่อมโยงรายบุคคล และคัดเลือกเกษตรกรต้นแบบเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ให้แก่เกษตรกรในพื้นที่

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยการผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในจังหวัดศรีสะเกษ ข้อจำกัดด้านความแตกต่างจากพื้นที่ ดังนั้นในครั้งต่อไปจึงควรวิจัยในภาพรวมระดับภาคหรือระดับประเทศ และวิจัยเปรียบเทียบระหว่างเกษตรกรที่ได้รับการรับรองแหล่งผลิตหอมแดง และไม่ได้รับการรับรองแหล่งผลิตหอมแดง เพื่อนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาและเป็นแนวทางส่งเสริมการผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ต่อไป

3.2.2 ควรวิจัยในการเพิ่มมูลค่าสินค้าในการแปรรูป และออกแบบบรรจุภัณฑ์ให้เป็นสินค้าพรีเมียม หรือผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพ เพื่อตอบสนองกลุ่มลูกค้า อีกทั้งเกิดการเชื่อมโยงของตลาดอย่างยั่งยืน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการเกษตร.(2534).*การควบคุมแมลงศัตรูพืชโดยชีววิธี* กรุงเทพมหานคร: กลุ่มงานวิจัยการ
 ปรามศัตรูพืชทางชีวภาพ กองกีฏและสัตววิทยา กรมวิชาการ
 _____.(2547). *คู่มือการปฏิบัติงานส่งเสริมระบบการจัดการคุณภาพสินค้าเกษตร* สำหรับที่
 ปรีชาเกษตรกร สำนักคุณภาพสินค้าเกษตร
 _____.(2553). *การป้องกันกำจัดแมลงและศัตรูพืช* กลุ่มกีฏและสัตววิทยา สำนักงานวิจัย
 พัฒนาการอารักขาพืช
 _____.ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร : การปฏิบัติทาง
 การเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. 2551
 สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
 สุภาวดี เข้มพราหม.(2551). *ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับเทคโนโลยีการใช้สารชีวภัณฑ์ในการ
 ปลูกหอมแดงของเกษตรกร ในจังหวัดอุดรดิษฐ์* (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตร
 มหบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช,นนทบุรี.
 บุญเลิง พลายนแก้ว.(2551). *การผลิตข้าวหอมมะลิตามระบบจัดการคุณภาพเกษตรที่ดีที่เหมาะสมของ
 เกษตรกรจังหวัดมุกดาหาร* (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช,นนทบุรี.
 เบญจมาศ พันธุ์ดี.(2555). *การยอมรับเทคโนโลยีการผลิตหอมแดงตามระบบจัดการคุณภาพเกษตร
 ดีที่เหมาะสม* (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช,นนทบุรี.
 อุเทน น้อยอามาตย์.(2552).*การใช้เกษตรดีที่เหมาะสมในการผลิตหอมแดงของเกษตรกร
 อำเภอรามย์ไศล จังหวัดศรีสะเกษ* (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต
 ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช,นนทบุรี.
 ธราวิทย์ คำหล้า.(2555).*การผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสมของเกษตรกร
 ในเขต อำเภอเมืองจังหวัดศรีสะเกษ* (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต
 ไม่ได้ตีพิมพ์).มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช,นนทบุรี.
 สุนันท์ สีสังข์.(2544).“การวิจัยการถ่ายทอดวิทยาการ” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการวิจัยเพื่อการ
 ส่งเสริมการเกษตร* นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
 _____.(2549). “รายชื่อผู้ผ่านการรับรองแหล่งผลิต GAP พืช (สพก. ภูสิงห์) ปี 2556” (อัดสำเนา)

ภาคผนวก

เลขที่แบบสัมภาษณ์

--	--	--

แบบสัมภาษณ์สำหรับการวิจัย

เรื่อง การผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในจังหวัดศรีสะเกษ

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์การวิจัยนี้ต้องการทราบข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP: หอมแดง) ในการผลิตหอมแดง จังหวัดศรีสะเกษ เพื่อนำไปใช้ในการจัดทำวิทยานิพนธ์เท่านั้น

2. การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์และเนื้อหาแบ่งออกเป็น 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

ตอนที่ 2 สภาพทั่วไปในการผลิตหอมแดงของเกษตรกร

ตอนที่ 3 การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะของการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร

3. ผู้สัมภาษณ์ทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน [....] หน้าข้อความที่ต้องการ หรือเติมข้อความลงในช่องว่าง

ในช่องว่าง

ตอนที่ 1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

1.1 สภาพทางสังคมของเกษตรกร

1.อายุ ..... ปี	A 11
2.ระดับการศึกษา	A 12
[....] 1) ไม่ได้รับการศึกษา	[....] 2) ประถมศึกษา
[....] 3) มัธยมศึกษาตอนต้น	[....] 4) มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช./หรือเทียบเท่า
[....] 5) อนุปริญญา/ปวส./หรือเทียบเท่า	[....] 6) ปริญญาตรีขึ้นไป
3. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน.....คน	A 13
4. การเป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันเกษตรกร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	A 14
[....] 1) ไม่ได้เป็นสมาชิก	A 141
[....] 2) กลุ่มเกษตรกร	A 142
[....] 3) กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	A 143
[....] 4) สหกรณ์การเกษตร	A 144
[....] 5) กลุ่มลูกค้า ธกส.	A 145
[....] 6) อื่น ๆ (ระบุ)	A 146

5. การมีตำแหน่งทางสังคม

A 15

[.....] 1) ไม่ได้ตำแหน่ง

[.....] 2) นายก/สมาชิก อบต.

[.....] 3) กำนัน / ผู้ใหญ่บ้าน

[.....] 4) อื่น ๆ (ระบุ) .....

6. แหล่งรับความรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี
สำหรับพืชอาหาร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

A16

แหล่งรับความรู้	ระดับการได้รับความรู้ข่าวสาร					รหัส
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปาน กลาง 3	น้อย 2	น้อย ที่สุด 1	
1) ผู้นำท้องถิ่น เช่น กำนัน/ อบต.						A 161
2) เพื่อนบ้าน/เครือข่าย						A 162
3) เจ้าหน้าที่ส่งเสริม การเกษตร						A 163
4) วิทยุโทรทัศน์						A 164
5) วิทยุกระจายเสียง						A 165
6) หนังสือพิมพ์						A 166
7) สิ่งพิมพ์อื่นๆ ระบุ						A 167
8) อื่น ๆ (ระบุ)						A 168

1.2 สภาพทางด้านเศรษฐกิจของเกษตรกร

1. อาชีพหลัก

A 21	[.....] 1) การเกษตร	[.....] 2) รับจ้าง	[.....] 3) รับราชการ
	[.....] 4) ค้าขาย	[.....] 5) อื่น ๆ (ระบุ)	
2. อาชีพรองคือ A 22

[.....] 1)	ไม่มีอาชีพรอง	A 221
[.....] 2)	การเกษตร	A 222
[.....] 3)	รับจ้าง	A 223
[.....] 4)	ค้าขาย	A 224
[.....] 5)	อื่น ๆ (ระบุ)	A 225
3. รายได้ในภาคเกษตรของครัวเรือนปี 2557 รวม.....บาท A 23

[.....] 1)	จากการปลูกข้าวหอมมะลิ	A 231
[.....] 2)	จากการปลูกหอมแดง	A 232
[.....] 3)	จากการปลูกพืช(ยกเว้นข้าวและหอมแดง)	A 233
[.....] 4)	จากการเลี้ยงด้านปศุสัตว์	A 234
[.....] 5)	จากการเลี้ยงปลา	A 235
[.....] 6)	อื่น ๆ (ระบุ)	A 236
4. รายได้นอกภาคเกษตรของครัวเรือน ในปี 2557 รวม..... บาท A 24

[.....] 1)	เงินเดือน / ค่าตอบแทน	A 241
[.....] 2)	รับจ้าง	A 242
[.....] 3)	อื่น ๆ (ระบุเช่น ลูกส่งให้, เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ)	A 243
5. รายได้รวมทั้งปี(ข้อ3+ข้อ4) ..... บาท A 25
6. สภาวะหนี้สินของครัวเรือน ณ ปี 2557 A 26

[.....] 1)	ไม่มี (ข้ามไปตอบตอนที่ 2)	[.....] 2) มี
------------	---------------------------	---------------
7. แหล่งหนี้สิน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) A27

[.....] 1)	ชกส./สถาบันการเงิน	A 271
[.....] 2)	สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร	A 272
[.....] 3)	กองทุนหมู่บ้าน (รวมกองทุนเงินล้าน/ทั้งหมดของหมู่บ้าน)	A 273

- [.....] 4) อื่น ๆ (ระบุ) ..... A 274
8. สภาพะหนึ่ของคร้วเรือรรวม.....บาท A 28

ตอนทึ่ 2 สภาพทัวไปในการผลิตหอมแดงของเกษตรกร

1. พินทึ่ปลูกหอมแดงทึ่หมด ปีการผลิต 2557/58 จันวน .....ไร่ B 1
2. จันวน คร้งทึ่ผลิตหอมแดง ปีการผลิต 2557/58 จันวน .....คร้ง B 2
3. พินทึ่ปลูกหอมแดงทึ่รับรองแหล่งผลิต GAP พืช (หอมแดง) จันวน .....ไร่ B 3
- [.....] 1) เป็นของตนเอง .....ไร่ B 31
- [.....] 2) เช่า.....ไร่ B 32
- [.....] 3) อื่นๆ (ระบุ)..... B 33
4. จันวนแรงงานในการปลูกหอมแดง รวม .....คน B 4
- [.....] 1) แรงงานในคร้วเรือร.....คน B 41
- [.....] 2) แรงงานจ้าง.....คน B 42
5. แหล่งน้ำ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) B 5
- [.....] 1) บ่อบาดาล B 51
- [.....] 2) สระน้ำในไร่นา B 52
- [.....] 3) น้ำฝน B 53
- [.....] 4) แหล่งน้ำอื่นๆ(ระบุ)..... B 54
6. ลักษณะพินทึ่ B 6
- [.....] 1) ทึ่ราบ B 61
- [.....] 2) ทึ่ดอน B 62
- [.....] 3) ทึ่ลุ่ม B 63
- [.....] 4) อื่นๆ (ระบุ) B 64
7. คุณภาพของผลผลิตในปีการผลิต 2557/58 B 7
- [.....] 1) สกปรก B 71
- [.....] 2) ค่อนข้างสกปรก B 72
- [.....] 3) สะอาด B 73

8. สภาพทั่วไปของหอมแดง ในปีการผลิต 2557/58 B 8
 [.....] 1) ไม่สมบูรณ์ B 81
 [.....] 2) สมบูรณ์ผลผลิตสม่ำเสมอ B 82
 [.....] 3) มีโรค / แมลงทำลายเล็กน้อย B 83
 [.....] 4) มีโรค / แมลงทำลายมาก B 84
9. วิธีการปลูกหอมแดง B 9
 [.....] 1) ใช้เมล็ด B 91
 [.....] 2) ใช้หัวพันธุ์ B 92
10. จำนวนครั้งในการไถเตรียมดิน.....ครั้ง B 10
11. ชนิดของวัสดุปรับปรุงดินที่ใช้ในการเตรียมดินก่อนการปลูก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) B 11
 [.....] 1) ไม่ได้ใช้ B 111
 [.....] 2) ปูนขาว B 112
 [.....] 3) แกลบ B 113
 [.....] 4) ปูนโดโลไมท์ B 114
 [.....] 5) อื่นๆ (ระบุ) B 115
12. ต้นทุนการผลิตหอมแดง ต่อไร่ ปีการผลิต 2557/58 B 12

ที่	ค่าใช้จ่ายการผลิตหอมแดง	จำนวนเงิน(บาท)	รหัส
1	ค่าเตรียมดิน		B 121
2	ค่าพันธุ์		B 122
3	ค่าสารเคมี		B 123
4	ค่าปุ๋ย		B 124
5	ค่าจ้างปลูก		B 125
6	ค่าเก็บเกี่ยว		B 126
7	ค่ามัด		B 127
8	ค่าขนส่ง		B 128
9	ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ (ระบุ)...		B 129
รวม	1-9		B 1210

ตอนที่ 3 การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร

ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์นำไปปฏิบัติ หรือไม่ปฏิบัติ

ปฏิบัติ

ระดับคะแนน 1

ไม่ปฏิบัติ

ระดับคะแนน 0

การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	รหัส	สาเหตุที่ไม่ปฏิบัติ ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง	รหัส
1.การเตรียมการก่อนผลิต			C1A	1.การเตรียมการก่อนผลิต	C1B
1.1 เลือกแหล่งน้ำไม่มีสารเคมี			C11A	1.1 แหล่งน้ำไม่เพียงพอ	C11B
1.2 เลือกแหล่งน้ำที่มีน้ำเพียงพอ			C12A	1.2 พื้นที่ที่มีจำกัด	C12B
1.3 เลือกแหล่งที่มีน้ำสะอาด			C13A	1.3 อื่นๆ	C13B
1.4 เลือกพื้นที่ห่างจากโรงพยาบาล/โรงงานอุตสาหกรรม			C14A		
1.5 เลือกพื้นที่ปลูกที่ไม่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อนของสารเคมีต่อผลผลิต			C15A		
2. การจัดการผลผลิตให้ปลอดภัยจากศัตรูพืช			C2A	2. การจัดการผลผลิตให้ปลอดภัยจากศัตรูพืช	C2B
2.1 มีการสำรวจโรคแมลงและศัตรูหอยแดงอย่างสม่ำเสมอ			C21A	2.1 ยุ่งยากในการปฏิบัติ	C21B
2.2 มีการประเมินการระบาดของศัตรูพืชทุกครั้งก่อนใช้สารเคมี			C22A	2.2 สถานที่เก็บเครื่องมือและสารเคมีมีจำกัด	C22B

ตอนที่ 3 การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร (ต่อ)

ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์นำไปปฏิบัติ หรือไม่ปฏิบัติ

การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร	ระดับคะแนน 1		รหัส	ระดับคะแนน 0	
	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ		ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ
2.3 มีสถานที่เก็บสารเคมีที่เป็นสัดส่วน			C23A	2.3 ใช้สารเคมีตามที่เคยปฏิบัติ	C23B
2.4 มีสถานที่จัดเก็บเครื่องมือและอุปกรณ์เกี่ยวกับการใช้สารเคมีที่เป็นสัดส่วน			C24A	2.4 อื่นๆ	C24B
2.5 อ่านฉลากคำแนะนำก่อนการใช้สารเคมี			C25A		
3. การจัดการเก็บเกี่ยวและหลังการเก็บเกี่ยว			C3A	3. การจัดการเก็บเกี่ยวและหลังการเก็บเกี่ยว	C3B
3.1 เก็บเกี่ยวหลังวันปลูกไม่น้อยกว่า 70 วัน			C31A	3.1 ต้องการเก็บเกี่ยวก่อนอายุเพื่อหลีกเลี่ยง	C31B
3.2 ใช้แรงงานคนในการเก็บเกี่ยวด้วยมือ			C32A	3.2 แรงงานไม่เพียงพอในการเก็บเกี่ยว	C32B
3.3 ไม่รดน้ำก่อนการเก็บเกี่ยว			C33A	3.3 ไม่มีสถานที่ตากหรือเก็บผลผลิต	C33B
3.4 ขนย้ายผลผลิตจากแปลงตอนเย็น			C34A	3.4 ราคาสูงไม่มีการคัดผลผลิต	C34B
3.5 ไม่โยนผลผลิตในขณะที่ขนย้าย			C35A	3.5 พาหนะในการขนย้ายมีไม่เพียงพอ	C35B
3.6 มีการคัดแยกผลผลิตตามขนาด/คุณภาพ			C36A	3.6 อื่นๆ	C36B

การปฏิบัติทางการเกษตรที่ ดีสำหรับพืชอาหาร	ปฏิบัติ	ไม่ ปฏิบัติ	รหัส	สาเหตุที่ไม่ปฏิบัติ ทำ เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง	รหัส
3.7 มัดจุกหอมแดงให้มี ลักษณะสวยงาม			C37A		
3.8 ใช้วัสดุรองพื้นใน บริเวณพักผลิตผลที่เก็บ เกี่ยว			C38A		
3.9 ไม่ใช้พาหนะที่ขน ย้ายหรือขนส่งวัสดุอันตราย ทางการเกษตรหรือปุ๋ยหรือ สารปนเปื้อนที่เป็นอันตราย ชนผลิต			C39A		
3.10 เก็บผลผลิตใน โรงเรือนที่มีอากาศถ่ายเท ได้ดี			C310A		
3.11 บรรจุผลผลิตใน กระสอบตาข่าย			C311A		
3.12 มีสถานที่เก็บ ผลผลิตแยกเป็นสัดส่วน			C312A		
3.13 ผู้ปฏิบัติงานฯ อย่าง ถูกสุขลักษณะและมีวิธี ป้องกันไม่ให้เกิดการ ปนเปื้อนผลผลิต			C313A		

การปฏิบัติทางการเกษตร ที่ดีสำหรับพืชอาหาร	ปฏิบัติ	ไม่ ปฏิบัติ	รหัส	สาเหตุที่ไม่ปฏิบัติ ทำ เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง	รหัส
4. การจดบันทึกข้อมูลประจำแปลง			C4A	4. การจดบันทึกข้อมูลประจำ แปลง	C4B
4.1 วัน เดือน ปี ที่ ปลูก/เก็บเกี่ยว			C41A	4.1 เขียนหนังสือไม่ได้	C41B
4.2 การใช้ฮอร์โมน			C42A	4.2 ไม่มีความรู้ในการจด บันทึก	C42B
4.3 การใช้ปุ๋ยเคมี/ปุ๋ย อินทรีย์			C43A	4.3 อื่นๆ	C43B
4.4 การใช้สารเคมี			C44A		
4.5 โรคและแมลง ศัตรูพืช			C45A		
4.6 จำนวนวันที่ตาก หอมแดง			C46A		
4.7 วัน เดือน ปี ที่ จำหน่าย			C47A		

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร

ปัญหาการดำเนินการผลิตหอมแดงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรใน
จังหวัดศรีสะเกษ ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

มากที่สุด ระดับคะแนน 5   มาก ระดับคะแนน 4   ปานกลาง ระดับ
คะแนน 3   น้อย ระดับคะแนน 2   น้อยที่สุด ระดับคะแนน 1

ปัญหาในการปฏิบัติ ทางการเกษตรที่ดี สำหรับพืชอาหาร	ไม่มี ปัญหา	มีปัญหาและระดับความรุนแรง ของปัญหา					รหัส	ข้อเสนอแนะใน การป้องกันและ แก้ปัญหา	รหัส
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปาน กลาง 3	น้อย 2	น้อย ที่สุด 1			
1.การเตรียมการก่อนผลิต							D1	1.การเตรียมการ ก่อนผลิต	E1
1) เลือกแหล่งน้ำไม่มี สารเคมี							D11	1) ควรมีการ ตรวจวิเคราะห์น้ำ หาสารปนเปื้อน	E11
2) เลือกแหล่งน้ำที่มีน้ำ เพียงพอ							D12	2) ควรจัดหา แหล่งน้ำ ชลประทานใน เขตการผลิต หอมแดง	E12
3) เลือกแหล่งที่มีน้ำ สะอาด							D13	3) ควรมี กระบวนการ บำบัดน้ำจากการ ผลิตหอมแดง	E13
4) เลือกพื้นที่ห่างจาก โรงพยาบาล/โรงงาน อุตสาหกรรม							D14	4) กำหนดเขต ปลูกหอมแดง	E14

ปัญหาในการปฏิบัติ ทางการเกษตรที่ดี สำหรับพืชอาหาร	ไม่มี ปัญหา	มีปัญหาและระดับความรุนแรง ของปัญหา					รหัส	ข้อเสนอแนะใน การป้องกันและ แก้ปัญหา	รหัส
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปาน กลาง 3	น้อย 2	น้อย ที่สุด 1			
5) เลือกพื้นที่ปลูกที่ไม่ มีความเสี่ยงต่อการ ปนเปื้อนของสารเคมีต่อ ผลผลิต							D15	5) ตรวจสอบ วิเคราะห์ดินหา สารปนเปื้อน 6) อื่นๆ (การ รวมกลุ่มพื้นที่ ปลูกที่ติดกัน)	E15
2. การจัดการผลผลิตให้ ปลอดภัยจากศัตรูพืช							D2	2. การจัดการ ผลผลิตให้ ปลอดภัยจากศัตรู พืช	E2
1) มีการสำรวจโรค แมลง และศัตรูหอยแครง อย่างสม่ำเสมอ							D21	1) ควรมีการให้ ความรู้ เกษตรกรใน การพยากรณ์ การระบาดของ ศัตรูพืช	E21
2) มีการประเมินการ ระบาดของศัตรูพืชทุกครั้ง ก่อนใช้สารเคมี							D22	2) ควรให้ ความรู้เกี่ยวกับ การใช้สารเคมีใน แต่ละฤดูกาล	E22
3) มีสถานที่เก็บ สารเคมีที่เป็นสัดส่วน							D23	3) ควรมี เจ้าหน้าที่ออก ติดตามให้ คำแนะนำแก่ เกษตรกรอย่าง สม่ำเสมอ	E23

ปัญหาในการปฏิบัติ ทางการเกษตรที่ดี สำหรับพืชอาหาร	ไม่มี ปัญหา	มีปัญหาและระดับความรุนแรง ของปัญหา					รหัส	ข้อเสนอแนะใน การป้องกันและ แก้ปัญหา	รหัส
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปาน กลาง 3	น้อย 2	น้อย ที่สุด 1			
4) มีสถานที่จัดเก็บ เครื่องมือและอุปกรณ์ เกี่ยวกับการใช้สารเคมีที่ เป็นสัดส่วน							D24	4) อื่นๆ (ควรมี กลุ่มเกษตรกร คัดเลือกผลผลิต และการจำหน่าย)	E24
5) อ่านฉลากคำแนะนำ ก่อนการใช้สารเคมี							D25		
3. การจัดการเก็บเกี่ยวและ หลังการเก็บเกี่ยว							D3	3. การจัดการเก็บ เกี่ยวและหลังการ เก็บเกี่ยว	E3
1) เก็บเกี่ยวหลังวัน ปลูกไม่น้อยกว่า 70 วัน							D31	1) สนับสนุน ปัจจัยการผลิต และเทคโนโลยีที่ เหมาะสม	E31
2) ใช้แรงงานคนใน การเก็บเกี่ยวด้วยมือ							D32	2) ควร เชื่อมโยงตลาด แบบครบวงจร	E32
3) ไม่รดน้ำก่อนการ เก็บเกี่ยว							D33	3) ควรจัดหา แหล่งรองรับใน การจำหน่าย ผลผลิต	E33
4) ขนย้ายผลผลิตจาก แปลงตอนเย็น							D34	4) อื่นๆ(การสร้าง เครือข่ายและมี กองทุนแก้ปัญหา	E34
5) ไม่โยนผลผลิต ในขณะที่ขนย้าย							D35		
6) มีการคัดแยกผลผลิต ตามขนาด/คุณภาพ							D36		

ปัญหาในการปฏิบัติ ทางการเกษตรที่ดี สำหรับพืชอาหาร	ไม่มี ปัญหา	มีปัญหาและระดับความรุนแรง ของปัญหา					รหัส	ข้อเสนอแนะใน การป้องกันและ แก้ปัญหา	รหัส
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปาน กลาง 3	น้อย 2	น้อย ที่สุด 1			
		7) มัดจุกหอมแดงให้มี ลักษณะสวยงาม							
8) ใช้วัสดุรองพื้นใน บริเวณพักผลิตผลที่เก็บ เกี่ยว						D38			
9) ไม่ใช้พาหนะที่ชน ซ้ายหรือชนส่งวัตถุ อันตรายทางการเกษตร หรือปุ๋ยหรือสารปนเปื้อน ที่เป็นอันตราย ขนผลผลิต						D39			
10) เก็บผลผลิตใน โรงเรือนที่มีอากาศถ่ายเท ได้ดี						D310			
11) บรรจุผลผลิตใน กระสอบตาข่าย						D311			
12) มีสถานที่เก็บ ผลผลิตแยกเป็นสัดส่วน						D312			
13) ผู้ปฏิบัติงานฯ อย่างถูกสุขลักษณะและมี วิธีป้องกันไม่ให้เกิดการ ปนเปื้อนผลผลิต						D313			

ปัญหาในการปฏิบัติ ทางการเกษตรที่ดี สำหรับพืชอาหาร	ไม่มี ปัญหา	มีปัญหาและระดับความรุนแรง ของปัญหา					รหัส	ข้อเสนอแนะ ในการ ป้องกันและ แก้ปัญหา	รหัส
		มาก ที่สุด 5	มาก 4	ปาน กลาง 3	น้อย 2	น้อย ที่สุด 1			
4. การจดบันทึกข้อมูล ประจำแปลง							D4	4. การจด บันทึกข้อมูล ประจำแปลง	E4
1) วัน เดือน ปี ที่ปลูก/เก็บ เกี่ยว							D41	1) ควรให้ เจ้าหน้าที่ ติดตามให้ ความรู้ สม่ำเสมอ	E41
2) การใช้ฮอร์โมน							D42	2) ควร สนับสนุนให้ เกษตรกร ทำ ปฏิทินการ เพาะปลูก หอมแดง	E42
3) การใช้ปุ๋ยเคมี/ปุ๋ย อินทรีย์							D43	3) อื่นๆ (ส่งเสริม วางแผนช่วง ผลผลิตออก ตลาด)	E43
4) การใช้สารเคมี							D44		
5) โรคและแมลงศัตรูพืช							D45		
6) จำนวนวันที่ตาก หอมแดง							D46		
7) วัน เดือน ปี ที่จำหน่าย							D47		

วัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์...../...../.....

ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือ

นางฉันทนา ทองพันชั่ง

ผู้วิจัย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางฉันทนา ทองพันชั่ง
วัน เดือน ปีเกิด	วันที่ 16 พฤษภาคม 2522
สถานที่เกิด	อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ
ประวัติการศึกษา	ปริญญาตรี วิทยาศาสตร์บัณฑิต (วทบ.) มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เชียงใหม่ ปีการศึกษา 2544
สถานที่ทำงาน	สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ
ตำแหน่ง	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

